

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΟ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 721. 8308 | 1/15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1982 | ΑΡΙΘ. 17-18

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ

(ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤΟΥ)

Ο κατά την 1ην Σεπτεμβρίου εορτασμός τῆς Ἀρχῆς τῆς Ἰνδικτοῦ, δηλαδή τοῦ νέου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἔτους ὑπενθυμίζει τὴν συνάρτησιν τῆς ἀοράτου ἅμα καὶ ὁρατῆς Ἐκκλησίας πρὸς ὃ,τι συνήθως ὀνομάζομεν Χρόνον. Ἐνταῦθα ἐννοοῦμεν τὸν Χρόνον ὡς βιοῦμεν τοῦτον ἐμπειρικῶς. Ἐπομένως εἶναι ἐκτὸς τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς παρούσης στήλης τὸ φιλοσοφικὸν ζήτημα, ἐὰν ὁ Χρόνος, στερούμενος ἀντικειμενικῆς ὑποστάσεως, εἶναι μόνον ὑποκειμενικὴ ἐποπτειακὴ μορφή τῆς γνωσκούσης συνειδήσεως, ὡς ὑπεστήριξεν ὁ Κάντ διὰ τῆς κριτικῆς φαινομενοκρατικῆς θεωρίας του, ἢ ἐὰν ὁ Χρόνος ὑπάρχῃ ἀντικειμενικῶς σχετιζόμενος πρὸς τὴν διάρκειαν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ γίνεσθαι καὶ πρὸς τὴν διαδοχὴν τῶν μεταβαλλομένων ὄντων καὶ φυσικῶν φαινομένων, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ἀφελοῦς ρεαλισμοῦ καὶ τοῦ ἀκρίτου θετικισμοῦ, ἢ ἐὰν ὀρθότερον ὁ χρόνος εἶναι μὲν ὑποκειμενικὴ ἐποπτειακὴ μορφή, ἀλλ' ἔχῃ πάντοτε σύστοιχον ὄντολογικὴν θεμελίωσιν εἰς τὴν ἐκτὸς τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ἀντικειμενικὴν πραγματικότητα, ὡς θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ συμβιβάζων τὴν καντιανὴν θεωρίαν μετὰ τοῦ κριτικοῦ ρεαλισμοῦ.

Κατὰ τὴν ἐμπειρικὴν βίωσιν τοῦ Χρόνου, τὸ παρόν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ μέλλον, ἔχει τὴν ἰδιουτυπίαν, ὅτι

συναρτᾶται μόνον πρὸς συγκεκριμένην στιγμήν. Ἡ ροὴ τοῦ χρόνου μεταβάλλει συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως τὰ μέλλοντα εἰς παρελθόντα. Ἡ μεταβολὴ αὕτη συμβαίνει εἰς τὸ «νῦν», εἰς τὴν παρούσαν στιγμήν. Αὕτη δὲν δύναται νὰ μετρηθῇ, διότι δὲν ἔχει χρονικὴν διάρκειαν· εἶναι ἀπλῶς τὸ σημεῖον ἐπαφῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ παρελθόντος.

Ἡ πρὸς τὸν χρόνον συνάρτησις εἶναι ἐν τῶν εἰδοποιῶν γνωρισμάτων τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως, ὡς ἰδιαιτέρως τονίζουσιν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ὑπαρξιακῆς φιλοσοφίας. Κατὰ τὸν Κάρλ Γιάσπερς ἐν τῶν ὁρίων καὶ μία τῶν «ὁριακῶν καταστάσεων» (Grenz-situationen), εἰς τὰς ὁποίας, ὡς εἰς ἕνα τοῖχον, ἀναποφεύκτως προσκρούει ἡ ἀνθρωπίνη ὑπαρξις, εἶναι ὁ διὰ τοῦ θανάτου χρονικὸς προσδιορισμὸς αὐτῆς. Κατὰ τὸν Μάρτιν Χάϊντεγγερ, ἡ ὑπαρξιακὴ «μέριμνα» (Sorge) καὶ «ἀγωνία» (Angst) ἔχουν ὡς ὄντολογικὴν προϋπόθεσιν τὴν συνάρτησιν τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Χρόνου, ὁ ὁποῖος νοεῖται ὑπὸ τὴν προοπτικὴν τοῦ εἰς τὸν θάνατον ὀδηγοῦντος μέλλοντος.

Ἐὰν ὁ Χάϊντεγγερ καὶ πᾶσαι αἱ ἀθεϊστικαὶ μορφαὶ τοῦ ὑπαρξισμοῦ δὲν δύναται νὰ λυτρώσων τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς μερίμνης καὶ ἀγωνίας ταύτης· ἐὰν ὁ Γιάσπερς τὸν παραπέμπῃ εἰς ἕν «ὑπερβατικόν», ὅπερ, στερούμενον προσωπικοῦ χαρακτῆρος, εἶναι ἀνί-

κανον νὰ συνάψη προσωπικὴν σωτηριώδη σχέσιν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἀντιθέτως ἢ Ἐκκλησία βοηθεῖ τὰ μέλη της νὰ βλέπουν τὸν Χρόνον ὡς «στεφάνους τῶν ἐνιαυτῶν τῆς χρηστότητος» καὶ ὡς πηγὴν θείας εὐλογίας.

* * *

Τὸ ποιητικὸν ἢ τὸ τελικὸν αἷτιον τῆς θετικῆς συναρτήσεως Ἐκκλησίας καὶ Χρόνου γίνεται οἰσθητὸν πρὸ πάντων εἰς τὰ ἐξῆς σημεία:

1) Δημιουργὸς τῆς χρονικῆς τάξεως εἶναι ὁ ἀναρχος, ἀναλλοίωτος, αἰώνιος Θεός, «ὁ Ὦν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος» (Ἀποκ. α', 4). Ὁ Θεὸς ὑπέρκειται τοῦ χρόνου καὶ ὑπάρχει «πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος» (Ψαλμ. πθ', 2). Αὐτὸς «τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν» (Ἐβρ. α', 2· πρβλ. ια', 3), «χρόνους ἢ καιροὺς... θέμενος ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ» (Πράξ. α', 7).

2) Ἡ θεανθρώπινη δομὴ τῆς προαιωνίως ὑπαρχούσης ἐν τῇ βουλῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας συνεδέθη μετὰ τῆς ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ Ἱστορίας τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας. Ἡ Ἐκκλησία, προτυπωθεῖσα κατὰ τὴν πρὸ Χριστοῦ ἐποχὴν, κατέστη ἐνεργός, ὅταν ἀνέτειλεν ἢ γενέθλιος Αὐτῆς ἡμέρα κατὰ τὴν Πεντηκοστήν, ἀφοῦ προηγουμένως «ἐπὶ γῆς ἐλήλυθεν ὁ χρόνος ἐπέκεινα συνἀναρχος τῷ Πατρὶ».

3) Διὰ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ ἑτεροματίσθη ἢ μεταξὺ τοῦ μεταφυσικοῦ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ ὑπάρχουσα διάστασις καὶ ἐνεφανίσθησαν ἐν τῷ προσώπῳ Αὐτοῦ ἠρωμένα ἢ Αἰωνιότης καὶ ὁ Χρόνος. Ἡ ἐπιρεία ζωῆ τοῦ Σωτῆρος (Γέννησις, Θάνατος, Ἀνάστασις, Ἀνάληψις) εἶναι τὸ κέντρον καὶ ὁ ἄξων τῆς Ἱστορίας.

Ἐν τῇ πορείᾳ τῆς συμφώνως πρὸς τὸ ἀπολυτρωτικὸν καὶ σωτηριολογικὸν σχέδιον τοῦ Θεοῦ ἀνελισσομένης Ἱστορίας τὸ χθές καὶ τὸ αὔριον συμπλέκονται εἰς μίαν ἔννοιαν. Διὰ τοῦ Χριστοῦ ὑφόμεθα ὑπεράνω τοῦ

Χρόνου καὶ καταναγάζομεν τὰς παροδικὰς στιγμὰς τῆς ὑπάρξεως διὰ τοῦ φωτός τῆς αἰωνιότητος. Ἡ διὰ τὸ μέλλον ἐλπίς ἐρμηνεύει καὶ ἀνακαινίζει τὸ ἐκάστοτε φευγαλέον καὶ συνεχῶς μετακινούμενον παρόν.

4) Ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ λατρεία βιοῦται κατ' ἀπαράμιλλον τρόπον ἢ ἔννοια τοῦ «λειτουργικοῦ» ἢ «συμπεπυκνωμένου Χρόνου», κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χρόνος, παύων νὰ ὑφίσταται ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, μετουσιοῦται εἰς μυστικὸν βίωμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἢ αἰωνιότης βιοῦται ἐν τῷ παρόντι. «Μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία» (Β' Πέτρ. γ', 8). Ἐν τῇ λατρεία συμπυκνοῦνται καὶ βιοῦνται μυστηριωδῶς ὡς ζῶντα καὶ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ἡμῶν τὰ παρελθόντα, τὰ μέλλοντα καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἔσχατα, δηλαδὴ ἡ προϊστορία καὶ οἱ κύριοι σταθμοὶ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ τὰ μέχρι τῶν ἔσχατων ἡμερῶν ἐκτεινόμενα σωτηριώδη ἀγαθά, τὰ ὁποῖα ἀπέρρευσαν ἐξ αὐτοῦ. Ἀληθῶς ἢ ὀρθόδοξος λατρεία ἀποτελεῖ κατάργησιν τῶν κατηγοριῶν «χῶρος» καὶ «χρόνος». Καὶ ἐπειδὴ ἀκριβῶς διὰ τοὺς ὀρθοδόξους πιστοὺς, οἱ ὁποῖοι μετέχουν τῆς λατρείας, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ αἰώνιον μέλλον εἶναι συγχρόνως καὶ ἄμεσον παρόν, διὰ τοῦτο ἐντὸς τῶν λειτουργικῶν καὶ ὑμολογικῶν κειμένων συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἀντηχεῖ τὸ «σήμερον» ἢ γίνεται χρῆσις ἐνεστωτικῶν ἐκφράσεων (λ.χ. «Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου» ἢ «Τὰ πάθη τα σεπτὰ ἢ παροῦσα ἡμέρα ἀνατέλλει τῷ κόσμῳ»). Οἱ πιστοὶ καλοῦνται, ὅπως ὡς παρόντες μετέχουν μυστικῶς τῶν «Χριστοφανειῶν» καὶ «Θεοφανειῶν», αἱ ὁποῖαι ἀναμένονται πρὸς ἑορτασμὸν ἢ ἤδη ἐορτάζονται ἢ λίαν προσεχῶς θὰ ἐορταστοῦν.

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἐσχατολογικὸν στοιχεῖον βιοῦται ὡς δύναμις κινουσα ἤδη ἡμᾶς ἐν τῷ παρόντι. Τὸ «ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ» (Ἀποκ. κβ', 20) εἶναι τὸ σύνθημα τῆς ζωῆς τοῦ ὀρθοδόξου πιστοῦ ἐν τῷ παρόντι. Διὰ τὸν πιστὸν τοῦτον «ὁ καιρὸς συνεσταλμένος» (Α' Κορ. ζ', 29), «ὁ καιρὸς ἐγγύς» (Ἀποκ. α', 33· κβ', 10), «ἐσχάτη ὥρα

ἐστὶ» (Α' Κορ. β', 18) καὶ «πάντων τὸ τέλος ἤγγικε» (Α' Πέτρ. δ', 7). Ἐπομένως «ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας» (Β' Κορ. στ', 2).

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ φορὸς τοῦ νέου αἰῶνος τῆς ἐν Χριστῷ βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ βασιλεία αὕτη ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τοῦ κόσμου τούτου εἶναι τι ἐρχόμενον· ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ εἶναι τι αἰώνιον καὶ ἐνεργόν. Διὰ τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπιτυγχάνεται ἡ εἴσοδος καὶ ἡ ὀργανικὴ ἔνταξις εἰς τὴν ἐσχατολογικὴν πραγματικότητα τοῦ μεταμορφωμένου καὶ καινοποιουμένου κόσμου. Ἰδίως ἡ Θεία Εὐχαριστία σημαίνει τὴν ἐνεργοποίησιν τοῦ νέου αἰῶνος ἐντὸς τῶν τοπικῶν καὶ χρονικῶν πλαισίων τοῦ παλαιοῦ, τὴν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παρουσίαν καὶ διακήρυξιν τοῦ ἐρχομένου αἰῶνος. Ἡ Θεία Εὐχαριστία σημαίνει τὴν ζῶσαν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, Ὅστις εἶναι «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. ιγ', 8).

Ἡ ἐκ τῶν προτέρων θεὰ καὶ βίωσις τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ἣτις θὰ ἀποκαλυφθῆ πλήρως κατὰ τὰς ἐσχάτας ἡμέρας εἰς τὴν «καινὴν γῆν» καὶ εἰς τοὺς «καινοὺς οὐρανοὺς», εἶναι δύναμις, ἡ ὁποία γίνεται αἰσθητὴ εἰς τὸ παρόν. Ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπέρβασις τοῦ χρόνου καὶ ἡ βίωσις τοῦ ἐσχατολογικοῦ στοιχείου καὶ τῆς Αἰωνιότητος ὡς διαρκοῦς παρόντος δημιουργοῦν εἰς τὴν ζωὴν τῶν πιστῶν μίαν ἀτμόσφαιρα, ἐντὸς τῆς ὁποίας «τὰ οὐράνια συναγάλλεται τῇ γῆ... τὰ ἐπίγεια συγχορεύει οὐρανοῖς».

5) Ἐν τῇ ἀτμόσφαιρᾳ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Χρόνος γίνεται διὰ τοὺς πιστοὺς παράγων ἐσωτερικῆς ἰσορροπίας, ἀρμονίας, δυνάμεως καὶ πνευματικῆς προόδου. Τὰ μυστήρια τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς μετανοίας ἔχουν οἰονεὶ προσθενεργὸν δυναμισμόν καὶ ἀναδρομικὴν ἐνέργειαν, διότι θραύουν προϋπάρχοντα τυραννικὰ πνευματικὰ δεσμά. Ἡ βεβαιότης τῆς ἐν Χριστῷ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἐξουδετερώνει τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεως καὶ ἐκδιώκει τοὺς ἐπιτάγας τοῦ παρελθόντος. Τὸ βίωμα τῆς ἐν Χριστῷ λυτρώσεως πλουτίζει τὴν ψυχὴν δι' εὐφροσύνων ἀναμνήσεων. Ὁ

πιστὸς ζῆ «τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος» (Φιλιπ. γ', 14). Ὅθεν ἐπιστρατεύει πάσας τὰς ἐσωτερικὰς δυνάμεις αὐτοῦ, κατευθύνων ταύτας συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξελίξεως καὶ ἀναπτύξεως αὐτοῦ «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. δ', 13). Ἡ προσωπικότης παντὸς μέλους τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι τι στατικόν· εὐρίσκεται πάντοτε εἰς κίνησιν καὶ ἐξέλιξιν, εἰς τὸ «γίγνεσθαι» καὶ «διαμορφοῦσθαι». Ἡ συγκρότησις τῆς χριστιανικῆς προσωπικότητος δὲν εἶναι ἀφίξις εἰς τὸ τέλεσμα, κάματος ἢ νωχέλεια, ἀλλὰ συνεχῆς δυναμικὴ προσπάθεια, πορεία, δρόμος, ἀγών. Οὐσιῶδες δὲν εἶναι τὸ ἤδη ἐπιτενηθέν, ἀλλ' ἐκεῖνο, πρὸς τὸ ὁποῖον τείνομεν.

6) Συμφώνως πρὸς ἀναριθμήτους πατερικὰς ἐκφράσεις, ἡ ἀληθὴς πρόοδος εἶναι οὐχὶ ἀπλῶς ἡ ἀλλαγὴ πρὸς τὸ καινοφανές, ἀλλ' ἡ ἀλλαγὴ, ἣτις κατευθύνεται πρὸς νέον τι, τὸ ὁποῖον ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ παλαιότερον εἶναι ἀξιολογικῶς καὶ ποιοτικῶς ἀνώτερον, καλύτερον, πληρέστερον, τελειότερον, ὑγιέστερον. Πρόοδος εἶναι ἡ «καλλίστη ἀλλοίωσις» καὶ μεταβολὴ «ἐπὶ τὸ βέλτιον», τὸ «ἐκ χειρόνων εἰς κρείττονα προκόπτειν» καὶ ἡ «ἐπὶ τὰ κάλλιστα μεταποιήσις». Ἀξιοποίησις τοῦ χρόνου σημαίνει κίνησιν πρὸς τὰ πρόσω καὶ οὐχὶ πρὸς τὰ ὀπίσω, κατευθύνσιν πρὸς τὰ ἄνω καὶ οὐχὶ πρὸς τὰ κάτω, ἀνακαινιστικὴν βαθμιαίαν ἐξέλιξιν ἢ ἀπότομον ἀναγεννητικὴν μεταλλαγὴν καὶ οὐχὶ ἐκφυλισμὸν ἢ νέκρωσιν.

7) Ἡ συνάρτησις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἐπίγειον καὶ ἐνδοκοσμικὴν χωροχρονικὴν τάξιν καθιστᾶ σαφές διατὶ ὁ γνήσιος ἐκκλησιαστικὸς βίος οὐδέποτε παρουσιάζει τὴν αἰρετικὴν ἀπόκλισιν τοῦ ὑπερτονισμοῦ τοῦ θείου στοιχείου εἰς βᾶρος τοῦ ἀνθρωπίνου ἢ τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος εἰς βᾶρος τοῦ θείου. Ἡ Ἐκκλησία ὁδηγεῖ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῆς «ἀνακεφαλαίωσεως» τῶν πάντων ἐν Χριστῷ, τῶν «ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς» καὶ τῶν «ἐπὶ τῆς γῆς», κατὰ τὴν γνωστὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀπ. Παύλου (Ἐφ. α', 10) καὶ τοῦ Εἰρηναίου.

Ἡ ὑμολογία τῆς Ἀρχῆς τῆς Ἰνδίας τονίζει, ὅτι, ἵνα εὐλογηθῇ ὁ «στέφανος» τοῦ νέου ἐνιαυτοῦ, δεόν οὐ μόνον νὰ συντελεσθῇ ἢ μνημονευθεῖσα πνευματικὴ πρόοδος, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ πᾶν ὅ,τι προάγει τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἀκόμη καὶ αὐτὸν τὸν ὑλικὸν πολιτισμὸν. Οὕτω προβάλλονται ἢ δικαιούσονται, ἢ ἀποκήρυξις τῶν «ἀρπαγμάτων ἐξ ἀδικίας», τὸ νὰ διαφυλάσσεται «ἡ πόλις ἀπολιόρκητος», τὸ νὰ χαρίζονται εἰς τὴν γῆν «εὐφορία», «καιροὶ καρποφόροι καὶ ὑετοὶ οὐρανόθεν» καὶ «εὐκρατοὶ οἱ ἄερες», τὸ νὰ «φυλάττονται ἐν εἰρήνῃ τῶν Ὁρθοδόξων τὰ πλήθη», τὸ νὰ εἶναι εὐλογημένα «τὰ ἔργα τῶν χειρῶν» των, τὸ νὰ ἐσθίουν «τὸν ἄρτον εἰς πλησμονήν» κ.ο.κ.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐγκλιματίζουσα εἰς τὸ οἰκολογικὸν περιβάλλον τῆς καὶ αὐτὴν τὴν χοικὴν φύσιν, ἐνοφθαλμίζει εἰς τὴν πολυέδρον, πολύπτυχον καὶ πολυδιάστατον πνευματικὴν τῆς βίωσης πάντα τὰ ἐκάστοτε *hic et nunc* (=ἐδῶ καὶ τώρα) ὁμόλογα, ὁμογενῆ ἢ ὁμοιογενῆ ἐπίγεια σκευὴ τοῦ οὐρανοῦ θησαυροῦ τῆς, διότι ἀκριβῶς αὐτὰ ἀναχωνεύονται εἰς τὴν πεπερασμένην κάμινόν τῆς καὶ δέχονται τὰς ἀνταγείας τῆς ἀκτίστου ἐνεργείας τοῦ θαυραίου φωτός. Τὸ γνήσιον ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα δὲν ὀδηγεῖ εἴτε εἰς «σεκουλαρισμὸν» καὶ εἰς ἐγκοσμιοκρατικὸν «ἀκτιβισμόν», εἴτε εἰς μανιχαϊζούσας ἐκτροπὰς καὶ εἰς φρονοκοσμὸν ἀτομιστικὸν νοσηρὸν μυστικισμόν, ἀλλ' εἰς ἀνακαίνισιν ἐν Χριστῷ καὶ αὐτῆς τῆς πολιτιστικῆς ζωῆς. Ἡ «καινὴ κτίσις» (Β' Κορ. ε', 17· Γαλ. στ', 15) δὲν ἔχει μόνον κατακόρυφον κατεύθυνσιν πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ καὶ ὀριζοντίαν κίνησιν πρὸς τοὺς συνανθρώπους. Μάλιστα ὅσον περισσότερο τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀνυφοῦνται πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ πρὸς τὴν σφαῖραν τῆς Αἰωνιότητος, τόσον τὸ ὀπτικὸν των πεδίων πρὸς τὴν ὀριζοντίαν κατεύθυνσιν τῶν χωροχρονικῶν συναρτήσεων καὶ ἐπιγείων προβλημάτων γίνεταί ευρύτερον. Αὐτὸ ἐξηγεῖ διατὶ τὸ γνήσιον ἐκκλησιαστικὸν πνεῦμα δὲν ἀρνεῖται, ἀλλὰ καταφάσκει καὶ εὐλογεῖ τὴν ὑγιὰ πολιτικὴν θεωρίαν καὶ πράξιν.

8) Ἐφ' ὅσον «Κύριος ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμαστοῖς αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρὰχ λη', 1-6), εἶναι αὐτόνοητον, ὅτι ἢ ἐναντι τοῦ χρονικοῦ μέλλοντος θετικὴ στάσις τῆς Ἐκκλησίας σημαίνει κατάφασιν καὶ τῶν — συμφώνων πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς — ἐπιστημονικῶν προσπαθειῶν τῆς ἐσχάτως ἀναπτυσσομένης Μελλοντολογίας ἢ Ἐπιστήμης τοῦ μέλλοντος (*Futurologie, Wissenschaft der Zukunft*). Σήμερον ἰδρύνονται ἐπιστημονικὰ Ἰνστιτούτα δι' ἐπιστημονικὴν ἀξιοποίησιν τοῦ μέλλοντος (λ.χ. *Institut for the Future* ἐν Ἀμερικῇ ἢ *Zentrum für Zukunftsforschung* ἢ *Gesellschaft für Zukunftsfragen* ἐν Γερμανίᾳ), ἀναπτύσσονται ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς καὶ δυτικαῖς χώραις ἐπιστημονικοὶ κλάδοι τῆς θεωρίας τῆς προγνώσεως, τοῦ σχεδιασμοῦ καὶ τοῦ προγραμματισμοῦ καὶ προωθοῦνται εἰδικώτεροι σχετικοὶ κλάδοι, οἳ εἶναι ἢ Κυβερνητικὴ, ἢ Θεωρία τῆς ἀναπτύξεως, ἢ Μικροοικονομικὴ καὶ ἢ Μακροοικονομικὴ ἐπιστήμη. Πολλοὶ ἐπιστημονικοὶ κλάδοι προσαρμύζονται εἰς τὴν ἐκάστοτε συγκεκριμένην πραγματικότητα τὰ σχεδιαζόμενα ὑπ' αὐτῶν «μοντέλα», λ.χ. διὰ τὴν ἐξάλειψιν τῆς πείνης, τὸν ἐκδημοκρατισμὸν τοῦ κράτους, τὴν καταπολέμησιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως, τὴν προστασίαν τοῦ οἰκολογικοῦ περιβάλλοντος, τὴν κατάργησιν τοῦ πολέμου, τὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης.

9) Ἡ πρὸς τὴν «ὀγδόην ἡμέραν» τῆς δημιουργίας προσανατολίζουσα χριστιανικὴ ἐσχατολογικὴ ἐλπίς θεμελιούται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἣτις διαποτίζει ἐκάστην Κυριακὴν καὶ ὀλόκληρον τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔτος, ἔχει ὑπερνικηθῆ ὁ θάνατος καὶ ἔχουν εἰσελθεῖ εἰς τὸν κόσμον αἱ ἀληθῶς προοδευτικαὶ δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἐνεργοποιοῦνται καρποφόρως καὶ ἐπαναστατικῶς ἐντὸς τῶν ἐκάστοτε πολιτιστικῶν πλαισίων, ἐντάσσουσαι κριτικῶς πᾶν προοδευτικὸν σχέδιον καὶ πάντα δραματισμὸν καὶ προγραμματισμὸν οὐ μόνον ἐντὸς τοῦ σχετικοῦ μέλλοντος, ὅπερ ἔχει ἀνοικτὴν τὴν περαιτέρω δυνατότητα πρὸς ἐν νέον μέλλον, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ συνηρημένου πρὸς τὴν

θειαν Αἰωνιότητα ἀπολύτου καὶ ἀνυπερβλήτου μέλλοντος. Τὸ μέλλον τοῦτο εἶναι τὸ γενεσιουργὸν αἷτιον ὄλου τοῦ δυναμισμοῦ πάσης προφητικῆς δράσεως ἐντὸς τῆς Ἰστορίας καὶ τὸ δραστικὸν ρυθμιστικὸν κέντρον, ὅπερ κατευθύνει τοὺς πιστοὺς νὰ ἀποβάλλουν τὴν ραθυμίαν καὶ διὰ συνεχοῦς ἐργηγόρσεως νὰ ἀποκρούουν τὰς σκοτεινὰς δυνάμεις τοῦ κακοῦ καὶ νὰ εἰσάγουν εἰς τὴν χωροχρονικὴν ἱστορικὴν τάξιν τὴν ἀνωτέραν ποιότητα τῆς νέας ζωῆς, δηλαδὴ τὸ φῶς, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν, τὴν ἀγάπην, τὴν δικαιοσύνην, τὴν πραγματικὴν εἰρήνην, τὴν ἐλπιδοφόρον προσιονὴν τῆς ἐπανόδου τοῦ δεδοξαμένου Κυρίου.

Πρὸς αἰσθητοποίησιν τῶν ἀληθειῶν τούτων ἡ Ἐκκλησία συνδέει ἀκριβῶς διὰ τοῦ συναξαρίου καὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ ἀναγνώσματος τῆς 1ης Σεπτεμβρίου (Λουκ. δ', 16-22) τὴν Ἀρχὴν τῆς Ἰνδίκτου πρὸς τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Κύριος ἀέγνωσεν ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Ἡσαίου τὴν ὑπ' αὐτοῦ πληρωθεῖσαν γραφήν: «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ ἔνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρῶσαι αἰχμαλώτους ἄφεςιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἐν ἑαυτὸν Κυρίου δεκτόν». Ἡ Ἐκκλησία, προβάλλουσα τὴν περικοπὴν ταύτην, ὑποδηλοῖ ὅτι τὸ νέον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος πρέπει οἷον διὰ τὰ μέλη τῆς νὰ εἶναι πλήρες εὐλογιῶν, ὡς ἦτο ἐντὸς ἐνδοκοσμικῶν πλαισίων διὰ τοὺς Ἰουδαίους τὸ «ἰωβηλαῖον ἔτος» ἢ «τὸ ἔτος τῆς ἀφέσεως», κατὰ τὸ ὅποιον οἱ δοῦλοι ἠλευθεροῦντο, τὰ χρέη ἐχαρίζοντο καὶ ἐτίθετο τέρμα εἰς τὴν ὑποθήκευσιν τῶν χρεῶν.

Ἡ Ἐκκλησία εὐχεται, ὅπως διαγάγωμεν τὸ νέον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος «ἐν ἔργοις πνευματικοῖς, θεοτερπέσι κομῶντες», ὅπως ἐμπλησθῶμεν «τῶν λόγων τῶν θείων» καὶ ὅπως «ἀπαρξώμεθα πολιτείας εὐαρέστου», συμμορφοῦντες «τὰ ἔργα ἡμῶν πρὸς τὸ θεῖον θέλημα».

* * *

Ἐκ τῶν λεχθέντων συνάγεται, ὅτι πάντα τὰ ζωντανὰ μέλη τοῦ Μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, κληρικοί καὶ λαϊκοί, δεόν νὰ ὑποβοηθοῦν καὶ προάγουν τὴν πραγμάτων τῆς ἀνακαινιστικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, συναρτῶντες πάντοτε πρὸς τὴν Αἰωνιότητα καὶ ἀξιοποιοῦντες τὰς μνημονευθεῖσας χωροχρονικὰς συναρτήσεις τῆς.

Τὸ ἔργον τῆς ἀξιοποιήσεως ταύτης ὑποβοηθεῖται ἀκριβῶς καὶ ὑπὸ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», ὅπερ ἀφ' ἐνός προβάλλει τὰς κυριωτέρας πτυχὰς τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας ἱστορικῶς ἢ δεοντολογικῶς καὶ ἀφ' ἐτέρου κρίνει ἀντικειμενικῶς τὰς κατ' αὐτοῦ δικαίας ἢ ἀδίκους αἰτιάσεις.

Ἐν κατακλειδί, ἄς ἐπιτραπῆ εἰς τὸν χάρασσοντα τὰς γραμμὰς ταύτας νὰ τονίσῃ, ὅτι συναισθάνεται τὴν μεγάλην τιμὴν, ἣ ὁποία ἐγένετο εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ἀναθέσεως εἰς αὐτὸν τῆς Διευθύνσεως τοῦ Περιοδικοῦ, τὴν ὁποίαν ἐλάμπρυναν διαπρεπεῖς χειρισταὶ τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφίδος, οἱοὶ ὑπῆρξαν ὁ ἀείμνηστος σοφὸς Καθηγητὴς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Γρηγόριος Παπαμιχαήλ, ὁ ἀείμνηστος γλαφυρὸς δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης Θεοδόσιος Σπεράντσας καὶ ὁ διακεκριμένος σκαπανεὺς τῶν Πατερικῶν Σπουδῶν σεβαστὸς Καθηγητὴς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Κωνσταντῖνος Μπόννης, ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὁποίου παρέλαβε τὴν σημαντικῶς προωθηθεῖσαν τιμητικὴν σκυτόλην ὁ ὑπογραφόμενος. Οὗτος, διακονήσας ἤδη ἐπὶ δεκαετίας ὡς συντάκτης τοῦ περιοδικοῦ, ηὐτύχησε νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεργου τὸν μόχθον καὶ τὴν προσφορὰν τῶν τριῶν προκατόχων του. Ἡ ἐπιθυμία του εἶναι νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὰ ἔργων καὶ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον των, ἀφ' ἐνός διὰ τῆς συνθέσεως εἰς ὀργανικὴν ἐνότητα τῶν ἰδιαιτέρων χαρισμάτων ἐνός ἐκάστου ἐξ αὐτῶν καὶ ἀφ' ἐτέρου διὰ τῆς συλλήψεως καὶ προβολῆς τῶν ἀποκαλυπτικῶν μηνυμάτων τῶν σημερινῶν καιρῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι μενετοί.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ 126ης ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1. 9. 1982 — 31. 8. 1983)

Τὰ Μέλη τῆς ὑπὸ τὴν νέαν σύνθεσιν Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Εἰς τὸ μέσον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, Φωκίδος κ. Χρυσόστομος, Ἄρτης κ. Ἰγνάτιος, Ἀττικῆς κ. Δωρόθεος, Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός, Μηθύμνης κ. Ἰάκωβος, Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννης, Δρυϊνουπόλεως κ. Σεβαστιανός, Ἐδέσσης κ. Καλλίνικος, Φλωρίνης κ. Αὐγουστῖνος καὶ Λαγκαδᾶ κ. Σπυρίδων. Ἐπίσης ὁ Ἀρχιγραμματεὺς ἀρχιμ. κ. Τιμόθεος Τριβιζᾶς καὶ οἱ Γραμματεῖς ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Κακουλίδης καὶ ἀρχιμ. κ. Γρηγόριος Παπουτσόπουλος.

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΜΕΛΗ — ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν α' συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 126ης Συνοδικῆς Περιόδου (1.9.82 ἕως 31.8.83) συνεκρότησε τὰ Συνοδικὰ Δικαστήρια, διώρισε τοὺς Σεβ. Συνέδρους ὡς Μέλη τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, συνεκρότησε τὰ Ὑπηρεσιακὰ καὶ τὰ Συμβούλια τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν κ.λπ., ὡς κάτωθι:

A. ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικῶν Δικαστηρίων:

α) Πρόεδρος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος.

β) Τακτικὰ Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται: Κορίνθου κ. Παντελεήμων, Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός, Ἐδέσσης κ. Καλλίνικος καὶ Λαγκαδά κ. Σπυρίδων.

B. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικῶν Δικαστηρίων.

α) Πρόεδρος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

β) Τακτικὰ Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται: Φωκίδος κ. Χρυσόστομος, Ἄρτης κ. Ἰγνάτιος, Ἀττικῆς κ. Δωρόθεος, Μηθύμνης κ. Ἰάκωβος, Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννης καὶ Δρυϊνουπόλεως κ. Σεβαστιανός.

γ) Ἀναπληρωματικὸν Μέλος δι' ἀμφότερα τὰ ἀνωτέρω Συνοδικὰ Δικαστήρια ὀρίζεται κατὰ νόμον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φλωρίνης κ. Ἀδγουστῖνος.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

Συνοδικὰ Μέλη εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 10 τοῦ Ν. 590) 77 συνιστωμένας Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς ὀρίζονται οἱ ἑξῆς Σεβ. Συνοδικοί Ἀρχιερεῖς:

1. Ἀρχιεγγραμματείας: Ὁ Σεβ. Μηθύμνης κ. Ἰάκωβος.

2. Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καὶ Μουσικῆς: Ὁ Σεβ. Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννης.

3. Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων: Ὁ Σεβ. Φλωρίνης κ. Ἀδγουστῖνος.

4. Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου: Ὁ Σεβ. Δρυϊνουπόλεως κ. Σεβαστιανός.

5. Μοναχικοῦ Βίου: Ὁ Σεβ. Φωκίδος κ. Χρυσόστομος.

6. Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς καὶ Νεότητος: Ὁ Σεβ. Ἄρτης κ. Ἰγνάτιος.

7. Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων: Ὁ Σεβ. Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός.

8. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπιμορφώσεως τοῦ Κλήρου: Ὁ Σεβ. Ἀττικῆς κ. Δωρόθεος.

9. Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων καὶ Διαφωτίσεως: Ὁ Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος.

10. Ἐπιτῶν Αἱρέσεων: Ὁ Σεβ. Κορίνθου κ. Παντελεήμων.

11. Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Εὐποιίας: Ὁ Σεβ. Λαγκαδά κ. Σπυρίδων.

12. Ἐπιτῶν Οἰκονομικῶν: Ὁ Σεβ. Ἐδέσσης κ. Καλλίνικος.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

A. Ἀνώτερον Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον τῆς Ἐκκλησίας (Α.Υ.Σ.Ε.).

α) Πρόεδρος: Ὁ ἐπὶ τῆς Ἀρχιεγγραμματείας Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Φωκίδος κ. Χρυσόστομου.

β) Μέλη: 1) Ἀρχ.μ. Τιμ. Τριδιζάς, με ἀναπληρωτὴν τὸν Ἀρχ.μ. κ. Χρυσ. Κακουλίδην, 2) Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιος, με ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Ἀ. Παπαντωνίου, 3) Παν. Κατσιφός, Σύμβουλος Ἐπικρατείας, με ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Σοφ. Χαραλαμπίδην, Πάρεδρον Σ.τ.Ε., 4) Σεβ. Ζακύνθου κ. Παντελεήμων, με ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Κίμ. Παραδείση, 5) κ. Χρυσ. Νεαμονιτάκης, με ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Γ. Παπακωνσταντίνου, 6) Ἀρχ.μ. κ. Χρυσ. Λάλος, με ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Θωμ. Τσέτσον, 7) Ἀγτ. Πασχαλίνος, με ἀναπληρωτὴν

τόν κ. Παν. Καραγιώργον, 7) Αϊδ. κ. Κων. Γερασιμόπουλος, με άναπληρωτήν τόν Αϊδ. κ. Δημ. Χρυσοχοϊδήν.

Γραμματεΰς: κ. Κων. Κοτσινονός, με άναπληρωτήν τόν κ. Θεόδ. Σταθόπουλον.

Β. Τριμελής Υπήρεσι ακόν Συμβούλιον (διά θέματα υπαλλήλων Έκκληρ. Οργανισμών).

α) Πρόεδρος: Ο Σεβ. Άττικής κ. Δωρόθεος, άναπληρούμενος υπό του Σεβ. Λαγκαδά κ. Σπυρίδωνος.

β) Μέλη: κ. Χρ. Τζουμάκας και κ. Γρηγ. Στάθης, άναπληρούμενοι υπό του κ. Λεων. Άργεντιδή και του Άρχιμ. κ. Δαμ. Βράκα.

Γραμματεΰς: κ. Δημ. Θωμόπουλος, με άναπληρωτήν τόν κ. Γεώργ. Τσομπρον.

Γ. Τριμελής Υπήρεσι ακόν Συμβούλιον (διά θέματα υπαλλήλων Ί. Μητροπόλεων).

α) Πρόεδρος: Ο Σεβ. Έδέσσης κ. Καλλίνικος, άναπληρούμενος υπό του Σεβ. Δρυϊνουπόλεως κ. Σεβαστιανού.

β) Μέλη: κ. Λεων. Άργεντιδής και κ. Άντ. Παπαντωνίου, άναπληρούμενοι υπό του Άρχιμ. κ. Παντ. Καθρεπτιδή και του κ. Γρ. Στάθη.

Γραμματεΰς: κ. Χρ. Τασούλης, με άναπληρωτήν τόν κ. Βασ. Τσέτσον.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

1. Ο.Δ.Ε.Π.

α) Τακτικά Μέλη: 1) Ο Σεβ. Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός. 2) Ο Σεβ. Σιδηροκάστρου κ. Ίωάννης.

β) Άναπληρωματικά Μέλη: 1) Ο Σεβ. Φωκίδος κ. Χρυσόστομος. 2) Ο Σεβ. Μηθύμνης κ. Ίάκωβος.

2. ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ.

α) Τακτικά Μέλη: 1) Ο Σεβ. Άττικής κ. Δωρόθεος. 2) Ο Σεβ. Έδέσσης κ. Καλλίνικος.

β) Άναπληρωματικά Μέλη: Ο Σεβ. Άρτης κ. Ίγνάτιος. 2) Ο Σεβ. Λαγκαδά κ. Σπυρίδων.

3. Τ.Α.Κ.Ε.

α) Άναπληρωτής του Μκκ. Προέδρου ο Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος.

β) Τακτικόν Μέλος ο Σεβ. Άττικής κ. Δωρόθεος με άναπληρωτήν τόν Σεβ. Δρυϊνουπόλεως κ. Σεβαστιανόν.

Τά λοιπά μέλη παραμένουν, ως διωρισθησαν διά της υπ' άρ. 137/691/3.5.82 Πράξεως (ΦΕΚ 117/17.5.82 τ. Π.Ν.Π.Δ.Δ.).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

α) Πρόεδρος: Ο Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος.

β) Μέλη: 1) Ο Άρχιγραμματεΰς της Ί. Συνόδου άρχιμ. κ. Τιμ. Τριδίξας, 2) άρχιμ. κ. Ίερ. Γαρούφαλλος, 3) ο Καθηγ. κ. Ήλιος Μουτσούλας και 4) ο θεολόγος κ. Κίμων Παπαχριστόπουλος.

ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

α) Πρόεδρος: Ο Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, άναπληρούμενος υπό του Σεβ. Φωκίδος κ. Χρυσόστομου.

β) Τακτικά Μέλη: 1) Άρχιμ. Γερόθεος Γαρούφαλλος, Γραμματεΰς της Συνοδικής Έπιτροπής Έκκλησιαστικής Τέχνης και Μουσικής. 2) Πρωτοπρ. Ίωάννης Ράμφος. 3) κ. Ίωάννης Άθανασόπουλος, Γυμνασιάρχης. 4) κ. Άπόστολος Βαλληγδράς, πρωτοφάλης.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

Τακτικά Μέλη: 1) Ο Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος. 2) Ο Σεβ. Μηθύμνης κ. Ίάκωβος.

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΟΠΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΠΑΡΑ ΤΩ:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΩ: ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

α) Πρόεδρος: Ο Σεβ. Άττικής κ. Δωρόθεος, άναπληρούμενος υπό του Σεβ. Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνού.

Τ Ε Κ Ν Ο Γ Ο Ν Ι Α

ΤΟ ΜΕΓΑ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΙ Η ΝΕΟΜΑΛΘΟΥΣΙΑΝΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΥΠΕΡΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

1. Διὰ σειρᾶς ἄρθρων εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Ἐκκλησία» ἐπεσημάναμεν τὴν μεγίστην σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ θέμα τῆς τεκνογονίας σήμερον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ὡς συνδεόμενον μετὰ τοῦ συγχρόνου δημογραφικοῦ προβλήματος τῆς Ἑλλάδος. Αἱ διαστάσεις τοῦ προβλήματος εἶναι τόσο μεγάλαι, ὥστε νὰ ἡδυνάμεθα νὰ συνεχίσωμεν ἀρθρογραφοῦντες καὶ ἐπισημαίνοντες καὶ ἀξιολογοῦντες μίαν ἐκάστην πλευρὰν τοῦ προβλήματος, τὴν κοινωνικὴν, τὴν οικονομικὴν, τὴν πολιτικὴν, τὴν πολιτιστικὴν, τὴν ἠθικὴν, τὴν οἰκογενειακὴν καὶ τέλος τὴν ἐθνικὴν, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐξαρτηθῇ ἡ σφριγηλὴ καὶ δημιουργικὴ σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ἀντοχὴ καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ ἀμυντικὴ κατοχύρωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου κατὰ παντὸς ἐξώθεν ἐπιβούλου ἐχθροῦ.

2. Σήμερον ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὑποδείξωμεν τὰ μέσα ἐκεῖνα, ἅτινα ἡ Πολιτεία κυρίως, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίσημος Ἐκκλησία εἰς τὰ πλαίσια τῶν δυνατοτήτων τῆς, θὰ ἡδύναντο νὰ λάβουν πρὸς ἄρσιν τῆς δημογραφικῆς ὑποτονικότητος τῆς Χώρας ἡμῶν. Ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ληφθέντα ὑπὸ τῆς Γαλλίας μέτρα αὐξήσεως τῆς τεκνογονίας διὰ τῆς παροχῆς πλείστων ὄσων ποικίλων εὐεργετημάτων, κυρίως οικονομικῶν καὶ ἄλλων, κατόπιν τῆς διαπιστώσεως ὅτι καὶ ἡ μεγάλη αὐτὴ χώρα διατρέχει τὸν κίνδυνον τῆς δημογραφικῆς ὑποτονικότητος ἐξ ὑπεκφυγῆς τῶν νεονύμφων πρὸς τεκνογονίαν. Ἐγγύησιν ἀσφαλῶς ἐπιβιώσεως τοῦ Ἔθνους ἡμῶν ἀποτελεῖ ἡ ἀέναος διαδοχὴ τῶν γενεῶν διὰ τῆς συνεχοῦς αὐξήσεως τῶν γεννήσεων. Ἴδου λοιπὸν πῶς ἡ Γαλλία ἀντιμετώπισε τὸ δημο-

γραφικὸν τῆς πρόβλημα. Εἶναι ἀληθές ὅτι αἱ οἰκογένειαι, αἱ ὁποῖαι ἔχουν δὴ ὁ μόνον τέκνα διατηροῦν τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀπλούστατα, διότι τὰ δύο τέκνα καὶ ὅταν ἐπιζήσουν, ἀντικαθιστοῦν καὶ μόνον τοὺς γονεῖς των. Τὸ τρίτον τέκνον, ἐφ' ὅσον θὰ ἐπιζήση, αὐξάνει τὸν πληθυσμὸν κατὰ ἓνα πολίτην. Ἄλλ' ὅμως πλεῖστα νέα ζεύγη νεονύμφων, ἐκ κακῆς ἐπιδράσεως καινοφανῶν ἀντιλήψεων, ἀποφεύγουν τὴν τεκνοποίησιν ἢ μένουν εἰς τὸ ἓν καὶ πολλάκις εἰς τὰ δύο μόνον τέκνα.

3. Δυστυχῶς αἱ κακαὶ αὗται ἀντιλήψεις ἀποφυγῆς ἀποκτήσεως τέκνων ὑπεισηλθον καὶ εἰς τὴν χώραν ἡμῶν. Αἱ δικαιολογίαι πρὸς τοῦτο εἶναι πολλαί. Κυρίως οικονομικαὶ καὶ πολλῶν καὶ ποικίλων ἄλλων ἀποχρώσεων. Π.χ. ἡ ἀμβλυνσις τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν Θρησκείαν, ἡ ἐσφαλμένη ἀντίληψις στερήσεως τῶν ἀπολαύσεων τῆς ζωῆς διὰ τῆς γεννήσεως τέκνων, ἡ χαλάρωσις τῶν ἠθικῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν, ὁ νεοπλουτισμὸς καὶ τὰ πολυπληθῆ μέσα ἡδονικῶν ἀπολαύσεων κ.π.ἄ. Καὶ ὅμως ἡ Ἁγία Γραφή διδάσκει: «στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ τέκνων πατέρες» (Παροιμ. 17,6). Ἄλλ' εἶναι ἐπίσης ἀληθές ὅτι ἀλλαχοῦ καταδικάζει ἡ Γραφή τὴν ἀπόκτησιν πλήθους τέκνων ἀχρηστών, ἀσυνέτων καὶ ἀνόμων καὶ μὴ φοβουμένων τὸν Θεόν. Παραθέτω ὀλόκληρον τὸ χωρίον, διότι μία δικαιολογία ἀποφυγῆς ἀποκτήσεως τέκνων εἶναι καὶ ὁ φόβος τῶν γονέων ὅτι τὰ γεννώμενα τέκνα διατρέχουν τὸν κίνδυνον τῆς διαφθορᾶς ὑπὸ μιᾶς κοινωνίας παραπαιούσης ἐν μέσῳ ἰδεολογημάτων ἀνατρεπτικῶν τῶν ἐλληνοχριστιανικῶν παραδοσιακῶν οἰκογενειακῶν καὶ κοινωνικῶν ἀντι-

λήψεων και αρχών. Ίδου σχετικῶς τι λέγει ἡ Σοφία Σειράχ 16,1 ἐ.: «Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἀχρήστων / μηδὲ εὐφραίνου ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ ἐστὶν φόβος Κυρίου μετ' αὐτῶν. / Μὴ ἐμπιστεύσης τῇ ζωῇ αὐτῶν / καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν. / κρείσσων γὰρ εἶς ἢ χίλιοι / καὶ ἀποθανεῖν ἄτεκνον ἢ ἔχειν τέκνα ἄσεβῃ. / Ἀπὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικισθῆσεται πόλις, / φυλὴ δὲ ἀνόμων ἐρημωθήσεται».

4. Ἄλλ' εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἐλάχιστοι ἐν Ἑλλάδι εἶναι οἱ μὴ θέλοντες τέκνα ἐξ ἐπιδράσεως τῶν ἀνωτέρω ψευδεπιπλάστων καὶ καινοφανῶν ἰδεολογημάτων. Οἱ Ἕλληνες φέρομεν μεθ' ἡμῶν ἓνα μοναδικὸν πνευματικὸν πλοῦτον καὶ τὸ συμφυές εἰς τὸ Ἑλληνικὸν γένος ἰδεολογικὸν καὶ ἑλληνοχριστιανικὸν βάρος ἀρχῶν καὶ παραδόσεων ἀνεξιτήλων, ὅσον καὶ ἂν ἐμφανίζώμεθα διὰ τῶν λόγων κήρυκες ἀντιθέτων ἀντιλήψεων. Δι' αὐτὸ πιστεύομεν ὅτι αἱ δυσχέρειαι μορφώσεως καὶ οικονομικαὶ εἶναι αἱ αἰτίαι τῆς ἀποφυγῆς τῶν γεννήσεων καὶ μάλιστα τῶν πλέον τῶν τριῶν τέκνων. Εἶναι ἐπίσης πεποιθήσις ἡμῶν ὅτι τὰ ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἐφαρμοσθέντα μέτρα ἀντιμετωπίσεως τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος τῆς μεγάλης αὐτῆς χώρας, θὰ ἠδύναντο κατ' ἀρχὴν νὰ μελετηθοῦν ὑπὸ τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ ἐφαρμοστοῦν ἐν τῷ μέλλοντι μερικῶς ἢ καὶ ὀλοκληρωτικῶς ἀναλόγως πάντοτε τῆς οικονομικῆς καὶ διαρθρωτικῆς διοικητικῆς ἰκανότητος καὶ ἀντοχῆς τῆς χώρας ἡμῶν.

5. Τὰ ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἐφαρμοσθέντα μέτρα, ὡς κίνητρα πολυτεκνίας εἶναι τὰ ἑξῆς: 1) Κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ τρίτου τέκνου θὰ καταβάλλεται εἰς τὴν μητέρα τὸ ποσὸν τῶν 100 χιλ. δραχμῶν. Σήμερον καταβάλλεται τὸ ἡμισυ τοῦ ποσοῦ τούτου. 2) Εἰς τὰς οἰκογενεῖας ἐξασφαλίζεται ἐν ἐλάχιστον εἰσόδημα μετὰ τὴν προσθήκην οἰκογενειακῶν καὶ ἄλλων ἐπιδομάτων. 3) Ἡ κυβέρνησις ὑπόσχεται εἰς τὰς οἰκογενεῖας ποὺ ἔχουν τρία τέκνα ὅτι θὰ αὐξάνεται ἀναλόγως ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις τὴν ὁποῖαν ἀντιπροσωπεύουν τὰ ἐπιδόματα ταῦτα τοῦλάχιστον κατὰ 3% ἑτησίως καὶ διὰ νέων ἐπιδομάτων. 4) Αἱ ἄδειαι μητρότητος μετὰ πλήρεις ἀποδοχὰς θὰ

αὐξηθοῦν εἰς ἑξ μῆνας, ἀντὶ τῶν τεσσάρων μηνῶν ποὺ ἦσαν προηγουμένως. 5) Πρὸς ἀγορὰν οἰκιῶν, αἱ οἰκογένειαι μετὰ τὰ τρία τέκνα θὰ λαμβάνουν μακροπρόθεσμα δάνεια τοῦ ὕψους τῆς ἀξίας τῆς ἀγοραζομένης κατοικίας. 6) Αἱ ὑφιστάμεναι φορολογικαὶ ἐκπτώσεις διὰ τοὺς γονεῖς θὰ συνεχισθοῦν μέχρις ὅτου καὶ τὸ τρίτον τέκνον συμπληρώσῃ τὴν ἡλικίαν τῶν 18 ἐτῶν, ἔστω καὶ ἂν τὰ μεγαλύτερα τῶν ἀδελφῶν κερδίζουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν. 7) Τὰ 30 τοῖς ἑκατὸν τῆς ἐκπτώσεως εἰς τὰς δημοσίας συγκοινωνίας τὴν ὁποῖαν ἔχουν ἤδη τὰ παιδιὰ, θὰ ἰσχύσουν εἰς ὀλοκληρὸν τὴν οἰκογένειαν, μέχρις ὅτου ἐνηλικιωθῇ καὶ τὸ μικρότερον τῶν τέκνων. 8) Θὰ εἰσαχθῇ ὁ θεσμὸς τῆς συνταξιοδοτήσεως τῶν μητέρων. Τοῦτο δέ, διότι ἀναγνωρίζεται ὅτι ἡ ἐργασία τῆς μητρός εἶναι μία σταδιοδρομία ἐξ ἴσου κοπιαστικὴ μετὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν σταδιοδρομίαν τοῦ ἀνδρός. 9) Αἱ μὴ ἐργαζόμεναι ἐπαγγελματικῶς μητέρες θὰ ἔχουν ἐξ ἴσου μετὰ τὰς ἐργαζόμενας τὸ δικαίωμα νὰ τοποθετοῦν τὰ τέκνα των εἰς τοὺς παιδικοὺς σταθμοὺς καὶ νὰ τὰ ἀποστέλλουν εἰς τὰς παιδικὰς ἐξοχὰς. 10) Ἡ κυβέρνησις θὰ πράξῃ πᾶν τὸ δυνατὸν διὰ νὰ πείσῃ τοὺς ἐργοδότας νὰ ἐπιτρέπουν εἰς τὰς μητέρας νὰ ἀπασχολοῦνται μερικῶς ἢ νὰ μὴ ἐργάζωνται τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ποὺ ἀργοῦν τὰ σχολεῖα.

6. Τὸ πρόβλημα λοιπὸν τῆς τεκνογονίας ἀπαιτεῖ γενικωτέραν ἀντιμετώπισιν, πλέον τῶν εὐχῶν καὶ φροῦδων ὑποσχέσεων. Ἐπεσημάναμεν τὴν τεραστίαν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα τοῦ ὅλου θέματος. Πολλάκις ἠναγκάσθημεν καὶ νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰ αὐτὰ πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐπισφράγισιν τοῦ ὅλου θέματος εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν ἀναγνωστῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἐν τέλει. Ὅχι δὲ μόνον ἡ Πολιτεία, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ καταβάλῃ προσπάθειαν ἐνισχύσεως τῆς Πολιτείας πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἀποτελεσματικῶν καὶ τελεσφόρων μέσων ἐνισχύσεως τῆς πολυτεκνίας.

(Τέλος)

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ἀκαδημαϊκός

Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΤΟ Ε' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

(ΑΘΗΝΑ, 3—5 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1982)

Λαμπρή ήταν —κατά γενική ομολογία— η επίτευξη που σημείωσαν οι εργασίες του Ε' Πανελληνίου Θεολογικού Συνεδρίου¹, το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα από τις 3 ως τις 5 Σεπτεμβρίου 1982. Η συμμετοχή 2.000 περίπου θεολόγων —κληρικών και λαϊκών— έδωσε ιδιαίτερο τόνο στην έντυπωσιακή αυτή σύναξη των πνευματικών δυνάμεων της Εκκλησίας και του Έθνους.

Είχε προηγηθεί πολύμηνη οργανωτική προετοιμασία από το Διοικητικό Συμβούλιο² της Πανελληνίου Ένώσεως Θεολόγων και την Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου³, με την άμεριστη συμπαράσταση —έντολή του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ. Σεραφείμ— του Αρχιγραμματέως της Γ. Συνόδου αρχιμ. κ. Τιμ. Τριβιζά και των Γραμματέων αυτής.

Η επίσημη έναρξη των εργασιών έγινε την Παρασκευή 3 Σεπτεμβρίου στο ξενοδοχείο «Κάραθελ», μετά την προσέλευση των Συνέδρων⁴ και των επισήμων. Την

τελετή τίμησαν με την παρουσία τους εκπρόσωποι των Πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως και Αλεξανδρείας, πολλοί Ίεράρχες, ο ύπουργός με τους δύο υφυπουργούς Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων κ.κ. Άπ. Κακλαμάνης, Στ. Παπαθεμελής και Π. Μώραλης, ο Δήμαρχος Αθηναίων κ. Δημ. Μπέης, εκπρόσωποι όλων των πολιτικών κομμάτων (πλήν του ΚΚΕ έξ.), των πνευματικών Ίδρυμάτων και Οργανώσεων, της Έρας Συμάξεως των Μονών του Αγίου Όρους, ο πρόεδρος της Ο.Λ.Μ.Ε. και άλλοι επισήμοι.

Η έναρξη — Οί προσφωνήσεις

Μετά την προσευχή («Έδλογητός εἶ, Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν...») ὁ Καθηγητής κ. Κων. Μουρατίδης ἔκαμε σύντομη εἰσήγηση ἐκ μέρους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Π.Ε.Θ. Τόνισε ὅτι ἡ σύγκληση τοῦ Συνεδρίου ἀνταποκρίνεται σὲ ἐπιτακτικὸ αἴτημα τῶν καιρῶν, ἀφοῦ ὁ διάλογος γύρω ἀπὸ θέματα Παιδείας ἀποτελεῖ τὸ πιὸ σημαντικό πὸ ἐπιβάλλεται νὰ γίνεταί πάντοτε, κατὰ τὴν παρατήρηση τοῦ Σωκράτη: «Ὅν ἐστὶ περὶ οὗτου θεοτέρου ἂν βουλευσάιτο ἄνθρωπος ἢ περὶ Παιδείας» καὶ κατὰ τὴ διακήρυξη τοῦ Πλουτάρχου: «Παῖδεία τῶν ἐν ἡμῖν μόνον ἐστὶν ἀθάνατον καὶ θεῖον». Ἀναφέρθηκε στὴν τεράστια προσφορὰ γνώσεων «ποῦ δὲν ὀδήγησαν καὶ σὲ ἀνάλογη διαμόρφωση καὶ ολοκλήρωση τῆς προσωπικότητος τοῦ ἐκπαιδευομένου». Καὶ τοῦτο γιατί «ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον διάνοια, ἀλλὰ καὶ δούληση καὶ συναίσθημα καὶ διαίσθηση καὶ διάκριση καὶ διάραση». Στὴ συνέχεια ἔκαμε λόγο γιὰ τὴν ἀληθινὴ Παιδεία, ἢ ὅποια «συμπυκνῶνται πρὸ πάντος στὴν οὐσιαστικὴ κοινωνία τῆς ἀληθείας ὑπὸ τοῦ παιδευόντος καὶ τοῦ παιδευομένου ποῦ ἔχει ὡς σκοπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ ὅλου ἀνθρώπου, τὴν μεταμόρφωσὴ του σὲ ἀρτία καὶ ολοκληρωμένη προσωπικότητα». Μίλησε γιὰ τὴ σημασία καὶ προσφορὰ τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν καὶ γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ Συνεδρίου ποῦ, καθὼς εἶπε, εἶναι «ἡ οὐσιαστικὴ διερεύνηση θεμελιωδῶν παραγόντων γιὰ μιὰ φωτισμένη θρησκευτικὴ Παιδεία, ἔπως ἡ συνειδητοποίηση τῆς φύσεως καὶ τοῦ χαρακτήρα τῆς ἀληθινῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν ἐπιστήμη, τὴν θρησκεία καὶ τὴν Παιδεία...» Καὶ ἀφοῦ διετράνωσε τὴν ποσιθῆσή του ὅτι: «Ἕλληνας Θεολόγος: «θὰ ἐπιβεβαιώσουν γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ, ὅτι οἱ βασικὲς ἀρχὲς τῆς ἑλληνορθόδοξης Παιδείας μετὰ τὴν ὅποιαν ἐπεδίωξε καὶ ἐμεγαλοῦργησε ὁ Ἕλληνοῖσμός δὲν ἔχουν μόνον ἱστορικὴ ἀξία καὶ σπουδαιότητα, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἐξ ἴσου πολῦτιμοι καὶ ἀναγκασιάστατοι παράγοντες καὶ διὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, αἰώνιοι φωτεινοὶ δείκτες ποῦ προσδιορίζουν τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς καθ' ὅλου πνευματικῆς πορείας

1. Τὰ προηγούμενα Πανελλήνια Συνέδρια ἔγιναν: Α' τὸ 1931· Β' τὸ 1951· Γ' τὸ 1963 καὶ Δ' τὸ 1969.

2. Τὸ ἀποτελοῦν οἱ κ.κ.: Κων. Μουρατίδης, Καθηγητῆς (Πρόεδρος), Έμμ. Κωνσταντινίδης, Καθηγητῆς (ἀντιπρόεδρος), Ίω. Μάσσος, Γεν. Ἐπιθεωρητῆς Μ.Ε. (γεν. γραμματέας), Εἰδ. Διαμάντης, καθηγητῆς Μ.Ε. (εἰδικὸς γραμματέας), Χρ. Τράγκας, καθηγητῆς Μ.Ε. (ταμίας), δ. Λυγερόφραντζεσκάκη, καθηγήτρια Μ.Ε. (ἐφορος) καὶ Παν. Πάλλης, Γεν. Ἐπιθεωρητῆς Μ.Ε., Θεόδ. Θερόμος, γυμνασιάρχης καὶ πρωτοπρ. Δημ. Κλοῦτσος (μέλη).

3. Μετείχαν οἱ Πρωτοπρ. κ.κ. Κων. Φούσκας καὶ Γεώργ. Μεταλλινός, οἱ Καθηγητῆς κ.κ. Κων. Μουρατίδης καὶ Έμμ. Κωνσταντινίδης, ὁ ὑφηγητῆς κ. Παν. Μπούμης, οἱ ἐπιμελητῆς κ.κ. Ἀλέξ. Σταυρόπουλος καὶ Παν. Χριστινάκης, οἱ Γεν. ἐπιθεωρητῆς Μ.Ε. κ.κ. Ίω. Μάσσος καὶ Παν. Πάλλης, ὁ γυμνασιάρχης κ. Θεόδ. Θερόμος καὶ οἱ καθηγητῆς Μ.Ε. κ.κ. Χρ. Τράγκας καὶ Ίω. Λάμπας.

4. Ὁ κάθε Σύεδρος παρέλαμβανε εἰδικὸ φάκελλο ποῦ περιεῖχε: Περίληψη τῶν 6 εἰσηγήσεων, ὑπηρεσιακὸ σημείωμα συμμετοχῆς στὸ Συνέδριο, σχεδιάγραμμα γιὰ τὴ μετάβαση στὸ κτῆριο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, δελτίο πρὸς συμπλήρωση μετὰ τὰ ἀτομικὰ στοιχεία του, καθὼς καὶ ἀνὰ ἓνα ἀντίτυπο τοῦ βιβλίου «Ἐκκλησιαστικὰ ἀργυρά» καὶ τοῦ τελευταίου φύλλου τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας», ποῦ ἀποτελοῦσαν μαζί μετὰ τὸν φάκελλο προσφορὰ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰσαριθμικ ἐπίσης πρὸς τοὺς Συνέδρους ἀντίτυπα τῆς Κ. Διαθήκης πρόσφερε ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία.

της Πατρίδος μας», παρακάλεσε τον Μακ. Αρχιεπίσκοπο να κηρύξει την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου.

Ο Μακ. κ. Σαραφείμ, υπό την αιγίδα του οποίου έγινε το Συνέδριο⁵, είπε μεταξύ άλλων:

«Η σημασία του παρόντος Θεολογικού Συνεδρίου έγκειται εις το ότι συνέρχεται εις μίαν νέαν εποχήν. Είναι η εποχή όπου δύο ο είκοσιος αιώνας και απενίξομεν το λυκανργές του 21ου αιώνας. Κατ' αυτήν την χρονικήν έναλλαγήν γίνεται, όπως όλοι μας διαπιστώνουμε, προσπάθεια, ίνα ατά άρχαία παρέλθουν και γίνουν τα πάντα καινά!»

Αί μέχρι τοϋδε καθιερωμένα αξία βάλλονται. Τα μέχρι τοϋδε πιστεύματα άμφισβητοϋνται. Καλούμεθα όθεν, άγαπητοί Σύνοδοι, ως υπεύθυνοι, εις άνασύνταξιν δυνάμεων και προγραμματισμών, προς περιφρούρησιν των ήθικων και πνευματικών δυνάμεων της Έκκλησίας και του Έθνους και ανακαίτισιν των προσπαθειών σκοτεινών δυνάμεων, αί όποιαι εις κάθε κατάστασιν παρεισφύουν, δημιουργούσαι προβλήματα εις το Έθνος και την Έκκλησίαν, παρά τας άγαθάς προθέσεις των υπενθύμων φορέων της τε Πολιτείας και Έκκλησίας.[...].

Κατά ταϋτα, το γενικόν θέμα του Ε' Πανελληνίου Θεολογικού Συνεδρίου «ΘΡΗΣΚΕΙΑ - ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ» άποτελεί την έκφρασιν σκοπιμότητας και ύψιστης σημασίας της συγκλήσεώς του, διότι, υπό την αίσειν των συγχρόνων ρευμάτων, ως προελέχθη, αί αξία διερχονται δοκιμασίαν, εκ της οποίας θα κριθίη το μέλλον. Αί επί μέρους εξ εισηγήσεις, εις τας οποίας αναλύεται και εξετάζεται το ως άνω γενικόν θέμα, καλούνται να διαφωτίσουν ως προς την άκολουθητέαν πορείαν, διότι ο κύκλος ΕΚΚΛΗΣΙΑ - ΠΑΙΔΕΙΑ, εαν διασπασθί, θα σημάνη ίσως άποχρωματισμόν της Έλληνικής Παιδείας από το πνεϋμα του Χριστιανισμού και κατ' επέκτασιν εις άλλοίωσιν του υποβάθρου της Έλληνικής Πατρίδος, ή όποια άν διεσώθη από τας επανειλημμένας καταγίδας δια των όποιων διήλθε, τοϋτο το όφείλει, κατά γενικήν μαρτυρίαν και άποδοχήν, εις την ενιαίαν υποδομήν «ΘΡΗΣΚΕΙΑ - ΠΑΙΔΕΙΑ».

Το λόγο έλαβε κατόπιν ο Σεβ. Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος, Σχολάρχης της Θεολογικής Σχολής Χάλκης, που άπηθύθυε βαρυσήμαντο και γλαφυρότατο χαιρετισμό εκ μέρους του Οίκουμενικού Πατριάρχου κ. Δημητρίου, για να τον διαδεχθεί στο θήμα ο ύπουργός Έθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Απόστολος Κακλαμάνης, που ειπε:

5. Με άπόφαση της Ι. Συνόδου ή Π.Ε.Θ. ενισχύθηκε και οικονομικά με το ποσό του 1.000.000 δρχ. για την αντιμετώπιση μέρους των δαπανών του Συνεδρίου.

«Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι, Κυρίες και Κύριοι,

»Αποδεχόμενος την πρόσκληση της Όργανωτικής Έπιτροπής του Ε' Πανελληνίου Θεολογικού Συνεδρίου, προσέρχομαι με εύχαρίστηση και χαιρετίσω, μαζί με τους συνεργάτες μου, τους φίλους εκπαιδευτικούς και τα λοιπά μέλη του συνεδρίου σας, προς τα όποια μεταφέρω επίσης το χαιρετισμό του Προέδρου της Κυβερνήσεως Άνδρέα Παπανδρέου, που, παρά την επθυμία του, δεν μπόρεσε να παρευτεί και να επικοινωνήσει προσωπικά μαζί σας.

Σας συγχαίρω για τη διοργάνωση του σημαντικού αυτού συνεδρίου και για την επιλογή ενός επίκαιρου θέματος, από την επεξεργασία του οποίου θα προκύψουν άσφαλώς χρήσιμα συμπεράσματα και εποικοδομητικές προτάσεις, τις όποιες θα αναμένουμε με ενδιαφέρον.

»Όπως είναι σε όλους γνωστό, ή ελληνική κοινωνία, στην όποια αναφέρεται το θέμα του συνεδρίου σας, έχει περάσει στο στάδιο και στις διαδικασίες του επαναστατικού δυναμισμοϋ της εποχής μας. Ένός δυναμισμοϋ, που, με τις επιστημονικές, οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτικές συντεταγμένες του, υποβάλλει σε δοκιμασία θεομούς και αξίες και άπαιτεί επαναπροσδιορισμό πολλών από τα αυτονόητα της ζωής μας. Ο ελληνικός λαός, κατά την πρόσφατη έντημογρία του, άποφάσισε να άπαντήσιν δημιουργικά στην πρόσκληση της εποχής μας, επιλέγοντας όχι το δρόμο της παθητικής άποδοχής των μοιραίων εξελίξεων, αλλά το δρόμο ενεργού συμμετοχής στις διαδικασίες, που προσδιορίζουν το μέλλον του, το δρόμο της α λ λ α γ ή ς. Και το δρόμο αυτό είμαστε άποφασισμένοι να τον οδεύσουμε ως το τέλος, με συνέπεια και χωρίς παρεκκλίσεις!

»Γνωρίζουμε βέβαια πως ή άλλαγή στην κοινωνικο - πολιτικό περιγυρο του ανθρώπου είναι πραγματική και βιώσιμη, μόνον εφ' όσον τελεσιουργείται ταυτόχρονα και ως άλλαγή του «έσω ανθρώπου». Αυτό είναι βασική εμπειρία της Θρησκείας, που στη Χώρα μας δεν ύπάρχει ως άφηρημένη έννοια, άλλ' έχει τη συγκεκριμένη έκφρασή της, κατά κύριο λόγο, στην Όρθοδοξία, που άποτελεί άναφαίρετο συστατικό στοιχείο της ταυτότητας του Έλληνισμοϋ.

Είναι ακόμη γνωστό πως ή Όρθόδοξη Έκκλησία μας, σύμφωνα με την άνόθευτη παράδοση και την ούσία της, είναι Έ κ κ λ η σ ί α τ ο υ λ α ο υ, ύπάρχει γ ι α τ ο λ α ο, είναι α υ τ ο δ ο λ α ο ς! Και ο λαός αυτός περιμένει από τη σύγχρονη ελληνική θεολογία μια εξειδικασμένη διακονία, τούτη την κρίσιμη ώρα των κοινωνικών άναστατώσεων και της παγκόσμιας ιδεολογικής σύγκρουσης.

«Μία τέτοια διακονία, θά βρεῖ δμόθυμη τή συμπαράσταση τῆς Κυβέρνησής μας. Γιατί, ἀντίθετα μέ ὅσα διαδίδονται ἐντεχνα, δέν πρόκειται νά διευκολύνομε ὁποιαδήποτε χαλάρωση τῶν δεσμῶν Ὁ ρ θ ο δ ο ξ ί α ς κ α ι Γ έ ν ο υ ς, δεσμῶν, πού σφρηγιστήθηκαν σέ κρίσιμες ἐθνικά στιγμές, στή διάρκεια τῆς ἀγωνιστικῆς πορείας τοῦ Ἔθνους μας.

«Πρός ἐνδυνάμωση μάλιστα τῶν δεσμῶν αὐτῶν στοχεύομε, κατὰ προτεραιότητα, στήν ἀναδιάρθρωση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσης, ὥστε νά ἀνταποκριθεῖ δημοσογικά στίς ἀξιώσεις τῆς ἐποχῆς μας καί νά ἀποκτήσει ἐπιτέλους ἡ Ἐκκλησία τὰ ἔ ξ ε ι δ ι κ ε ν μ ε ν α σ τ ε λ έ χ η, πού χρειάζεται. Πρὸς τὸ σκοπὸ αὐτὸ ουσίσαμε Ὁμάδα Ἐργασίας, πού ἔχει καταθέσει ἤδη τίς πρῶτες προτάσεις τῆς. Ἐδελπιστοῦμε διι τόσον ἡ ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο καί οἱ Θεολογικὲς Σχολές καί ὅλοι ἐσεῖς θά συνδράμειτε τὴν προσπάθειά μας αὐτή.

«Στὸν ἐδρύτερο γῶρο τῆς Ἐκπαίδευσης θά χρειαστεῖ, ἐπίσης, νά λάβουμε διάφορα μέτρα, πού κρίνονται ἀναγκαῖα καί ἀφοροῦν στήν ἀναδιάρθρωση τῆς

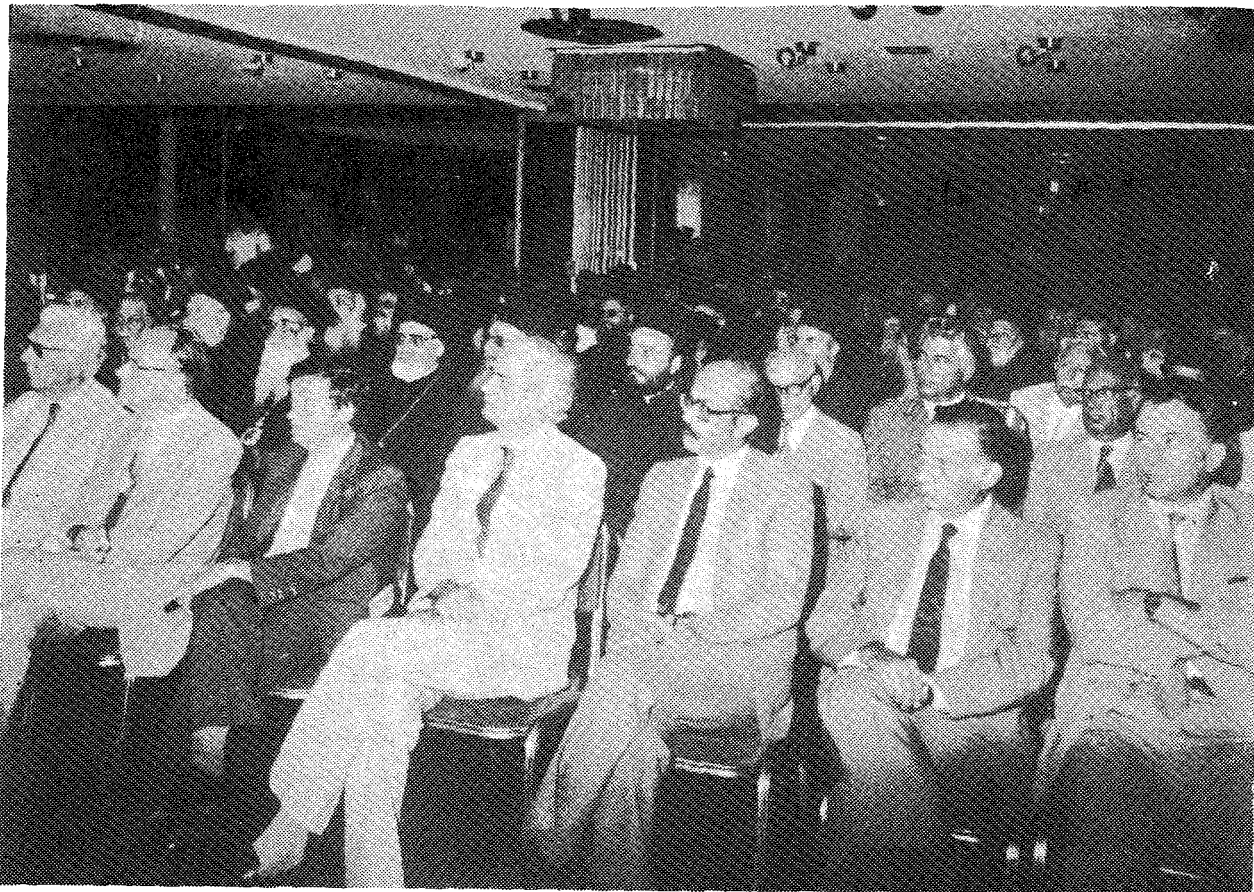
ὕλης, στήν ἐφαρμογὴ νέων μεθόδων καί ἄλλα. Σέ καμμιά ἑως περίπτωση δέν πρόκειται νά παρακάμψει ἡ Κυβέρνηση συνταγματικὲς ἐπιταγές καί νά ὑποβαθμίσει τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο μάθημα. Ὅλα τὰ μέτρα θά ἀποβλέπουν στήν ἀποδέσμευση καί ἐνεργοποίηση ἐκεῖνων τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τῆς ἐθνικῆς καί θρησκοκεντρικῆς μας κληρονομίας, πού μποροῦν νά συμβάλουν ἀποτελεσματικὰ στὸ μετασχηματισμὸ τῆς κοινωνίας μας σέ κοινωνία περισσότερης δικαιοσύνης καί ἀνθρωπιᾶς, σέ κοινωνία ἐλεύθερων καί υπεύθυνων ἀνθρώπων.

«Μέ τίς σκέψεις καί τίς προσδοκίες αὐτὲς χαιρετίζω καί πάλι τὸ Συνέδριο καί εὐχομαι ἐπιτυχία στίς ἐργασίες του».

Στὴ συνέχεια ἀπηύθυναν κατὰ σειρά χαιρετισμὸ: Ὁ Μκκ. Ἀρχιεπίσκοπος πρ. Ἀθηνῶν κ. Γερῶνυμος «ὡς πρόεδρος τοῦ προηγούμενου Πανελληνίου Συνεδρίου». Ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Νούλας, πού διεκήρυξε ὅτι δέν εἶναι στίς προθέσεις τοῦ Κινήματος ἡ ἀντιπαράταξη Κράτους καί Ἐκκλησίας. Αὐτὰ τὰ δύο, τότε, ἀφείλουν νά ἀλληλοσυμπληρῶνται, νά ἀνανεῶνται καί νά ἐκ-

Ὁ Μκκ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφείμ προεδρεύει στήν τελευτὴ ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν. Ἀριστερά του ὁ π. Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ὁμότ. Καθηγητῆς κ. Ἰω. Καρμίρης καί ὁ ὁμότ. Καθηγητῆς κ. Ἀν. Φυτράκης· δεξιά του ὁ ὁμότ. Καθηγητῆς κ. Γερ. Κονιδάρης.

Στήν πρώτη σειρά τῶν πολιτικῶν ἐπισήμων: Στό μέσον ὁ ὑπουργός Ἐθν. Παιδείας καί Θρησκευμάτων κ. Ἄπ. Κακλαμάνης· δεξιὰ του ὁ ὑφυπουργός κ. Στ. Παπαθεμελής καί ὁ πρόεδρος τοῦ ΚΟΔΗΣΟ κ. Ἰω. Πεσμαζόγλου· ἀριστερά του ὁ ὑφυπουργός κ. Π. Μώραλης, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς «Ν. Δημοκρατίας» βουλευτής κ. Ἰω. Βαρβιτσιώτης καί ὁ εἰδικός σύμβουλος στή Γεν. Δ/νση Θρησκευμάτων κ. Ἄλ. Παπαθεμελής.

συγχρονίζονται, γιά νά καθοδηγοῦν τόν λαό. Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς «Νέας Δημοκρατίας» τέως ὑπουργός Παιδείας κ. Ἰω. Βαρβιτσιώτης, παρετήρησε ὅτι ἡ Ἐκκλησία στόν τόπο μας ἀποτελεῖ μιὰ ἰδιαιτερότητα, γιὰτί ἡ Ὀρθοδοξία κράτησε, μαζί μέ τή γλώσσα, τήν ταυτότητα τοῦ ἔθνους μας. Ἡ ἀποστολή τῆς Ὀρθοδοξίας καί τῆς Παιδείας εἶναι ἀνυπολόγιστη, προκειμένου νά δοθηθεῖ ἡ χώρα μας γιά νά ὀφεί ἀπό τήν κρίση. Δήλωσε ἀκόμη ὅτι χάρηκε μέν γιά τίς διαβεβαιώσεις τοῦ κ. ὑπουργοῦ, ἀλλ' αὐτές δέν συμφοροῦνται μέ ὀρισμένες ἐνέργειες κοιμητικῶν καί κρατικῶν παραγόντων πού προκαλοῦν ἀνησυχίες στό λαό. Ὁ πρόεδρος τοῦ ΚΟΔΗΣΟ κ. Ἰω. Πεσμαζόγλου ὑπογράμμισε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόμματος γιά τὰ θέματα Ἐκκλησίας καί Παιδείας καί ὑπὲρ τῆς ἐλευθέρως ἀναπτύξεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναίσθηματος. «Σταθερή», εἶπε, «εἶναι ἡ πεποίθησή μας ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι μιὰ δύναμη γιά τὸ λαό μας. Ὁχι μόνο παρελθόν, ἀλλά καί μέλλον. Εἶναι ἕνα προνόμιο γιά τήν Ελλάδα. Χαιρέτισε ἀκόμη τίς δηλώσεις τοῦ κ. Κακλαμάνη, «ἔστω καί ὄψιμες. Γιατί εἶναι προτιμότερες οἱ θέσεις αὐτές ἔστω καί ἐν ἀσυνεπείᾳ, παρὰ ἡ συνέπεια σέ λαθασμένες θέσεις».

Ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐσ. κ. Ζουράρις προσφωνώντας τοὺς συνέδρους μέ ἐγκαρδιότητα, τόνισε ὀρισμένα σημεῖα πού προκάλεσαν τὴ γενική ἐπιδοκιμασία τῶν παρισταμένων:

«Δὲν δὰ σῶς εἶναι ἀγνωστο ὅτι εἴμαστε διαφύσοι κήρυκες ἐνὸς σοσιαλισμοῦ μέ ἐλευθερία καί πολυφωνική δημοκρατία. Ἐπομένως γιά μᾶς εἶναι ἀπλό: ὁ σοσιαλισμὸς εἶναι καί πρέπει νά παραμείνει μιὰ κατὰ κόσμον ἀναζήτηση τῆς κοινοτικῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι κοινοτικῆς μοσθησιακῆς. Ὁ Λαὸς τοῦ Θεοῦ βρῖσκει τὴν ἐνότητά του διὰ τῶν μωσθησιῶν».

Ὅσον ἀφορᾷ στή διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν ἐπεσήμανε:

«Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς πιστεύουμε, ὅτι εἶναι σύμπτωμα ὄχι κρίσης, ἀλλὰ ἰδιόμορφης ἀκρίσιᾳς, αὐτὸ τὸ ὅποιο βυσοδομοῦν ἀνελλήνιστοι ἐμπειρογνώμονες: Νὰ ὑποβαθμίσουν τὴ διδασκαλία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν στήν ὅλη παιδεία τοῦ Γένους».

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ

(ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ - ΒΙΩΜΑΤΑ - ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ)

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ἀγαπητέ μου Ἀναγνώστα!

Αἱ πενήντα λέξεις καὶ σελίδες, τὰς ὁποίας θὰ ἔχῃς τὴν εὐγενῆ καλωσύνην καὶ τὴν ἐπιμονὴν νὰ ἀναγνώσῃς, δὲν ἀποτελοῦν καρπὸν τοῦ ξηροῦ πνεύματος, οὔτε καρπὸν πολυετοῦς φοιτήσεως εἰς τὰ διάφορα Πανεπιστήμια τῆς Ἑσπερίας, ἀλλ' ὅπως τὸν ἀντίον εἶναι καρπὸς μιᾶς καρδίας, ἡ ὁποία ἐπλάσθη καὶ ἐμορφώθη συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς «αὐλὰς τοῦ Κυρίου», ἥτοι τῆς περιφήμου Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης καὶ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὅπου «λεῖα μὲν ὄρωσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸν ἄνωθεν ἔλεον ἐπισπῶνται καὶ πορίζουσιν ἡμῖν, ὧτα δ' ὑπόκειται τοῖς θεοῖς διδάγματος... γλώσσα δὲ χεῖρες τε καὶ πόδες ὑπηρετοῦσι τοῖς θεοῖς θελήμασιν»¹.

Εἰς τὰς σελίδας τοῦ παρόντος βιβλίου δὲν πρόκειται νὰ ὁμιλήσῃ μόνον τὸ ὀρθολογιστικὸν πνεῦμα, ἀλλ' ἡ πλημμυρισμένη ἀπὸ δάκρυα ἀπελπισίας ψυχὴ μου, ἡ ὁποία, μόλις πρό τινων ἐτῶν, ἐπληροφόρηθη τὸ κλείσιμον τῆς ἱστορικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἐκτυπήθη καὶ ἐπληρώθη τόσον ἀλύπητα καὶ τόσον σκληρά, ὥστε ἡ πληγὴ αὐτῆς νὰ παραμένῃ ἀνίατος, διότι τὸ κλείσιμον τῶν πυλῶν αὐτῆς εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τοῦ ἰδίου τραγικοῦ τέλους, τὸ ὁποῖον εἶχον ἕτερα ἰδρύματα καὶ ἰ. Ναοὶ τῆς Ρωμησοῦνης, ὅπου «ἡ παρατάξις θεῖα παρεμβολή» ἐξωστραχίσθη, ὅπου ἡ μνήμη «πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων Σοι» ἔπαυσε πλέον νὰ ἐορτάζεται, καὶ ὅπου οἱ ἀσκητικὰ καὶ ἐξαυλωμένους μορφὰς τῶν Ἀγίων, οἱ ὁποῖοι σκληρῶς εἰργάσθησαν μετὰ τὴν σμίλην τοῦ πνεύματος ἐπάνω εἰς τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς ἀσβέστου.

Αἱ λέξεις αὗται ἐκφράζουν τὸν πόνον, τὴν θλίψιν, τὴν στενοχωρίαν, τὴν ὀδύνην, ἀλλὰ συνάμα καὶ τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ἡ ψυχὴ μου, ὅταν ἔμαθε τὸ κλείσιμον τῶν πυλῶν τῆς γεραρᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία διὰ τῶν μαθητῶν αὐτῆς ἀνεζωογόνησε τὸ ἀρχαῖον οἰκουμενικὸν καὶ φιλελεύθερον

πνεῦμα καὶ εἰς ἑκατοντάδας ἀνωτέρων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν θεολόγων μετέδωσε παντὸς εἶδους γνώσεις, ὅπως δὲ ἰδιαίτερος τὴν ὑπερέχουσαν πάσης ἄλλης γνώσεως θεολογικὴν τοιαύτην, ἥτις «τελειώσις τις ἐστὶν ἀνθρώπου ὡς ἀνθρώπου, διὰ τῆς τῶν θεῶν ἐπιστήμης συμπληρουμένη, κατὰ τε τὸν τρόπον καὶ τὸν βίον καὶ τὸν λόγον σύμφωνος καὶ ἑμῶλογος ἑαυτῇ τε καὶ τῷ θεῷ λόγῳ. Διὰ ταύτης γὰρ τελειοῦται ἡ πίστις, ὡς τελείου τοῦ πιστοῦ ταύτῃ μόνῃς γιγνομένου»².

Σκληρὴ ἀλλὰ γενναία καὶ συνετὴ ἡ πράξις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον, ἀποφεύγον τὴν διοικητικὴν ὑπαγωγὴν τῆς Σχολῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, βάσει ἑνὸς νέου ἀναγκαστικοῦ νόμου ἀπαγορεύοντας τὴν λειτουργίαν ἰδιωτικῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν εἰς τὴν Τουρκικὴν ἐπικράτειαν, προὔτιμησε, χάριν τῆς θρησκευτικῆς καὶ πνευματικῆς αὐτῆς ἀνεξαρτησίας, νὰ προβῇ εἰς τὸ κλείσιμον τῶν πυλῶν τοῦ ἱστορικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ Ἰδρύματος ὀλοκλήρου τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας, τ.ἔ. τῆς γεραρᾶς τοῦ Γένους Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἡ ὁποία, μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ κλεισίματος τῶν πυλῶν αὐτῆς, ἐκαλλιέργει τὰς ἐκ παραδόσεως ὑψηλὰς ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀξίας τοῦ δαιμονίου ἐλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς ὁλονὲν ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Χριστοῦ ἀνακαινιζομένης καὶ μὴ ἀλλοιωμένης Ὁρθοδοξίας, τ.ἔ. τοῦ διαρκῶς ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Χριστοῦ ἀποθνήσκον καὶ τοῦ συνεχῶς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἀναγεννᾶσθαι, καὶ ἐκκολάπτουσα ἐν ταῖς ψυχαῖς καὶ ταῖς καρδίαις αὐτῶν τὴν γνησίαν τῆς Ὁρθοδοξίας οἰκουμενικότητα, ἥτις καὶ ἐσφυρηλατήθη διὰ τοῦ ἔργου πολλῶν γενεῶν τῆς ἀρχαίας ἀδαιρέτου Ἐκκλησίας.

Τὸ ἔργον τοῦτο κύριον σκοπὸν δὲν ἔχει νὰ ὑμνήσῃ τὴν Σχολήν, νὰ παρουσιάσῃ μίαν ἐκ τῶν πολλῶν αὐτῆς συνεισφορῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα, τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν καὶ τὴν Ἱεραρχίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῶν λοιπῶν κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, οὔτε νὰ διαγράψῃ τὴν διὰ μέσου ἑνὸς καὶ πλέον αἰῶνος ζωὴν αὐτῆς, ζωὴν γεμάτην ἀπὸ πνευματικὰς νίκης καὶ δάφνης, ἀπὸ ἐλπίδες καὶ ἀπελπισίας, ἀπὸ αἰσιο-

1. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ, «Ἐπεὶ τῶν ἰ. ἡ συχαζόντων», 2, 3, 57 (ἔκδοσις Π. ΧΡΗΣΤΟΥ, τ. Α', σ. 591).

2. Πρβλ. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ, Στρωματεῖς, VII, 10 (P.G. 9, 477C).

δοξίες και άπαισιοδοξίες, από άγώνες και πνευματικές κατακινήσεις, από στερήσεις και θλίψεις, από πόνους και κόπους, από λαχτάρες και αγωνίες, από φόβους και τρόμους, από καταβάσεις και αναβάσεις, από πολέμους και πυρκαϊές, από θανάτους και αναστάσεις, από αύξήσεις και έλαττώσεις, από σεισμούς και έπανορθώσεις, από όνειρα και πραγματικότητες, από χρηστές προσδοκίες και ένατενίσεις ενός καλλιτέρου μέλλοντος διά την Έκκλησίαν, τὸ εὐσεβές ἡμῶν Γένος, τὴν Θεολογίαν ἡμῶν, εἰδικώτερον δὲ διά τὴν ἑλληνικὴν ὀρθοδοξίαν, ἣτις ἀποτελεῖ, ὡς γνωστόν, τὴν ἀδιάσπαστον πνευματικὴν ἐνότητα τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος βιβλίου εἶναι καθαρὰ βιώματα προερχόμενα ἐκ τῆς ἐξαετοῦς παραμονῆς καὶ φοιτήσεως τοῦ γράφοντος εἰς τὴν κατὰ Χάλκην Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν, ἣτις, ὡς ἀληθῆς προφυλακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐχρημάτισε θεότευκτος κιβωτὸς διασώσασα, ἐννοεῖται μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὰ δύο χαρακτηριστικὰ τοῦ Γένους καὶ τῆς φυλῆς μας, ἣτοι τὴν ἀλώβητον ὀρθόδοξον πίστιν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τὴν κλασσικὴν ἑλληνικὴν παιδείαν. Ὡς προφυλακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας ἔδωκε πολιτισμὸν τῆς ψυχῆς καὶ ἔγραψε πολυχρονον ἱστορίαν εἰς τὸ κομμάτι αὐτὸ τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι ποτισμένον μὲ ἀνεξάντλητα κεφάλαια ἱστορίας αἰῶνων, ὠραϊσμένον μὲ τὰς καλλιτέρας ἑλληνοχριστιανικὰς παραδόσεις καὶ μὲ τοὺς ἀτέλειωτους θρόλους, μὲ τὸ μυστήριον τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, μὲ τὰ λαμπρὰ τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης ἔργα, τὰ ὁποῖα εἶναι κληρονομία ὀλοκλήρου τοῦ πολιτισμένου κόσμου, ὀλοκλήρου τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητος.

* * *

Τὸ παρὸν πόνημα εἶναι μία ἔκφρασις τῆς καρδιάς καὶ τῆς ψυχῆς μου, ἡ ὁποία, ἀλύπητα καὶ ἀπονα κτυπημένη ἀπὸ τὸ κλείσιμον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἀφ' ἑνός, καὶ ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν κρατούντων, ἀφ' ἑτέρου, ἐπιθυμεῖ καὶ δημοσίᾳ νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην καὶ τὸν στεναγμὸν τῆς διὰ τὴν μὴ διατήρησιν καὶ περιφρούρησιν τοῦ πνευματικοῦ τούτου λειμῶνος, ὅπου ἐμεγάλωσε («κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς») τοῦ Θεοῦ³, ἤκουσε τὰ περὶ τῆς θείας αὐτῆς προελεύσεως μαθήματα, ἐδιδάχθη τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θείου αὐτῆς προορισμοῦ, ἔζησε τὸν κόσμον τῆς πνευματικῆς ἐξάρσεως πρὸς τὰ ἄυλα καὶ αἰώνια, πρὸς τὰ μὴ βλεπόμενα⁴, ἀλλὰ μόνον τὰ προσδοκώμενα καὶ ὅπου τέλος εἶδε τὰ ἀποτελέσματα τῆς διὰ στόματος τοῦ ἐν μακαριστοῖς ἀειμνήστου Ἀθηναγόρου φωνῆς τῶν Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας διαβεβαιούσης ὅτι ἀταπεινώτος γὰρ ὁ κατὰ ἀγάπην τῷ πλησίον

3. Ἐφεσ. 4,7.

4. Πρβλ. Ἐβρ. 11,1.

ὑποτασσόμενος»⁵. Πρὸς τούτοις ἀπώτερος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τοῦ παρόντος πονήματος δὲν εἶναι ἡ ἐξιστόρησις τῆς διὰ μέσου συμπληγᾶδων πετρῶν λαμπρᾶς καὶ ἐνδόξου πορείας, τῆς παλαιφάτου, ἱστορικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία ἠναγκάσθη νὰ κλείσῃ, Κύριος οἶδε διὰ πόσον χρόνον, τὰς πύλας αὐτῆς, ἀλλ' ἡ διὰ γραφίδος ἐξωτερικεύσεως τῶν ἀγαθῶν ἀναμνήσεων τῆς ἀλησμονήτου παιδικῆς καὶ φοιτητικῆς μου ψυχῆς, ἡ ὁποία, ἀπελπισμένη ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς, οἱ ὁποῖοι διαμοιράζουσι τὴν μὴ εἰς αὐτοὺς ἀνήκουσαν περιουσίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ δυναμένη νὰ ἐπαναπαυθῇ ἐπάνω εἰς κανένα ἀπὸ τὰ Ἀραράτ τῆς γῆς, ἀναζητεῖ τὸν ἱκανὸν καὶ πρόθυμον νὰ τὴν παρηγορήσῃ, νὰ σκουπίσῃ τὰ δάκρυά της, νὰ κλαύσῃ καὶ αὐτὸς μαζί της, νὰ αἰσθανθῇ εἰς τὸ βάθος τοὺς πόνους καὶ τοὺς παλμούς της, διὰ νὰ προβῇ κατόπιν εἰς τὴν ἀνάλογον θεραπείαν, ἐνίσχυσιν, βοήθειαν καὶ παρηγορίαν.

«Ἀλλοίμονον! ἡ καρδιά μου πιά στὶς πίκρες δὲν ἀντέχει.

Θέλω καὶ γὼ νὰ λυτρωθῶ, νὰ γίνω εὐτυχισμένος».

«Ὅ,τι γράφεται ἐνταῦθα εἶναι λόγια αὐτῆς τῆς ἐλευτέρας πολιορκημένης ὑπάρξεώς μου, ἡ ὁποία, μὴ εὐρίσκουσα ἕτερον ἄλλον διὰ νὰ ἐξιστορήσῃ τὰ ἐκ τοῦ κλεισίματος τῆς Σχολῆς παθήματά της καὶ νὰ λάβῃ τὴν ἀναμενομένην κάθαρσιν, στρέφεται πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀπευθύνει πρὸς αὐτὸν τὴν προσευχὴν της, ἐκφράζουσα δι' αὐτῆς τὸ πιστεύω της, τὴν ἀνησυχίαν διὰ τὸ κλείσιμον τῶν πυλῶν τῆς Σχολῆς, ἀλλὰ συνάμα καὶ τὴν ἐλπίδα καὶ θεϊκὴν αὐτῆς προσδοκίαν διὰ τὴν καλλιτέρευσιν τῶν συνθηκῶν, αἵτινες θὰ ἐπιτρέψουν καὶ πάλιν, θεῖα προνοία, τὴν ἐπαναλειτουργίαν τῆς Σχολῆς, αἱ ψυχὰι τῶν μαθητῶν τῆς ὁποίας εἰσερχόμεναι εἰς τὸν θεῖον γνόφον καὶ ἀποβάλλουσαι «πάσας τὰς γνωστικὰς ἀντιλήψεις» ἀφικνούνται «ἐπὶ τὴν ἀκρότητα τῶν θείων ἀναβάσεων»⁶.

* * *

«Θέλω τὸν πόνο μου νὰ πῶ
μὲ κάποιο πένθιμο σκοπὸ».

Ναί! Αἱ σκέψεις, αἱ ὁποῖαι παρατίθενται ἐνταῦθα δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο εἰ μὴ τὸ ξεχύλισμα τῆς πασχούσης καὶ δεινῶς σπαρασσομένης ψυχῆς μου πρὸς τὸν οὐράνιον αὐτῆς πατέρα, ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ ὁποίου, κλίνουσα γόνυ, προσεύχεται, παρακαλεῖ καὶ δέεται οὐχὶ ὑπὲρ μιᾶς τυχαίας Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀλλ' ὅπως ἰδιαιτέρως ὑπὲρ τῆς κατὰ Χάλκην Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, εἰς τὰς θερμὰς ἀγκάλας τῆς ὁ-

5. Ἰδὲ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Ἐπιστολαί, 65 (PG, 32, 421B).

6. Ἰδὲ ΨΕΥΔΟΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, Περὶ Μυστικῆς Θεολογίας, I (PG 3, 1001).

ποίας οὐχὶ μόνον ἐγαλουχήθη πνευματικῶς, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν αὐτῇ παραμονῆς της, ἀλλὰ, ὅπερ καὶ τὸ σπουδαιότερον, ἀπέκτησε συνείδησιν αὐτῆς ἐνυποστάτου κατὰ δωρεὰν καὶ χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος υἱοθεσίας»⁷, ἔλαβε τροφήν διὰ τὴν ζήσιν καθ' ἑλὴν τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ φθαρτῷ τούτῳ κόσμῳ παραμονῆς της, ἐπρομηθεύθη ἄφθονον ἔλαιον διὰ τὴν ρίπτῃ εἰς τὴν ἐν αὐτῇ κανδήλῃ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ λατρείας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως παραμένη αὐτὴ ἀκοίμητος, ἀείφωτος, ἐν ἐργηγόρσει, ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει, ἐν ἀγαλλιάσει καὶ δοξολογίᾳ τοῦ Δημιουργοῦ της.

Εἶναι τῷ ὄντι ἐν εἶδος προσευχῆς καὶ ἐξομολογήσεως, τοῦ προσωπικοῦ μου (ἐγὼ), τὸ ὁποῖον ἀνιάτως ἐκτυπήθη καὶ πικρῶς ἐκλαυσεν, ὅταν πρότινων ἐτῶν ἐπληροφόρηθη τὸ κλείσμον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τὴν ὁποίαν ἠγάπησε πολὺ διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἠγαπήθη ὑπ' αὐτῆς πολὺ, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἐντὸς τοῦ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως σαγηνευτικοῦ αὐτῆς περιβάλλοντος ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀπάθειαν, ἥτοι οὐχὶ εἰς «τὴν τοῦ παθητικοῦ νέκρωσιν, ἀλλὰ» εἰς «τὴν ἀπὸ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ κρεῖττω μεταθέσιν... καὶ τὴν ἐπὶ τὰ θεῖα καθ' ἕξιν ἐνέργειαν»⁸.

Ἐπρεπε κάπου νὰ εἶπω τὸν πόνον τῆς ψυχῆς μου, τὴν ἀγάπην τῆς καρδιάς μου διὰ τὴν τροφὴν Σχολῆν, τὴν ἀγωνίαν μου διὰ τὸ μέλλον τῆς Ὀρθοδοξίας ἐκεῖ ὅπου ἤνθησε διὰ τὴν φωτίση «τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους»⁹, τὴν ἐθνικὴν μου εὐαισθησίαν καὶ ἀδημονίαν διὰ τὴν τύχην τῆς ἀραιοφνῶς ὀρθοδοξοῦσης καὶ σήμερον φθινούσης Ρωμιοσύνης. Ἐπρεπε, λέγω, νὰ εἶπω ὅλα αὐτὰ εἰς κάποιον, ὁ ὁποῖος δὲν θὰ ἦτο μόνον πρόθυμος νὰ με ἀκούσῃ, ἀλλὰ συνάμα νὰ μοῦ χαρίσῃ καὶ τὴν ποθουμένην λύτρωσιν, τὴν ὁποίαν ἀνεζήτησα μέσα εἰς τὴν ἀπελπισίαν μου, μέσα εἰς τὴν δίνην αὐτῶν τῶν σκέψεών μου, μέσα εἰς τὴν τεταραγμένην καὶ ἀγωνιδῶσαν ψυχὴν μου, μέσα εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ (ἐγὼ) ἐναντίον τῶν μὴ φιλικῶς πρὸς τὴν Σχολὴν διακειμένων, οἱ ὁποῖοι «ἐμελέτησαν κενά, οἱ δὲ ἄρχοντες αὐτῶν συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ» κατ' αὐτῆς¹⁰. Ἦτο ἀνάγκη νὰ τὰ εἶπω ὅλα αὐτὰ διὰ τὴν λυτρωθῶ, διὰ τὴν ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὸ ἀσήμερον βῆρος, τὸ ὁποῖον ἠσθάνομην ὅτι ἐβάρυνε τὴν ψυχὴν μου, διὰ τὴν λάβω τὴν κάθαρσιν καὶ διὰ τὴν ἀποδεχθῶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, «Ὅστις «ὡς ὑπερούσιος» μὲν παραμένει δι' ἐμὲ «ἀμέθεκτος», ὡς ἔχων ὅμως «οὐσιοποιὸν δύναιμι» καὶ ἐνέργειαν παραδειγματικὴν καὶ τελικὴν τῶν πάντων»

καθίσταται «μεθεκτός» εἰς ἐμὲ¹¹. Καὶ τοῦτο διότι μόνον αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος Χριστὸς εἶναι ἰκανὸς καὶ πρόθυμος νὰ αἰσθανθῇ τὸν πόνον καὶ τὴν ἀγωνίαν μου ὡς ἰδικόν Του πόνον καὶ νὰ δεχθῇ τοὺς ποταμούς τῶν δακρῶν μου ὡς μίαν βαθεῖαν προσευχὴν, ὡς μίαν εἰλικρινῆ ἐξομολόγησιν καὶ ὡς θερμὴν παράκλησιν ὑπὲρ τῆς τροφοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία τόσον πολὺ ἐνδιεφέρετο διὰ τὴν ἐν Χριστῷ καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ κατάρτισιν, ἀνάπλασιν καὶ ἀναγέννησιν τῶν μαθητῶν της, ὥστε νὰ προσαρμόσῃ, κατὰ τὸν ἰδεωδέστερον δυνατὸν τρόπον, τὸν ρυθμὸν τῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν της ἢ, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, «τὴν πορείαν καὶ τὴν κατάκλισιν, τὴν τροφὴν καὶ τὸν ὕπνον, τὴν διαίταν» καὶ τὴν ἐν Χριστῷ «παιδείαν»¹² μέσα εἰς τὴν γενικὴν ἁρμονίαν τῆς φύσεως, μέσα εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῆς θρησκευτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν εὐθύνην καὶ ἀποστολὴν καὶ σύμφωνα μὲ τὸν θεῖον, ἱερὸν καὶ ἅγιον προορισμὸν τῶν ἀποφοίτων αὐτῆς, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁποίων ἐγνώριζεν εὐκρινῶς νὰ ἀλλοποιῆ τὰς ἁγίας μορφὰς τῆ Ἐκκλησίας καὶ νὰ μορφοποιῆ τὰς ὑψηλὰς ἰδέας τῆς κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς ζωῆς, νὰ παρουσιάσῃ τὸ Εὐαγγέλιον ὡς «ψυχὴν νοεράν, διὰ σαρκὸς τοῦ νόμου καὶ δι' αἰσθησεως τῶν προφητῶν ἐνεργούσαν» καὶ τὴν ἐαυτῆς δύναιμι ταῖς ἐνεργείαις ἐκφαίνουσαν»¹³, νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀδιαλείπτου, ἀλλὰ καὶ διὰ συγκεντρώσεως τοῦ νοῦς καὶ ἐν τινὶ τρόπῳ ἀπορροφήσεως αὐτοῦ, νοερᾶς προσευχῆς, διὰ τῆς ὁποίας καὶ «μόνης τὸ ἁμαρτητικὸν τοῦ σώματος νεκροῦται καὶ οἱ τὰ κτηνώδη πάθη κινουντες λογισμοὶ μετριώτεροι τε καὶ ἀσθενέστεροι καθίστανται... καὶ τὴν ἱεράν κατάνυξιν αὐτὸ φέρει τὴν ἀρχήν»¹⁴, νὰ τονίξῃ ἐμφαντικῶς ὅτι «σκοπὸς πάντων τῶν κατὰ Θεὸν πολιτευομένων ἐστὶ τὸ εὐαρεστῆσαι Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν καὶ τὴν καταλλαγὴν διὰ τῆς τοῦ Πνεύματος μετουσίας πρὸς τὸν Πατέρα λαβεῖν καὶ τὴν ἐαυτῶν σωτηρίαν διὰ τοῦτο πορίσασθαι»¹⁵, νὰ ἐργάζηται διὰ τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν μαθητῶν της αὐξήσιν τῆς πίστεως, ἡ ὁποία «δωρουμένη ἐκ τοῦ πνεύματος οὐ δογματικὴ μόνον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐνεργητικὴ»¹⁶, νὰ δίδῃ ἰδιαιτέραν ἔμφασιν εἰς τὴν συνεχῆ ἐνέργειαν τοῦ νοῦς τῶν μαθητῶν καθιστώσα αὐτοὺς «εὐδαιμονεστάτους» καὶ θεοφιλεστάτους» διὰ τῆς προτροπῆς τῆς κατὰ νοῦν

11. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ, ἐνθ' ἀνωτέρω, 3,2,24.

12. Ἰδὲ ΚΑΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ, Παιδαγωγός, I, 12, 99.

13. Πρβλ. ΜΑΞΙΜΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ, Περὶ Θεολογίας, ἑκατοντὰς πρώτη, 92 (Φιλοκαλία, τ. Β, σ. 67).

14. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ, Ὑπὲρ τῶν ἰ. ἡσυχαζόντων, II,2,6 (τ. Α', σ. 512).

15. ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, Κεφάλαια πρακτικὰ καὶ θεολογικὰ, 90, ἐν Φιλοκαλία, τ. Γ', σ. 253.

16. Πρβλ. ΚΥΡΙΑΛΟΥ ΗΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ, Κατηχήσεις, V, 10-11 (PG. 33, 517A-520B).

7. Πρβλ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ, Περὶ Θεώσεως, 3, 1, 27 (τ. Α', σ. 639).

8. Πρβλ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ, Ὑπὲρ τῶν ἰ. ἡσυχαζόντων, 2,2,19 (τ. Α', σ. 526).

9. Ματθ., 4,16. Ἦσ. 8,23 ἕξ.

10. Ψαλμ., 2,1 ἕξ. Πράξ., 4,25-26.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΔΙΑ ΤΟ ΘΕΙΟΝ

ΚΗΡΥΓΜΑ ΕΝ ΠΡΕΒΕΖΗ,

ΚΑΤΑ ΤΟΝ 10^Ο ΑΙΩΝΑ *

Τὸ Ἀρχιερατικὸν τοῦτο γράμμα συνώδευε καὶ ἐπιστολή, ἀπὸ 19.2.1850 τοῦ Ἀρχιδιακόνου Ματθαίου, εἰς τὴν ὁποίαν καταδείκνυται ἡ καθόλου ἀρίστη ἐντύπωσις, ἡ ὁποία ἐσχηματίσθη εἰς αὐτὸν καὶ τὸν Γέροντά του ἐκ τῆς προσωπικῆς γνωριμίας μετὰ τοῦ Ἀθ. Ἀθανασιάδου, εἰς τὴν ὁποῖον ἔγραφε:

«Τῶν ἀδυνάτων μὲν ἐστὶ βέβαιον οἱ φίλοι νὰ ἀγχιθυρῶσι πάντοτε καὶ προσωπικῶς συνδιαλέγωνται, πιθανώτατον ὅμως νὰ ἐνοῦνται ψυχικῶς διὰ γραμμάτων, καὶ κείνται παρ' ἀλλήλους ὅταν ἀμφοτέροις πόθος ἐνῆ γνήσιος οὕτω τὴν φιλίαν ὑποστρέφοντες καὶ ὑποθάλλοντες, κατὰ τὸ τοῦ σοφοῦ λόγιον, ὅτι τροφή φιλίας εἰσὶ τὰ γράμματα,

Οἷον τὸ ἐπ' ἐμοί, φίλτατε καὶ ἐρασιμώτατε, ἡ ὀλιγαρκὴς ἐκείνη μεθ' ὑμῶν συνδιατριβή, ἡ καὶ πρώτη τὴν μεταξὺ ἡμῶν παρασκευάσασα φιλίαν πυρσὸν μοι ἀνῆψε φιλίας πολὺν τε καὶ ἄσβεστον, καὶ τῆ ἀληθείᾳ μέσον τῆς ἐμαυτοῦ καρδίας περιφέρειν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 368 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

καὶ πραγματικῶς ἀπόντας ὑμᾶς βλέπω τοῖς ψυχικοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ προσλαλῶ ὑμῖν ὡς παροῦσι...»¹⁷.

Δύο γράμματα ἠκολούθησαν τοῦ Ἀθ. Ἀθανασιάδου, ἀπὸ 22.2.1850 καὶ 13.3.1850, μὴ διασωζόμενα, πάντως μὲ τὸ αὐτὸ περιεχόμενον, πρὸς τὸν Ἀρχιδιάκονον, ὅστις τελικῶς ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς:

Πρὸς

Τὸν Κον Ἀθανάσιον Ἀθανασιάδην

Εἰς Πρέβεζαν

Φίλων φίλτατε Κ. Ἀθανασιάδη! οὐδε τε καὶ μέγα χαῖρε!

Τῆ 18 Μαρτίου 1850 Ἀρτη.

Αἱ πολλαὶ ἀσχολίαι καὶ φροντίδες δὲν μὲ ἔδωσαν καιρὸν ν' ἀπαντήσω ἐγκαίρως εἰς τὸ ἀπὸ 22 τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἡμερολογούμενον προσφιλέστατόν μοι φιλικόν σας γράμμα. Ἐχων ὅμως ἤδη ὑπ' ὄψιν μου

17. Ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 300, 302.

ἐνεργείας¹⁷ καὶ τῆς βιώσεως τῶν ἠθικῶν προσταγμάτων τοῦ αἰωνίου λόγου τοῦ Θεοῦ.

* * *

Πρὸς τούτοις αἱ ἀκολουθοῦσαι σκέψεις καὶ οἱ ὀραματισμοὶ πρέπει νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ἐν ἱερὸν καὶ ἅμα βαρύτερον ἠθικὸν χρέος, τὸ ὁποῖον αἰσθάνομαι πρὸς τὴν κιβωτὸν ταύτην τῆς Ὁρθοδοξίας, πρὸς τὴν χρυσῆν ταύτην στάμνον τὴν ἔχουσιν τὸ μάννα τῆς Ρωμησῆς καὶ τοῦ Γένους, πρὸς τὸ πνευματικὸν τοῦτο φυτώριον τῶν θεολογικῶν γραμμάτων, πρὸς τὸν πνευματικὸν τοῦτον τῆς Ἀνατολῆς φάρον, πρὸς τὸ ἀνθρώπινον τοῦτο ἐξέγγυον τῆς παρουσίας τῆς Ὁρθοδοξίας εἰδικώτερον καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ γενικώτερον εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἡ Ἀσία συναντᾷ τὴν γηραιὰν Εὐρώπην, καὶ ὅπου ὁ θεῖα προνοία ἐνωρίτατα διαδοθεῖς

καὶ ἀναπτυχθεὶς Χριστιανισμὸς ἐφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀναπτύξεως καὶ πνευματικῆς αὐτοῦ ἐπιδράσεως, πρὸς τὸν Νεὸν τοῦτον καὶ τὴν πύλην τῆς Ὁμογενείας, πρὸς τὸ παλάτιον καὶ τὸν θρόνον τοῦτον τῆς σοφίας, πρὸς τὸ καύχημα καὶ ἐγκαλώπισμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ πρὸς τὸ ἡγαπημένον, θεοκόσμητον, ἀγλαόμορφον καὶ ἀγλαόχρυσον τοῦτο σκηνίωμα τοῦ Κυρίου, ὅπερ καλεῖται «Ἱερά κατὰ Χάλκην Θεολογικὴ Σχολή», ὁ λόφος τῆς ὁποίας ἐφιλοτεχνήθη ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἥτις εὗρεν ἐν αὐτῷ τὴν τελειωτέραν αὐτῆς μορφήν, ὡς ἀγάπη Δημιουργοῦ καὶ δημιουργήματος, Φωτίζοντος καὶ φωτιζομένου, Ἀγιαζοντος καὶ ἀγιαζομένου, Αἰωνίου καὶ πεπερασμένου, Διδάσκοντος καὶ διδασκομένου, Διδασκάλου καὶ μαθητοῦ, Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου.

(Συνεχίζεται.)

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ) ΖΑΦΕΙΡΗΣ

Μητροπολίτης Περιστερίου

17. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ, Ἡθικὰ Νικομή., Κ., 8, 1178α 22 καὶ Κ, 9, 1179α 22 ἐξ.

καὶ τὸ ἀπὸ 13 τοῦ ἤδη ὑπερμεσοῦντος δὲν ἠδυνήθη νὰ παρατεῖνω ἐπὶ πλέον τὴν σιωπὴν μου, διὰ νὰ μὴ δώσω ὑπονοίας ἀδιαφορίας, ἐνῶ καὶ ἡ εὐγενεία τῆς καὶ διὰ τοῦ προτέρου καὶ διὰ τοῦ μεταγενεστέρου ἀπῆρται ἐπιμόνως νὰ τῇ δώσῃ θετικωτέρας πληροφορίας τῶν αἰτιῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ αὐτοῦ Σεβασμιότης παρακινουμένη δὲν παρεδέχθη τὴν πρότασίν τῆς ἀφορῶσαν «διδάσκειν ἐπ' ἄμβωνος τὸν θεῖον λόγον» τὸν ἐλλόγιμον Κ. Μαυροκέφαλον.

Τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπονοίας τῆς Σεβασμιότητος τοῦ μέχρι τινὸς συνωδᾷ τῇ φίλῃ μοι αὐτῆς εὐγενεία, ὑπελάμβανον ὡς προφάσεις ἢ ὡς εἰσηγήσεις ἄλλων τινῶν ραδιούργων φωτοσβεστῶν. Ἐδικαίουν τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος πρότασίν τῆς, κατεψήφισον διὰ τὴν μὴ παραδοχὴν τῆς ὡς ἐκ μέρους τῆς Σεβασμιότητος τοῦ. Ἐφανταζόμην τὰ αὐτὰ ἔσα καὶ ἡ φίλῃ μοι αὐτῆς εὐγενεία ἐν τῇ προτέρᾳ πικρῶς κατὰ τῆς Σεβασμιότητος τοῦ ἐκθέτει, ὠνόμαζον τὸν τρόπον αὐτὸν τῆς Σεβασμιότητος τοῦ ἀντευαγγελικόν, καὶ σχεδὸν ἐπιλοισίαζα νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ Σεβασμιότης τοῦ ἢ τοσαῦτα ὑπὲρ τῆς παιδείας καταβαλοῦσα ἐν τῇ προτέρᾳ τῆς ἐπαρχίᾳ, ἢ δι' ἰδίων τῆς ἐξόδων ἀνθρώπους εἰς Σχολεῖα ἀποστέλλουσα, οὐ μόνον μεταξὺ τῶν Ἀρχιερέων ὀνομασθεῖς ἐραστῆς τῆς παιδείας καὶ προστάτης τῶν Μουσῶν, μετέβαλεν ἤδη ἐν ἀκαρεῖ τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ ιδιότητας, καὶ αἴφνης ἀποφαίνεται διώκτης τῶν Μουσῶν, καὶ ἐμποδίζων τὴν διάδοσιν τῶν φώτων. Ἄλλ' ὄχι! ἤμην ἡπατημένος, καὶ ἐλπίζω νὰ ἐξάξω εἰς τὴν φίλῃν μοι εὐγενείαν ἐκ τῆς ιδέας, ἣν ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τούτου συνέλαβεν. ἴσως περὶ τῆς Σεβασμιότητος τοῦ, ἂν τῶντι ὡς εἶπεν, θέλει πεισθῆ εἰς τὰς περὶ τούτου πληροφορίας μου, πληροφορίας εἰλικρινεῖς, ἀδόλους, ἀμετασχηματίστους, καὶ μὲ μόνην τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν ἐκτιθεμένας.

Ὅταν, φίλτατε, ἔλαβα τὴν ἐκτεταμένην ἐπιστολὴν τῆς ὑμ. εὐγενείας, τὴν ἀνέγνωσα αὐτολεξεί τῇ αὐτοῦ Σεβασμιότητι, ἣτις ἀκούσασα μὲ προσοχὴν τὰς ἐπὶ τούτῳ παρατηρήσεις καὶ τὰ παράπονά τῆς, ἀπεκρίθη μὲ ἰλαρότητα καὶ τὴν συνήθη αὐτοῦ ὑπομονήν. «Ἐχει δίκαιον ὁ Κ: Ἀθανασιάδης διότι κρίνει τὰ πράγματα ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του· ἂν ἦτον ὁμοίως εἰς τὴν θέσιν μου, ἢ ἂν θελήσῃ δι' ὀλίγην ὥραν νὰ σκεφθῇ πόσῃν προσοχὴν ἀπαιτεῖ ἡ θέσις μου ἐφ' ὅλων γενικῶς τῶν πράξεων τότε βέβαια δὲν ἤθελε λάβει τοιαύτην περὶ ἐμοῦ ιδέαν» τὸ παραμικρὸν κίνημά μου, ἢ παραμικρὰ μου σχέσις παρεξηγεῖται ὡς ἀντιπολιτευτικὴ. ἰδοὺ μοι λέγει καὶ μοι παρουσιάζει, φίλτατε, ἐπιστολὴν τοῦ ἄρχοντος λογοθέτου, ἐλθοῦσαν εἰς ἀπουσίαν μου, δι' ἧς ὁ προστάτης οὗτος καὶ φίλος τῇ ἐξῆγει ὅσας εἰσηγήσεις ὁ Ρουφέμ Πασᾶς ἔκαμε περὶ τῆς Πανιερότητος τοῦ πρὸς αὐτόν, καὶ προσεκάλει τὴν προσοχὴν τοῦ ὡς πρὸς τὰς μετὰ ξένων ὑπηκόων σχέσεις του, τὰς ὁποίας, ὡς λέγει αὐτός, ἔχων συνεχεστέρως, φαίνεται καταφρονοῦσα τοὺς προκρίτους ραγιαδες καὶ ἄλλα πολλά. Ἄλλὰ μήπως ὁ Ρουφέμ Πασᾶς, πιστοποιηθεὶς καὶ περὶ τοῦ ἄρχοντος λογοθέ-

του, πρὸς ὃν ἐξεμυστηρεῖθῃ, ἔπαυσε ραδιουργῶν; Οὐχί! Καθυποβάλλει ὑπ' ὄψιν τοῦ Ἀνωτάτου συμβουλίου διακοίνωσιν, δι' ἧς ἐνοχοποιεῖ εἰς ἐγκλημά τι στάσεως ὀγδοήκοντα ἐπτὰ ἄτομα, ὧν ἀρχηγὸς ἔθεσε τὸν τε Ἅγιον Ἰωαννῖνων καὶ τὸν Ἅγιον Ἄρτης. Χωρὶς νὰ γενῆ ἡ παραμικρὰ ἐξέτασις τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὑψηλὸς ὀρισμὸς στέλλεται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, διατάττων ἐντόνως τὴν πτώσιν τοῦ Ἰωαννῖνων μόνον, διότι τὴν τῆς Σεβασμιότητος τοῦ ἀπίστησε πληροφορηθεὶς ὁ αὐτὸς πάλιν φίλος Μ. Λογοθέτης. Ἄλλὰ χάρις εἰς τοὺς φίλους! αἱ ραδιουργίαι τοῦ Ρουφέμ Πασᾶ ἀνεκαλύφθησαν ενεργῆθῃ ἡ πτώσις του, καὶ ὑπεξέφυγον ὡς ἐκ θαύματος τὴν ἄδικον αὐτὴν προσβολήν. Αὐτὰ εἰσί, φίλτατε, τὰ κυριώτερα αἰτία, τὰ ὁποῖα προφορικῶς δύναμαι νὰ σᾶς ἐκθέσω λεπτομερέστερον καὶ περιστατικῶς.

Δύναται ἤδη πᾶς εὐαίσθητος ν' ἀρνηθῆ, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐνοχοποιηθέντων ἄδικως ὅτι δὲν εἶχε οὔτε ιδέαν κἂν τῶν ὅσων ἠθέλησαν νὰ εἴπωσιν; Καὶ ἂν εἰς πράγματα ἀνύπαρκα τοιαῦτα νὰ σκευωρήσων ἐτόλμησαν καὶ νὰ τὰ καταστήσωσι πιθανώτατα ἠδυνήθησαν, ὁποῖα ἄραγε δύναται νὰ πράξωσιν, ἂν ὅπερ μὴ γένοιτο, φανῆ μικρὰ τις μόνη αἰτία, οὐχὶ ἐπιχειρήσεως, ἀλλ' ὑπονοίας πράξεως;

Μὴν ἀποδίδετε λοιπόν, φίλτατε, τὸν τρόπον τοῦτον τῆς σεβασμιότητος τοῦ εἰς ὑπονοίας, τὰς ὁποίας ἐφθάσατε νὰ λάβητε, ἀλλ' εἰς τὰς περιστάσεις μὴ συγχωρούσας αὐτῇ νὰ προσενεχθῇ ἄλλως ἢ ὅπως πολιτεύεται. Ἀπαλλάξτε, ἂν δύνασθε, ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τὴν ραδιουργίαν, τὴν διαβολήν, πείσατε τὴν Σεβασμιότητά του ὅτι ὑπάρχει ἐκτὸς κινδύνου, καὶ τότε ναί, τότε ἔχετε δίκαιον νὰ λέγητε, ἂν δὲν ἐνδώσῃ εἰς τὴν πρότασίν σας. Ἄλλ' ἐνόσω ὑπὸ ραδιούργων φωτοσβεστῶν τοιαῦτα παρασεπίρονται, ἐνόσω εἰς πράγματα ἀνύπαρκα ἐπιβάλλεται αὐστηρότης, ἐνόσω αἱ σχέσεις καὶ τὸν κατὰ τὸ χριστιανικὸν γενόμεναι πολίτευμα παρεξηγοῦνται, τότε πρέπει ἀκριτίως νὰ κινδυνεύῃ, καὶ μετ' αὐτοῦ ὀλόκληρον ἔθνος νὰ πάσχη, ἢ πρέπει νὰ προνοῆ καὶ νὰ συμμορφοῦται μὲ τὰς περιστάσεις;

Πεισθῆτε, Κύριε, ὅτι ἡ Σεβασμιότης τοῦ εἶναι καὶ θέλει εἶσθαι προστάτης καὶ ὑπερμαχος τῆς παιδείας, ὅτι ἐπιθυμεῖ τὴν διάδοσιν καὶ ὄχι τὴν κατάσβεσιν τῶν φώτων, ὅτι ἐπαινεῖ καὶ ἐκτιμᾷ ἀξίως τοὺς ἐπὶ παιδείᾳ διαπρέποντας, καὶ τοὺς ταύτην ὑποστηρίζοντας μ' ὅλα τὰ δυνατὰ ὑπομῶχλια. Ἄλλὰ γνωρίζετε ὅτι τὸ καλὸν οὐκ ἔστι καλόν, ἐὰν μὴ καλῶς γένηται. Γνωρίζετε ὅτι προσβαλλόμενος ἐθνάρχης, ὀλόκληρον πάσχει τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἔθνος, εἰς τοιαύτας μάλιστα περιστάσεις ὅτι αἱ διαβολαὶ ὑπερισχύουν, ὅτε τῇ διαβολῇ πειθόμενοι, δὲν φροντίζουν νὰ ἐξακριβώσουν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' αὐταρέσκως δικάζουν καὶ καταδικάζουν, ὥστε πλησιάζει ν' ἀληθεύσῃ τὸ τοῦ ποιητοῦ Μενάνδρου

«Οὐδεὶς διαβολῆς καταφρονεῖ, οὐδ' ἂν σφόδρ' ἦ

ψευδής. ἐπίστασθ' αὐξάνειν αὐτὴν τινες
δι' οὗς φυλάττεσθαι τὰ τοιαῦτ' ὀρθῶς ἔχει»

καὶ ἄλλα γνωμικά πολλῶν ἄλλων σοφῶν. Τὸ περιεργότερον ὅμως εἶναι ὅτι καὶ οἱ ἰσχυρότερον, εἴτε φοβούμενοι καὶ αὐτοί, εἴτε διότι κατήντησαν νὰ γίνουν ἀλοκδοακες καὶ νευρόσπαστα, τολμοῦν νὰ ὀνομάζωσιν ἀπονειοημένον τὸν ὑπὸ φιλοτιμίας καὶ μεγαλοψυχίας ὀρμώμενον ν' ἀντιπαραταχθῆ μετὰ τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν κατὰ τῶν διαβολῶν ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τὸ τοῦ Πινδάρου

«ὁ μέγας δὲ κίνδυνος
ἕναλκον οὐ φῶτα
λαμβάνει»

πολλῶ δὲ μᾶλλον τὸν ὀπλισμένον μετὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ὀρθοῦ νοός. Ταῦτα, φίλε ἀξιότιμε, πληροφοροῦμενος σήμερον ἀπὸ ἐμέ, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι καὶ ὅποιαν με ὑπεσχέθητε ἐχεμυθεῖαν θέλετε φυλάξειν, καὶ τὴν ὅποιαν ἐσφαλμένην περὶ τοῦ σεβαστοῦ μοι Γέροντος συνελάβετε ἰδέαν θέλετε ἀπομακρύνειν, ἀφίνοντες τὰ πράγματα νὰ ἔλθωσι μόνον τῶν κατ' εὐχὴν καὶ ἐπιθυμίαν τῶν φίλων τῆς παιδείας καὶ τῆς προόδου τῶν φώτων, ὧν μέλει ὑπάρχει ὁμολογουμένως καὶ ἡ φίλη μοι αὐτῆς εὐγενεία.

Ταῦτα, φίλτατε αὐτοσχεδίως ἐν βίᾳ σημειῶ ἔξαιτοῦμαι τὴν συγγνώμην σας καὶ μένω.

Εἰς τοὺς ὀρισμούς σας ὀλοπρόθυμος καὶ φίλος εἰλικρινέστατος

Ἀρχιδιάκονος Δ: Ματθαῖος¹⁸.

«Ὡστε ὑπῆρχον λόγοι σοβαροί, πολιτικοῦ κυρίως χαρακτῆρος, οἱ ὅποιοι καθίσταν διστακτικὸν τὸν νουνηχὴ Ἱεράρχην, καίτοι εἶχεν, ὡς φαίνεται, καλὴν διάθεσιν, καὶ δὲν ἐπεθύμει νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν φίλτατόν του Ἀθ. Ἀθανασιάδην.

Διὰ νὰ δώσῃ ὅμως λύσιν περιφρουρῶν ἐν ταῦτῳ τὸν ἑαυτὸν του ἔναντι τῆς Προϊσταμένης του Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, καθὼς καὶ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἔγραψε τὰ καθέκαστα εἰς τὸν Γέροντά του Μητροπολίτην Δέρκων Νεόφυτον¹⁹ μετὰ τὴν παράκλησιν νὰ ἀναφέρῃ σχετικῶς εἰς τὸ σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὰς ἀπόψεις τούτου ἐν προκειμένῳ νὰ τοῦ γράψῃ, ὥστε νὰ ἐνεργήσῃ κατόπιν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς.

18. Κ ὦ δι ξ Θεοφ. Σχ. σσ. 308, 310, 312, 314.

19. Βεγλερῆς τὸ ἐπώνυμον ἀπὸ Μ. Ἀρχιδιάκονος προήχθη εἰς Μητροπολίτην Φιλίππων καὶ Δράμας, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1835 μετατεθεὶς ἐκεῖθεν, τὸν Ἰούνιον 1842, εἰς τὴν Γεροντικὴν Μητρόπολιν Δέρκων, εἰς τὴν ὅποιαν ἀρχιεράτευσε μέχρι τοῦ Μαρτίου 1853 (βλ. Τσακιοπούλου Αἰμιλιανοῦ (Μητροπολίτου Μιλήτου), Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κατὰ τοὺς Κώδικας τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Ἀρχιεπισκοπείου τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου, ἐν Ὁρθοδοξίᾳ, ἔτ. ΑΒ' (1957), σσ. 87, 179, 329.

Πράγματι δὲ οὗτος ἀννήχθη εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀνθιμον Δ²⁰, πρὸς τὸν ὅποιον διεβίβασε καὶ τὸ γράμμα τοῦ Ἀρτῆς Σωφρονίου. Εἰς αὐτὸν δὲ καὶ ἀπήντησε κατόπιν, διὰ τοῦ ἀπὸ 26 Μαρτίου 1850 ἐπισήμου πατριαρχικοῦ Γράμματος, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐπικαλούμενος ὁ Οἴκ. Πατριάρχης ἱεροῦς τῆς Ἐκκλησίας Κανόνας, τοὺς λγ' καὶ ξδ' τῆς Στ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τὸν ιδ' τῆς Ζ' Οἴκ. Συνόδου²¹,

20. Βαμβάκης τὸ ἐπώνυμον, Κωνσταντινουπολίτης, ἐλλόγιμος καὶ ἀγαπητός, ἀπὸ Μ. Πρωτοσύγκελλος προήχθη εἰς Μητροπολίτην Ἰκονίου (Ὀκτ. 1825), μετετέθη ἀκολούθως εἰς τὰς Μητροπόλεις Λαρίσης (1835) καὶ Νικομηδείας (1837), τὴν 21 Φεβρ. 1840 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης παυθεὶς ἢ παραιτηθεὶς τὸν Φεβρ. 1841, ἐπανεκλεγεί τὸν Ὀκτώβριον 1848 πατριαρχεύσας τὸ β' μέχρι τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1852, ὅτε παρητήθη ὀριστικῶς. Ἐκτοτε ἐφησυχάζεν εἰς τὴν νῆσον Πρίγκηπον, εἰς τὴν ὅποιαν καὶ ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν τὸ ἔτος 1878 (βλ. Γεωργίου Μ., Πατριαρχικοὶ Πίνακες. ἐν ΚΠόλει, σσ. 694, 698, Μαθῶ Ζαχαρίου, Ἐπισκοπικοῦ Θήρας, Κατάλογος ἱστορικῶν τῶν πρώτων Ἐπισκοπῶν καὶ τῶν ἐφεξῆς Πατριαρχῶν τῆς ἐν ΚΠόλει Ἀγίας καὶ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις 1884, σσ. 179-180. Τσακιοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ., ἔτ. ΑΑ' (1956), σ. 447, ἔτ. ΑΒ' (1957), σσ. 87, 90, 176 καὶ 321).

21. Ὁ λγ' Κανὼν τῆς Πενθέκτης Οἴκ. Συνόδου διαλαμβάνει: «Μηδὲ τινα τῶν ἀπάντων συγχωρεῖν ἐπ' ἄμβωνος, κατὰ τὴν τῶν ἐν τῷ κλήρῳ καταγεγραμμένων τάξιν, τοὺς θεοὺς τῶ λαῶ λόγους ἀποφανεῖν· εἰ μὴ τι ἂν ἱερατικῆς κοῦρᾶ χρέηται ὁ τοιοῦτος, καὶ τὴν εὐλογίαν ὑπὸ τοῦ οικείου ποιμένου κανονικῶς ὑποδέξεται. Εἰ δὲ τις φωραθῆ παρὰ τὰ προγεγραμμένα ποιῶν ἀφοριζέσθω». Ὁ δὲ ξδ' τῆς αὐτῆς Ἀγίας Οἴκ. Συνόδου ἐπιτάττει: «Ὅτι οὐ χρὴ δημοσίᾳ λαῖκόν, λόγον κινεῖν ἢ διδάσκειν, ἀξίωμα ἑαυτῶ διδασκαλικόν ἐντεῦθεν περιποιούμενον, ἀλλ' εἰς τὴν παραδοθεισὴν παρὰ τοῦ Κυρίου διατάξει, καὶ τὸ οὗς τοῖς κατὰ χάριν τοῦ διδασκαλικοῦ λαβοῦσι λόγον διανοίγειν, καὶ τὰ θεῖα παρ' αὐτῶν ἐκδιδάσκεισθαι. Ἐν γὰρ τῇ μιᾷ ἐκκλησίᾳ διάφορα μέλη πεποίηκεν ὁ Θεός, κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν: ἦν ὁ Θεολόγος ἐρμηνεύων Γρηγόριος, σαφῶς τὴν ἐν τούτοις τάξιν παρίστησι φάσκων. Ταύτην αἰδοίμεθα τὴν τάξιν ἀδελφοί, ταύτην φυλάττοιμεν. Ὁ μὲν, ἔστω ἀνοή· ὁ δὲ γλῶσσα· ὁ δὲ χεῖρ· ὁ δὲ, ἄλλο τι ὁ μὲν διδάσκει· ὁ δὲ μανθανέτω· καὶ μετὰ βραχέει· Καὶ ὁ μανθάνων ἐν εὐπειθείᾳ· καὶ ὁ χορηγῶν ἐν ἰλαρότητι· καὶ ὁ ὑπουργῶν ἐν προθυμίᾳ, μὴ πάντες ὄμεν γλῶσσα, τὸ ἐτοιμότατον· μὴ πάντες Ἀπόστολοι· μὴ πάντες προφῆται· μὴ πάντες διεραμηνεύομεν· καὶ μετὰ τινα· Τί σεαυτὸν ποιεῖς ποιμένα, πρόβατον ὦν; τί γίνῃ κεφαλὴ, ποῦς τυγχάνων; τί στρατηγεῖν ἐπιχειρεῖς, τεταγμένος ἐν στρατιώταις; καὶ ἐτέρωθι· Ἡ σοφία διακελεύεται· Μη ἴσθι ταχὺς ἐν λόγοις· μὴ συμπαρακεινῶν πέννης ὦν πλουσίῳ, μηδὲ ζῆτει τῶν σοφῶν εἶναι σοφώτερος. Εἰ τις ἄλλῳ τὸν παρόντα παρασκαλεῖται κανόνα, ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα ἀφοριζέσθω». Τέλος, καὶ ὁ ιδ' Κανὼν τῆς Ζ' Οἴκ. Συνόδου ἐπιλέγει: «Ὅτι τάξις ἐμπολιτεύεται τῇ ἱερωσύνῃ, πᾶσιν ἀρίθλόν ἐστι. Καὶ τὸ σὺν ἀκριβεῖα διατηρεῖν τὰς τῆς ἱερωσύνης ἐγγειρήσεις. Θεῶ εὐάρεστον. Ἐπεὶ οὖν ὀρμῶμεν ἐκτὸς χειροθεσίας νηπιόθεν τὴν κοῦραν τοῦ κλήρου

ἀπηγόρευε παντελῶς τὴν παροχὴν ἀδείας εἰς τὸν Σχολάρχην τῆς Θεοφανείου Σχολῆς Πρεβέζης Π. Μαυροκέφαλον, ὅπως κηρύττη τὸν θεῖον λόγον ἀπ' ἄμβωνος τῶν Ἱ. Ναῶν τῆς Πρεβέζης.

Ἄλλ' ἄς ἴδωμεν τί, κατὰ λέξιν, διαλαμβάνει τὸ ἐν λόγῳ πατριαρχικὸν γράμμα.

ΑΝΘΙΜΟΣ

Ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ἀρτης, Ὑπέρτιμε καὶ Ἐξαρχε Αἰτωλίας, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὴ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν μετριότητος, Κύριε Σωφρόνιε. Χάρις εἴη σου τῇ ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Ἀπὸ γράμματός σου πρὸς τὸν ἔνθερμον ἔφορόν σου, Σεβάσμιον Γέροντα Ἁγίων Δέρκων εἶδομεν ὅσα ἀναφέρεις διαπυθναθόμενος, εἴ γε ἔξεστι κανονικῶς ἐκφωνεῖν λόγους ἐπ' ἄμβωνος τὸν ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Πολιτείας Πρεβέζης διδάσκαλον κ. Παναγιώτην, λαϊκὸν ὄντα καὶ ὑπανδρὸν προβάλλον ὅτι ὑπὸ τοῦ προκατόχου σου μακαρίτου Νεοφύτου ἔπραττε τοῦτο, ἀναγνώστης ὢν. Δηλωθείσης τοίνυν τῆς ἐρωτήσεως ταύτης τῇ Ἐκκλησίᾳ πληροφοροῦμεν τὴν ἱερότητά σου διὰ τῆς παρουσίας Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, ὅτι τὸ κηρύττειν ἐπ' ἄμβωνος λαϊκοὺς καὶ μὴ ἔχοντας ἱερατικὸν βαθμῶν χειροθεσίαν ὑπάρχει ρητῶς κεκωλυμένον ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων. ὁ γὰρ γ' τῆς ΣΤ' Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου διαγορεύων πρὸς τοὺς λοιποὺς καὶ τοῦτο. «Ἄλλὰ μηδὲ τινα τῶν ἀπάντων συγχωρεῖν ἐπ' ἄμβωνος κατὰ τὴν τῶν ἐν κλήρῳ κατελεγεγμένων τάξιν, τοὺς θεῖους τῶ λαῶ λόγους ἐκφωνεῖν κτλ.» ὑποτίθησιν οἱ ἐπ' ἄμβωνος ἐκφωνοῦντες τὸν θεῖον λόγον, ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι εἰς τὴν τάξιν τῶν κληρικῶν εἴτε τῶν ἱερωμένων, καὶ ζδ' ἱερὸς κανὼν τῆς αὐτῆς Ἁγίας Οἰκουμενικῆς ΣΤ' Συνόδου ὀριστικώτερον ἀποφαινόμενος (ὅτι οὐ χρὴ δημοσίᾳ λαϊκῶν λόγον κινεῖν ἢ διδάσκειν κτλ) ἀπονέμει μόνοις τῆς διὰ τῆς θείας χάριτος ἱερωσύνης λαβοῦσι τὴν τάξιν τοῦ διδάσκειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ

λαμβάνοντας, καὶ ἀναγινώσκοντας ἐν τῇ συνάξει ἐπ' ἄμβωνος, ἀκωνίστως δὲ τοῦτο ποιοῦντας, ἐπιτρέπομεν ἀπὸ τοῦ παρόντος μὴ γίνεσθαι τὸ αὐτὸ δὲ φυλάττεσθαι καὶ ἐπὶ μοναχῶν. Ἀναγνώστου δὲ χειροθεσίαν, ἅδεια ἔστι ἐν ἰδίῳ μοναστηρίῳ καὶ μόνῳ, ἐκάστῳ ἡγουμένῳ ποιεῖν...» (Βλ. Ἀλιβιζάτου Ἀμ., Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες..., ἐν Ἀθήναις 1949, σσ. 91, 103 καὶ 128, Ἀγαπίου - Νικολοδμήσου, Πηδάλιον... ἤτοι ἅπαντες οἱ Ἱεροὶ καὶ θεῖοι Κανόνες... ἐν Ἀθήναις 1886, σσ. 207, 228 καὶ 272, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ ἐρμηνεία, Ἀλιβιζάτου Ἀμ., Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες..., ἐν Ἀθήναις 1949, σσ., 91, 103 καὶ 128, Ράλλη-Ποτλῆ, Σύνταγμα τῶν θεῶν καὶ ἱερῶν Κανόνων... Ἀθήνησιν 1852, σσ. 379, 453 καὶ 566).

δημοσίᾳ, καθὼς ἡ ἱερότης σου δύναται ἐγκύψας τοῦτοις καὶ ἄλλοις ἱεροῖς κανόσι καὶ ταῖς ἐρμηνείαις καὶ συμφωνίαις αὐτῶν νὰ βεβαιωθῇ ἀκριβέστερον ὅτι ἀνέκαθεν οἱ ἱεροὶ νόμοι καὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ τάξις, ἢ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐπικρατοῦσα πανταχοῦ ἱερωμένοις προσώποις καὶ οὐχὶ λαϊκοῖς δίδωσι τὸ ἱεροκηρύττειν καὶ διδάσκειν ἐπ' ἄμβωνος ἕνεκα ἀπὸ τοῦ Παναγιωτάτου προκατόχου ἡμῶν Γρηγορίου πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀνακληθείσαις καὶ εἰσαχθείσαις Ἐκκλησιαστικαῖς κανονικαῖς διατάξεις, διὰ συνοδικῶν πράξεων καθωρίσθη γίνεσθαι καὶ τὸ ἱερὸν κήρυγμα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀμφωνος ὑπὸ μόνον ἱερωμένων, ἀποκλεισμένου προσώπου λαϊκοῦ. Τὸ δὲ ὅτι ὑπῆρξεν ἀναγνώστης ὁ ρηθεὶς καὶ ἔφθασε κηρύξας ἐπ' ἄμβωνος ἐπὶ τοῦ προκατόχου σου, τοῦτο οὐ συνίστησι παντελῶς τὸ πρόβλημα, καθότι ὁ ἰδ' ἱερὸς κανὼν τῆς Ζ' Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀπομακρύνει τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος τοὺς μὴ ἔχοντας χειροθεσίαν ἐπισκόπου, ἔστω καὶ νηπιόθεν λαβόντας κουρὰν καὶ ἀναγνώστης καὶ ἄγαμος ὢν ἴσως ἐκήρυξεν ἐπ' ἄμβωνος καὶ τοῦτο ἐγένετο παρὰ τὴν κανονικὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας.

Ταῦτα τοίνυν πληροφορούμενος δὲν θέλεις ἐπιτρέψει τῷ εἰρημένῳ Κ. Παναγιώτῃ ὁμιλεῖν ἐπ' ἄμβωνος ἀποφεύγων καὶ ἡ ἱερότης σου, κάκεινον πληροφορῶν τὸ ἀσυγχώρητον παρὰ τοῖς ἱεροῖς κανόσι, ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετ' αὐτῆς.

ἁγ' Μαρτίου ΚΣΤ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφός²².

Ὅταν ἔλαβεν ὁ Μητροπολίτης Ἀρτης τὸ ἄνω πατριαρχικὸν ἔγγραφο ἐθεώρησε χρέος τοῦ ἱερῶν καὶ εἰς τὸν Ἀθ. Ἀθανασιάδην ἀμέσως ἀπέστειλεν ἰδικὸν τοῦ γράμμα, εἰς τὸ ὅποιον τοῦ ἀνέπτυσε τὰς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' ὁ Ἀθανασιάδης παρέμεινε ἀνικανοποίητος. Καὶ δὲν ἐπέισθη, ὥστε νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀξιώσεως νὰ παρασχεθῇ ἡ ἅδεια πρὸς τὸν ἐν Πρεβέζῃ εὐσεβέστατον Σχολάρχην διὰ νὰ κηρύττη τὸν θεῖον λόγον εἰς τοὺς Ἱ. Ναοὺς τῆς, ἐφ' ὅσον οὐδεὶς Ἱερέυς ἐκ τῶν ἐφημερευόντων εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἠδύνατο νὰ ἐπιτελῇ τὸ ἱερὸν τοῦτο διακόνημα, ἐπίσημος Κληρικὸς Ἱεροκήρυξ δὲν ὑπῆρχε εἰς τὴν ὅλην μητροπολιτικὴν περιφέρειαν Ἀρτης καὶ Πρεβέζης, ὁ δὲ Λαὸς τῆς Πρεβέζης εἶχε μεγάλην ἀνάγκην πνευματικῆς καλλιέργειας καὶ εὐαγγελισμοῦ.

Ἐντεῦθεν, εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀρχιερατικοῦ Γράμματος, ἔγραψε πρὸς τὸν Μητροπολίτην, ἀπὸ 2.8. 1850, ἐκφράζων τὴν πικρίαν καὶ ἀπογοήτευσίν του ζητῶν καὶ ἀντίγραφον τοῦ πατριαρχικοῦ Γράμματος, διὰ τοῦ ὁποῖου παρείχετο ἀρνητικὴ ἀπάντησις ἀπὸ πλευρᾶς Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπερ κατ' οἰκονομίαν ἔστω καὶ πρὸς κάλυψιν, ἐν πάσῃ περιπτώσει, μιᾶς μεγάλης ἀνάγκης, θὰ ἠδύνατο νὰ συγκατανεύσῃ

22. Κῶδιξ Θ. Σχ., ἐνθ' ἀνωτ., σσ. 326, 328, 330.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΦΟΡΩΣΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΝΕΦΡΟΥΣ

Ἐκ τῆς ὑφ' ἡμῶν διενεργηθείσης ἐρεύνης τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προέκυψαν πληροφορίες ἀφορῶσαι εἰς τοὺς νεφροὺς. Ταῦτα ἐκθέτομεν κατωτέρω:

Πάθησις τῶν νεφρῶν.

Ὁ Ἰώβ κατὰ τὸ ὁμώνυμον βιβλίον, τὸ περὶ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σολομῶντος (970-930 π.Χ.) κατὰ κρατοῦσαν εἰς πλείστους γνώμην γραφέν, διεκτραγωδῶν τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν, εἰς ἣν οὗτος εἶχεν περιέλθει, εἶπε: «τὰ βέλη» τοῦ Θεοῦ «μὲ περικυκλώνουν. Σχίζει ἀνηλεῶς τὰ νεφρά μου» (ιστ' 13. Μετάφρασις διωρθωμένου Ἑβραϊκοῦ Κειμένου, Χαστούπης, 1960). Ἐκ τῆς ὁμολογίας ταύτης τοῦ Ἰώβ πιθανολογοῦμεν, ὅτι οὗτος κατετρώχετο ὑπὸ κωλικῶν τοῦ νεφροῦ κατ' ἄμφω. Ἐπομένως διὰ τῆς ἐν λόγῳ ὁμολογίας λαμβάνει χώραν ἡ πρώτη διὰ μέσου τῶν αἰῶνων περιγραφή τοῦ συμπτώματος τούτου.

Οἱ νεφροὶ ὡς ἕδρα ψυχικῶν λειτουργιῶν

Ὁ βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 1011 μέχρι τοῦ 972 π.Χ. Προφήτης Δαυὶδ ἀναφωνεῖ: «ἔτι δὲ καὶ ἕως νυκτὸς ἐπαίδευσάν με οἱ νεφροὶ μου» (Ψαλμὸς ιε' (ιστ') 7),

πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ λογικοῦ αἰτήματος τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Πρεβέζης.

Ἀμφότερα τὰ γράμματα ταῦτα δὲν διεσώθησαν. Διεσώθη ὅμως τὸ ἀπαντητικὸν τοῦ Ἁγίου Ἄρτης, ἀπὸ 9.8.1850.

Εἰς τοῦτο οὗτος δικαιολογεῖται, ὅτι δὲν ἦτο δικαίωμα του νὰ παράσχη τὴν αἰτουμένην κανονικὴν ἄδειαν. Εἰς τὴν συνέχειαν συγχαίρει διὰ τὴν σημειουμένην πρόδοτον τῆς Θεοφανείου Σχολῆς κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν της. Καὶ εὐχεται πατρικῶς ὑποσχόμενος νὰ εἶναι θερμὸς συμπαραστάτης της καὶ ἐνισχυτῆς της, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἀργότερον ἐνεργότερον καὶ ἐμπράκτως ἀπέδειξε διὰ μιᾶς πρὸς αὐτὴν εὐεργεσίας του²³.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἱεροκλήρυξ

23. Βιτάλη Φιλαρέτου, Ἀρχιμανδρίτου, Εὐεργεσία τοῦ Ἄρτης Σωφρονίου πρὸς τὴν Θεοφάνειον Σχολὴν Πρεβέζης, ἐν Ἑλληνοκρατικῶν Ἡμερολόγιον», τόμ. Γ', ἔτ. 1981.

δηλαδὴ «οἱ ἐσωτερικοὶ τῆς συνειδήσεώς μου νυγμοί... μὲ συμβουλεύουν καὶ μὲ παιδαγωγοῦν κατὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς νυκτὸς τὸν Κύριον νὰ θεωρῶ πλοῦτον μου καὶ στήριγμά μου» (Τρεμπέλας, 1976). Περαιτέρω ὁ Προφητᾶναξ οὗτος ἐπικαλούμενος τὸν Θεὸν λέγει: «πύρωσον τοὺς νεφροὺς μου καὶ τὴν καρδίαν μου» (Ψαλμὸς κε' (κστ') 2), τουτέστι «ἐξέτασε τὸ ἐσωτερικόν μου καὶ τὴν καρδίαν μου σὰν μέσα εἰς κάμινον καὶ φωτιὰν δοκιμάζων αὐτὰ» (Τρεμπέλας, 1976). Προσέτι ὁ ἐν λόγῳ Προφήτης πιστεύων, ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ Του γνωρίζει τὰς ἐνδομύχους σκέψεις, τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰ συναισθήματα τῶν ἀνθρώπων λέγει προσευχόμενος: «σὺ ἐκτέσω τοὺς νεφροὺς μου» (Ψαλμὸς ρλθ' (ρλθ') 13), ἦτοι «σὺ Κύριε, ἐδημιούργησας καὶ γνωρίζεις ὡς κτῆμά σου τοὺς νεφροὺς μου, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦτο κέντρον τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ συναισθημάτων μου» (Τρεμπέλας, 1976).

Ἐξ ἄλλου ὁ σύγχρονος τοῦ ἀνωτέρω Προφητᾶνακτος Ἀσάφ ἢ πιθανῶς τις τῶν ἀπογόνων του (οἰοῦμαι Ἀσάφ), ὁμολογεῖ «ὅτι ἐξεκαύθη ἡ καρδία» του «καὶ οἱ νεφροὶ» του «ἠλλοιώθησαν» (Ψαλμὸς οβ' (ογ') 21), δηλαδὴ, ὅτι «ἐξεκαύθη ἀπὸ τὸν φθόνον... ἡ καρδία» του «καὶ οἱ νεφροὶ» του, «ἡ ἕδρα τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν καὶ συναισθημάτων», ἀνεστατώθησαν καὶ ὑπέστησαν ἀλλοίωσιν ἀπὸ τὴν ἀδημονίαν» (Τρεμπέλας, 1976).

Ἐπὶ πλέον ὁ κατὰ τὸ 650 π.Χ. γεννηθεὶς Προφήτης Ἱερεμίας ἀναγνωρίζει, ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ὁ «δοκιμάζων νεφροὺς καὶ καρδίας» καὶ ὁ «συνίων νεφροὺς καὶ καρδίας» (Ἱερεμίας, ια' 20, κ', 12), ἦτοι, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι Ἐκεῖνος, ὅστις ἐρευνᾷ καὶ γνωρίζει τὰς ἐπιθυμίας, τὰς σκέψεις καὶ τὰ συναισθήματα, τῶν ὁποίων ἕδραν ἀποτελοῦσιν οἱ νεφροὶ καὶ αἱ καρδίαι. Προσέτι ὁ Προφήτης οὗτος διακηρύττει, ὅτι ὁ Δημιουργὸς εἶναι ἀέγγυς... τοῦ στόματος» τῶν ἀσεβῶν «καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν» (Ἱερεμίας, ιβ' 2), δηλαδὴ, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι «πάντοτε πλησίον εἰς τὸ αἶτημα τοῦ στόματος» τῶν ἀσεβῶν «ἔτοιμος νὰ τὸ» ἱκανοποιήσῃ καὶ μακρὰν τῶν πονηρῶν ἐπιθυμιῶν των (Κολιτσάρας, 1973).

ὑπογραμμίζομεν, ὅτι αὐτὸς Οὗτος ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει, ὅτι ἐν τῇ παντογνωσίᾳ Του εἶναι ὁ «ἐτάζων καρδίας καὶ δοκιμάζων νεφροὺς» (Ἱερεμίας, ιζ', 10).

Ἐπίσης ὁ Προφήτης οὗτος παρομοιάζει τὴν ἐκ τῆς ἀπάτου θλίψεώς του ὁδύνην του πρὸς οἶνον ἐμπαρσιν δηλητηριωδῶν βελῶν εἰς τοὺς νεφροὺς του («ἐνέτεινε τόξον αὐτοῦ καὶ ἐστήλωσέ με ὡς σκοπὸν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐκκλησία καὶ Μ. Ἀσία.

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἐξήκοντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς τοῦ 1922 ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἠρόχηθη ἐν τῇ σχετικῇ ἐγκυκλίῳ αὐτῆς, ἵνα ἡ ἀνάμνησις τῶν «καταβωμένων Πατριδῶν» ἀποτελέσῃ διὰ τὸν λαόν μας εὐκαιρίαν ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἀναβατισμοῦ, σταθμῶν διὰ τὴν ἀνασύνταξιν τῶν δυνάμεων καὶ ἀξιοποίησιν τῶν ἀρετῶν του, ἀφειρητῶν ἐξορμήσεων δι' ἐπιτεύγματα εἰρηνικὰ.

Ἡ δυναμικὴ αὐτὴ ἀναζωπύρωσις τῆς ἱστορικῆς μνήμης ἰδιαίτερος πρέπει νὰ σκιαφῇ πρὸς τὴν Ἑλληνορθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἥτις, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ κύριον μικρὸν ἄρθρον τοῦ ταυταριθμοῦ φύλλου τοῦ «Ἐφημερίου», ὡς φιλόστοργος Μήτηρ καὶ «ὡς ἡ ὄρησις τὰ νοσῶσα ἑαυτῆς», ἀνέπτυξε ἐθναρχικὸν ρόλον, ἀνέλαβε τὴν κηδεμονίαν τῶν Ἑλλήνων, ἀπεσῶθη τὴν ἀφομοίωσιν πρὸς τοὺς κατακτητῆς, ἠμποδίσθη τοὺς ἐμισητικὸς ἐξισλαμισμοὺς, ἀνεχαίτισε τὴν ὁρᾶσιν τῶν δυτικῶν «μισσιοναρίων», ἀπέτρεψε τὸν ἐκλατινισμόν τοῦ λαοῦ, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῆς ἰωνικῆς σοφίας καὶ κλασσικῆς παραδόσεως, ἴδρυσεν ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἀνέδειξε πλήθος ἐπιφανῶν διδασκάλων, ἀνήγειρε βιβλιοθήκας καὶ πνευματικὰ κέντρα, ὠργάνωσε τὴν παροχὴν οὐσιμῶν καὶ ὑποτροφῶν, ἴδρυσεν τυπογραφεῖα, ἀνέπτυξε τὴν κοινοτικὴν ὁργάνωσιν, ἠδλόγησε λαϊκὰς πανηγύρεις, διεπότισε τὸν ζωντανὸν λαϊκὸν πολιτισμὸν, προσέβαλλε συνεχῶς εἰς ἄλλοις τρόποις τῆς περιουλογοῦ, τῆς διατηρήσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ παιδείας, τῆς ἀναζωπύρωσεως τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς διαμορφώσεως τῆς πνευματικῆς ταυτότητος καὶ φυσιογνωμίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας.

Τὸ κορύφωμα τῆς προσφορᾶς τῆς Ἑλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Μικρασιατικὸν Ἑλληνορθόδοξον εἶναι τὸ ὅτι παρουσίασε τὴν θυσίαν καὶ τὸ αἷμα ἀναριθμητῶν κληρικῶν, οἱ ὅποιοι —ὡς οἱ Σμῆρνης Χρυσόστομος, Κυδωνιῶν Γρηγόριος, Μοσχονησίων Ἀμβρόσιος, Ἰκονίου Προκόπιος καὶ Ζήλων Εὐθύμιος— προσέφεραν τὴν ζωὴν των σπονδῆν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ ἑλληνικὴν πατριδα.

Διετήρησε τὸν ἐθνικὸν σπινθῆρα.

Μετὰ πολλῆς ἰκανοποιήσεως ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐλληνοροφήθη, ὅτι ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀ. Παπανδρέου εἰς τὸ προσκύνημα Παναγίας Σουμελά καὶ εἰς τὴν Λέσχην Ἀξιωματικῶν Θεσσαλονίκης τὴν 15ην Αὐγούστου διεκήρυξε τοὺς ἀρχήκτους δεσμοὺς Ἐκκλησίας καὶ Ἔθνους.

Χαρακτηριστικῶς εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐτόνισε: «Δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι τοὺς αἰῶνες, πὺν περάσαμε κάτω ἀπὸ βάρβαρη ξένη κατοχὴ, ἡ Ἐκκλησία ἔπαιξε ἀποφασιστικὸν ρόλον γιὰ τὴ διατήρησιν τοῦ σπινθῆρα τοῦ ἐθνικοῦ. Ὑπῆρξε τὸ λάδι, πὺν ἄναψε τὶς φωτιὰς γιὰ τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες καὶ εἶναι γι' αὐτὸ στὴ δικίαν μας περίπτωσιν κατὶ ἐπιτελῶς ξεχωριστὸ ἡ Ὀρθοδοξία... Αὐτὰ θγαίρον ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν τοῦ λαοῦ μας καὶ τῆς φυλῆς μας. Εἶναι πολὺτιμη κληρονομία καὶ δὲν μπορούμε νὰ τὰ ξεχάσουμε χωρὶς νὰ πληρώσουμε μεγάλο τίμημα».

Ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ ἐπίσημος αὐτὴ καταπολέμησις τῆς μαρξιστικῆς παραχαράξεως τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας θὰ ἀναστειλῇ τὸν ὑπερβάλλοντα ζήλον ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐπιδιώκουν τὴν διάδοσιν τῶν πνευματικῶν θεμελιῶν τοῦ Ἔθνους.

εἰς βέλος. Εἰσήγαγεν ἐν τοῖς νεφροῖς μου τοὺς φάρμακους αὐτοῦ) (Θρήνοι Ἱερεμίου, γ', 12,13).

Αἱ ἀνωτέρω δοξασίαι, τουτέστιν ὅτι οἱ νεφροὶ ἀποτελοῦσιν ἕδραν ψυχικῶν λειτουργιῶν, ἀπαντῶνται καὶ πολὺ ἀργότερον παρὰ τῷ Ἰσραηλιτικῷ λαῷ. Συγκεκριμένως τὸ κατὰ τὸν Β' π.Χ. αἰῶνα συγγραφέν βιβλίον Σοφία Σολομῶντος ἀναφέρει, ὅτι τῶν νεφρῶν τοῦ βλασφήμου «μάρτυς ὁ Θεὸς» (α', 6), δηλαδή, ὅτι «μάρτυς τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ διαλογισμῶν» τοῦ βλασφήμου «εἶναι ὁ Θεός» (Τρεμπέλας, 1976). Προσέτι τὸ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὄλιγον μετὰ τὸν θάνατον (104 π.Χ.) Ἰωάννου τοῦ Ὑρκανοῦ συγγραφέν βιβλίον Μακκαβαίων Α' ἐξιστορεῖ, ὅτι «εἶδε Ματταθίας» τὸν ἐξωμότην Ἰουδαῖον «καὶ ἐτρόμησαν οἱ νεφροὶ αὐτοῦ» (β', 24). Ἐν ἄλλοις λόγοις ὁ Ματταθίας ἐταράχθη ἐκ τοῦ ἐντόνου ἐκνευρισμοῦ του. Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω, τῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ διαλαμβανόμενων, συμπεραίνομεν, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλιταὶ ἐπρέσβευον ἐπὶ

10 συναπτῶν περίπου αἰῶνας, ὅτι οἱ νεφροὶ ἀπετέλουν ἕδραν τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κολιτσάρας, Ι.: Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ο', Ἀθήναι, 1973.
2. Τρεμπέλας, Π.: Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μετὰ συντόμου ἐρμηνείας. Ἀθήναι, 1976.
3. Χαστούπης, Α.: Ἡ Ἁγία Γραφή. Ἀθήναι, 1960.

Δρ ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἱατρός - Παθολόγος

Διευθυντῆς τῆς Ἐπιθεωρήσεως

τῶν Ὑγειονομικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ι.Κ.Α.

Ἡ ἀπάλειψις τοῦ Filioque.

Ἡ Α. Χάρις ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Δρ Ρόμπερτ Ράνου, κατὰ τὴν πρόσφατον αὐτοῦ ἐπίσκεψιν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ἀναφερόμενος εἰς σχετικὸν ἔπαινον, γενόμενον ὑπὸ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου τοῦ Α' διὰ τὴν ἀπάλειψιν τοῦ Filioque ἐκ τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως κατὰ τὴν ἐνθρόνισιν τῆς Α. Χάριτος τὸν Μάρτιον τοῦ 1980, εἶπεν, δι' ἐζητήθη παρὰ τῶν ἐπὶ μέρους τμημάτων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας νὰ πράξουν τὸ αὐτὸ εἰς μελλοντικὰς λειτουργικὰς ἀναθεωρήσεις. Μάλιστα, ὡς προσέθεσεν, αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Βιρμανίας, τοῦ Καναδά καὶ τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν ἔχουν ἤδη ἀποφασίσει τὴν ἀπάλειψιν τοῦ Filioque.

Τὸ γεγονός τοῦτο δίδει ἀφορμὴν νὰ προβάλλωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκφρασθεῖσαν ἐπὶ τῇ ἐνκαιρίᾳ ταύτῃ εὐχήν, ἵνα εἰς οὐχὶ μακρὸν χρόνον τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως ἀπαγγέλληται ἀπὸ κοινοῦ ὑφ' ὅλων τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν μορφήν, ὑφ' ἣν ὠλοκληρώθη ὑπὸ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (381), τῆς ὁποίας τὴν 1600ῆν ἐπέτειον ἐώρτισε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὁλόκληρος ὁ Χριστιανικὸς κόσμος. Ὅτι ἡ ἀπάλειψις τοῦ Filioque θὰ υποδομηθῆσιν σημαντικῶς τὸν διεκκλησιαστικὸν διάλογον οὐδεὶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ.

Τὸ Ε' Πανελλήνιον Θεολογικὸν Συνέδριον.

Ἡ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ συγκληθῆσιν τοῦ Ε' Πανελλήνιου Θεολογικοῦ Συνεδρίου, τοῦ ὁποίου μετέσχον πολλοὶ Ἀρχιερεῖς, ἐκπροσωποῦντες τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ Ἑλληνικὰ Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα, καὶ 2.000 περίπου κληρικῶν καὶ λαϊκῶν θεολόγων, ἀποτελεῖ τῷ ὄντι σταθμὸν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ μετὰ πολλῶν θυσιῶν ἄφιξις εἰς Ἀθήνας εκατονιάδων θεολόγων ἐκ πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν ὁ ἀγωνιστικὸς παλμὸς τῶν συνέδρων ἢ κατὰ τὸ συνέδριον διακήρυξις ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων πάντων τῶν κομμάτων περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐμμονῆς εἰς τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν τὸ ποῖον τῶν εἰσηγήσεων καὶ συζητήσεων ἢ ζωηρὰ ἐμπρακτικὸς προβολὴ τοῦ αἰτήματος περὶ ἐνότητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν, Χριστιανικῶν καὶ θεολογικῶν δυνάμεων τῆς πατρίδος μας ἢ διατυπωθεῖσα ἔκκλησις ὑπὲρ τῶν χειμαζομένων Κυπρίων, Βορειοηπειρωτῶν καὶ Κωνσταντινουπολιτῶν ἀδελφῶν μας —ἐπήρξαν μερικὰ ἐκ τῶν εἰδοποιῶν γνωρισμάτων τοῦ Συνεδρίου.

Γενικὴ εἶναι ἡ εὐχή, ὅπως τὰ μηνύματα καὶ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου ἀξιοποιηθῶν ἰάχιστα ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους. Τὰ μηνύματα ταῦτα συνορίζονται εἰς τὸ τοιγὸν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου, Ὅσις κηρύσσουν τὴν ἑναρξιν τοῦ Συνεδρίου εἶπεν:

«Ὁ κύκλος Ἐκκλησία - Παιδεία ἂν διασπασθεῖ, θὰ σημάνει ἴσως ἀποχρωματισμὸν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ κατ' ἐπέκτασιν τὴν ἀλλοίωση τοῦ ὑποβάθρου τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἢ ὅποια, ἂν διεσώθη ἀπὸ τὴν ἐπανεπιλημμένες καταγίδες διὰ τῶν ὁποίων διήλθε, τοῦτο τὸ ὄφελει, κατὰ γενικὴ μαρτυρία καὶ ἀποδοχή, στὴν ἐνιαία ὑποδομὴ θρησκεία - παιδεία».

Ἐπισημάνει διακήρυξις.

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ ἐξαρθῆ τὸ γεγονός, δι' κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑναρξιν τοῦ Ε' Πανελλήνιου Θεολογικοῦ Συνεδρίου ἦσαν παρόντες πάντες οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἐπισημοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θεοσκευμάτων, ἦτοι ὁ Ἐπισημὸς κ. Ἀπ. Κακλαμάνης καὶ οἱ Ἐπισημοὶ κ.κ. Στ. Παπαθεμελῆς καὶ Π. Μώραλης.

Ἡ παρουσία αὐτῆ τοῦ ἀνωτάτου κλιμακίου τοῦ Ἐπισημοῦ Ἐθν. Παιδείας κατέστη εἰς σημαντικώτερα διὰ τῆς διακηρύξεως τοῦ Ἐπισημοῦ κ. Ἀπ. Κακλαμάνη, εἰπόντος: «Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας σύμφωνα μετὰ τὴν ἀνόθευτη παράδοσιν καὶ τὴν οὐσία τῆς, εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ λαοῦ, ὑπάσχει γιὰ τὸ λαὸ, εἶναι αὐτὸς ὁ λαός... Ἀντίθετα μετὰ ὅσα διαδίδονται ἐπιτεχνῶν, δὲν πρόκειται νὰ διενκολύνομε ὅποιαδήποτε χαλάρωση τῶν δεσμῶν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Γένους, δεσμῶν, πὺν σφρηγισθῆσαν σὲ κρίσιμες ἐθνικὰ στιγμῆς, στὴ διάρκεια τῆς ἀγωνιστικῆς πορείας τοῦ ἔθνους μας».

Ἐλπίζομεν, δι' ἡ ἐπίσημος διακήρυξις αὕτη, ἐνισχυμένη καὶ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων λόγων τοῦ κ. Προϋπουργοῦ θὰ συντελέσῃ, ὥστε μερικοὶ ἐκπρόσωποι τοῦ ἔθνους, τοῦ Ραδιοφώνου καὶ τῆς Τηλεοράσεως καὶ μερικὰ κρατικὰ ὄργανα νὰ υποστηρίξουν τὴν σημαίαν τοῦ ἀγῶνος ἐναντίον τῆς ὀρθόδοξου παραδόσεως καὶ τῶν αἰωνίων ἀξιῶν τῆς.

Πανηπειρωτικὰ συνέδρια.

Ἐνῶ τὸ 22ον Συνέδριον τῆς Πανηπειρωτικῆς Ὁμοσπονδίας Ἀμερικῆς καὶ Καναδά ἠσχολήθη ἀξιεπαίνως περὶ τὴν καταπάτησιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν ἐν Β. Ἠπειρῷ Ἑλλήνων ἀδελφῶν μας καὶ ἐλαμπρύνθη διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως, Πρωγωνιανῆς καὶ Κορινθίας κ. Σεβαστιανοῦ, ἀντιθέτως τὸ 3ον Παγκόσμιον Πανηπειρωτικὸν Συνέδριον τῶν Ἰωαννίνων, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐκλήθη ὁ Μητροπολίτης οὗτος, ἠθέλε νὰ ἀντιπαρέλθῃ ἐν σιγῇ τὸ δόγμα τῶν χειμαζομένων βορειοηπειρωτῶν ἀδελφῶν μας.

Εὐτυχῶς ἡ διαμαρτυρία τῆς διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀποσχούσης ἐκ τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου τῶν Ἰωαννίνων Πανηπειρωτικῆς Ὁμοσπονδίας Ἀμερικῆς καὶ Καναδά καὶ τὰ ἀναρίθμητα τηλεγραφήματα διαμαρτυρίας ἡπειρωτῶν καὶ ἡπειρωτικῶν κοινοτήτων καὶ σωματείων ὑπεχρέωσαν τοὺς ὁργανωτὰς τοῦ

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΟΝ ΤΥΠΟΥ

(Εἰς τὸ παρὸν φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» ἐγκαθι-
νάξεται ἡ καθιέρωσις νέας τακτικῆς στήλης, ἣτις
—πέραν τῶν κρινομένων καὶ θετικῶς ἢ ἀρνητι-
κῶς ἀξιολογουμένων εἰς τὴν στήλην τῶν Παρατηρή-
σεων ἀποσπασμάτων ἐκ δημοσιευμάτων τῶν ἐφημε-
ρίδων καὶ τῶν περιοδικῶν— θὰ καταχωρῆ κατ' ἐκ-
λογὴν περιοριστὰς ἐκ τῆς ὕλης τοῦ ἡμερησίου ἢ πε-
ριοδικοῦ Τύπου, αἰτινες, παρουσιάζουσιν γενικώτερον
ἐνδιαφέρον, συναρτῶνται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πρὸς τὴν
Ἐκκλησίαν ἢ πρὸς τὰς πτυχὰς τοῦ πνευματικοῦ
βίου, ὅστις ἀνήκει εἰς τὸν κύκλον τοῦ ἐνδιαφερόντος
τῆς.

Θρησκευτικὸς καὶ πολιτικὸς γάμος.

«Πρὸς τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀκολουθεῖ τὰ δια-
φημιστικὰ πρότυπα περὶ πολιτικοῦ γάμου ποῦ καθιέρωσαν κομ-
μουνιστὲς δῆμαρχοι καὶ πρόεδροι κοινοτήτων (τόσο ποῦ νὰ
ἀναγκάσουν τὴν ἴδια τὴν Κυβέρνηση νὰ παραδεχθῆτε πὺς οἱ
τρόποι αὐτοὶ ἀποτελοῦν προσβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ τόπου),
κατὰ χιλιάδας πραγματοποιοῦνται οἱ θρησκευτικοὶ γάμοι, σὲ
συμπληρικτὴ πλειοψηφία... Τὸ οὐδῶδες σ' ὅλην αὐτὴν τὴν φασα-
ρία περὶ γάμου εἶναι ὅτι δίνεται πᾶς ἡ εὐκαιρία νὰ ξεκαθι-

συνεδροῦν τῶν Ἰωαννίνων εἰς τὴν τελικὴν διακή-
ρυσίν των νὰ διμλήσουν —ἔστω κατὰ τρόπον ὑποτιμι-
κόν— περὶ τῆς ἀνάγκης νὰ προστατεύωνται τὰ δι-
καιώματα τῆς μειονότητος τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ Βορειο-
ηπειρωτικῶν.

Ἡ ἄδεια τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου.

Ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ Πολιτεία θὰ λάβῃ ἐπ' ὄφιν
τὰς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὑποδείξεις τοῦ Μακ. Ἀρ-
χειπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σερα-
φεῖμ, τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ πολλῶν ἄλλων παραγόν-
των, ὡς λ.χ. τοῦ Δημάρχου Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Προέ-
δρου τῆς «Χριστιανικῆς Δημοκρατίας» κ. Ν. Φαρου-
δάκη, ἵνα καταργηθῆ ἡ διάταξις τοῦ Ν. 1250)82
περὶ πολιτικοῦ γάμου, διὰ τῆς ὁποίας προβλέπεται
ἡ ἐκδοσις τῆς ἀδείας καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου
ἐπὶ τῆς Δημοτικῆς ἢ τῆς Κοινοτικῆς Ἀρχῆς.

Ἡ διάταξις αὕτη, ἣτις ὑποτιμᾷ τὸν θρησκευτικὸν
γάμον ἔναντι τοῦ πολιτικοῦ, ἐπανξάνει τὴν γραφειο-
κρατίαν καὶ ταλαιπωρεῖ τοὺς μελλονύμφους, οἵτινες
μάλιστα εἰς τινὰς περιπτώσεις δέχονται, ὡς μὴ ὄ-
φειλε, πιέσεις ἢ καὶ εἰρωνείας ἐκ μέρους ὑπαλλή-
λων τῶν Δήμων ἢ τῶν Κοινοτήτων. Ὅθεν ἡ ἐκδο-
σις τῆς ἀδείας τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου πρέπει νὰ
γίνηται ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἣτις μόνη
δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ ἐὰν ἐπάρχουν αἱ ἐπὶ τῶν
ἰερωῶν κανόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων ἀπαι-
τούμεναι προϋποθέσεις πρὸς σύναψιν τοῦ θρησκευτικοῦ
γάμου.

Αἱ περιοριστὰς αὗται δὲν θὰ χορηγῶν σχολιασμοῦ,
διότι θὰ ἐκλέγωνται διὰ τὴν στήλην ταύτην μόνον
διατυπώσεις, τῶν ὁποίων τὸ νόημα ἢ τὸ μήνυμα θὰ εἶ-
ναι εὐγλωττα ἀφ' ἑαυτῶν. Ἡ καταχώρησις των εἰς
τὴν στήλην θὰ ἀποσκοπῆ ἔνθεν μὲν εἰς τὴν διὰ τὸν
ἱστορικὸν τοῦ μέλλοντος συγκέντρωσιν ἐνδιαφεροσῶν
πληροφοριῶν, ἐτέρωθεν δὲ εἰς ἐνημέρωσιν καὶ ἐπί-
σχυιν τῆς πνευματικῆς πανοπλίας τῶν παντὸς εἶδους
στελεχῶν καὶ μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ταῦτα ἔχουν
εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν ποικίλην ἐπίκαιρον καὶ ἐπο-
πικὴν ὕλην).

Ε.Δ.Θ.

ρίσουν τὰ πράγματα καὶ καθένος νὰ πάρει τὴ θέσιν ποῦ τὸν
ἀντιπροσωπεύει.

Κατὰ τὸ τελευταῖο 15ῆήμερον, τὸν παράδειγμα, ἡ ἀναλο-
γία ἦταν 30 - 50 θρησκευτικοὶ γάμοι μὲ 2 ἢ 1 πολιτικόν.

(«Ἑλληνικὸς Βορρᾶς», 15.8.1982)

*

«Μετὰ τὰ πρῶτα θεαματικὰ πειράματα, τὸν ἀγῶνα δρόμου
μεταξὺ δημάρχων καὶ κοινοταρχῶν, τὰς λαϊκὰς πανηγύρεις

Πίστις καὶ ἀστρονόμοι.

Ὁ παρακολουθήσας προσεκτικῶς τὰς ἐργασίας
τῶν πολλῶν ἑκατοντάδων ἀστρονόμων, οἱ ὁποῖοι με-
τέσχον τοῦ συγκληθέντος προσφάτως ἐν Πάτραις
18ου Διεθνοῦς Ἀστρονομικοῦ Συνεδρίου, διεπίστω-
σεν, ὅτι τὰ νεώτερα ἐπιστημονικὰ δεδομένα οὐ μόνον
δὲν ἐκλόμισαν τὴν ὑπὸ τῆς Βίβλου διακηρυχθεῖσαν ἀ-
λήθειαν, καθ' ἣν «οἱ οὐρανοὶ διηροῦνται δόξαν Θεοῦ»
(Ψαλμ. ιη', 1), ἀλλ' ἀντιθέτως ἐπαληθεύουν ὅτι
εἰτόνισεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου διαστημικῶν
ἐρευνῶν τῆς Ν.Α.Σ.Α. «Goddard» καθηγητῆς Dr.
Robert Jastrow, ὅστις ἐν τῷ βιβλίῳ του «Ὁ Θεὸς
καὶ οἱ ἀστρονόμοι» (God and the astronomers)
(σ. 105 - 106) γράφει: «Ἡ ἐξέλιξις αὕτη (τῆς ἐ-
ρευνῆς) εἶναι ἐξαιρετικῶς παραδόξος καὶ ἀπροσδό-
κητος διὰ πάντας τοὺς θεολόγους. Αὐτοὶ πάντοτε δέ-
χονται τὸν λόγον τῆς Βίβλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἐδημιούργη-
σε τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν... Διὰ τὸν ἐπιστήμονα,
ὁ ὁποῖος ἔχει ζῆσει μετὰ τῆς πίστεως εἰς τὴν δύ-
ναμιν τοῦ λόγου, ἡ ἱστορία ἔχει ἐν τέλος ὡς ἐν κα-
κὸν ὄνειρον. Αὐτὸς (ὁ ἐπιστήμων) ἔχει ἀναοριχηθῆ
σήμερον εἰς τὰ ὄρη τῆς ἀγνοίας. Καὶ εἰσιμάζεται νὰ
κατακτῆ τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν. Καθὼς λοιπὸν
ἀναοριχᾶται εἰς τὸν τελευταῖον θρόνον, δέχεται τὸν
χαιρετισμὸν ἐκ μιᾶς ομάδος θεολόγων, οἱ ὁποῖοι εὐ-
ρίσκονται ἐκεῖ ἐκ τοῦ παρελθόντος καθήμενοι ἐπὶ
αἰῶνας».

εις τὰς πλατείας, τὰ στάδια, τὶς «πισίνες», τὰ σταυροδρόμια, τὰς ἀνισοπέδους διαβάσεις, μετὰ τὰς ὀρχήστρας τοῦ Δήμου, τὰ φολκλορικά ὄργανα, τὰ φεστιβαλικά, τὰ καρναβαλικά καὶ τὴν κατάθεσιν μακκαθρίων στεφάνων εἰς τοὺς τάφους καὶ τὰ μωσαλεῖα διακεκριμένων κομμουνιστῶν, ὁ πολιτικός γάμος φαίνεται ὅτι ἔχασε τοὺς ὄπαδούς του, κατήντησε νεκρὸν γράμμα καὶ παραμένει στὸ ράφι».

(«Ἐστία», 4.9.1982)

*

«Ἐφούσκιωσε σὺν τὸ μπαλλόνι. Τρεῖς μόλις ἑβδομάδες μετὰ τὴν ἐφαρμογὴ του, ὁ θεσμὸς τοῦ πολιτικοῦ γάμου, ὅπως δείχνουν τὰ πράγματα καὶ οἱ ἀριθμοί, ξεπεράστηκε... Μόδα; Ἢ κράτοῦσε ἴσως περισσότερο. Πρωτῶ καὶ δημοσιότητα, ἢ κομμυτικοποίηση; Μᾶλλον τὸ δεύτερο. Γι' αὐτὸ, ἄλλωστε, καὶ μέσα σὲ λίγες ἡμέρες —τρεῖς ἑβδομάδες συγκεκριμένα— ὁ θόρυβος κόπασε. Καὶ πολιτικοὶ γάμοι γίνονται: πιά ὄλο καὶ πιά σπάνια».

(Μπ. Μηλόπουλος, «Βραδυνή», 11.8.1982)

«Σπίτια τῶν παιδιοῦ».

«Δυσάρεστον αἰσθησὶν προσέκλεσε ἡ ἀναγραφείσα εἰς τὰς ἐφημερίδας εἰδήσις ὅτι ὁ «Ἐθνικὸς Ὄργανισμὸς Προνοίας» ἐξέδωκεν Ἐγκύκλιον ὑπογραφομένην ἀπὸ τὴν Πρόεδρόν του καὶ διὰ τῆς ὁποίας ζητεῖ «τὴν κατάργησιν τοῦ ἐκκλησιασμοῦ καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐν γένει ἐκδηλώσεων» διὰ τὰ παιδιὰ ποὺ φοιτοῦν εἰς τὰ «Σπίτια τοῦ Παιδιοῦ», ποὺ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν Ὄργανισμὸν αὐτόν! Καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι περισσότερο δυσάρεστον, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον, ὅταν σκεφθῶμε ὅτι τὰ «Σπίτια τοῦ Παιδιοῦ» λειτουργοῦν κυρίως εἰς παραμεθόριους περιοχάς, ὅπου ἡ νεότης ἔχει: μεγαλύτεραν ἀνάγκην νὰ παιδαγωγῆται: χριστιανικῶς καὶ ἑλληνοπρεπῶς».

(«Ὁ Σωτήρ», 28.7.1982)

Ὁμογένεια καὶ Ἐκκλησία εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

«Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁμογένεια τῆς Ἀμερικῆς εἶναι μιὰ τεράστια δύναμις τοῦ ἔθνους. Εἶναι ἐνωμένη καὶ συμπαγής, κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅλα τὰ ἄλλα, ὅσα σκοπεύουν νὰ παρουσιάσουν σὺν δῆθεν ἀδυνατισμένη τῇ θέσει τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀπέναντι στὸ ἑλληνοχριστιανικὸ πλῆρωμα, εἶναι μόνο ἐπιθυμίες καὶ εὐσεβεῖς πόθοι μερικῶν, ποὺ πολὺ θὰ ἤθελαν νὰ εἶναι ἐκεῖνοι ἐξουσιαστὲς τῶν προθέσεων τῆς ὁμογένειας. Αὐτὴ τὴν ἐνότητα παρουσίασε τὸ ἑλληνικὸ σταιχεῖο κατὰ τὴν 26ῃ κληρικολαϊκῇ συνέλευσι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς ποὺ ἔγινε στὸ Σάν Φραντζίσκο τῆς Καλιφόρνιας ἀπὸ τὶς 4 ὡς τὶς 9 Ἰουλίου».

(Σπ. Ἀλεξίου, «Βραδυνή», 26.7.1982)

Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν.

«Δίκαιον τὸ αἶτημα τῆς «Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων» πρὸς τὸ Ἰπουργεῖον Παιδείας (ἀριθ. Πρωτ. 38) 19.6.82), ὅπως εἰς τὰ Ἐπιτροπὰς μελέτης καὶ δημιουργίας ἀναλυτικῶν προγραμμάτων διὰ τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως συμμετάσχη μέλος αὐτῆς.

Διότι ἡ Ἐνωσις αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ 4000 μελῶν φιλοτιμῶς ἐργαζομένων καὶ κοινωνικῶς, ἢ δὲ συμμετοχῆ τῆς εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἀναλυτικῶν προγραμμάτων εἶναι ἀναγκαῖα λόγῳ εἰδικότητος καὶ τῆς ποικιλοτρόπως ἐκδηλωθείσης ἐχθρότητος κατὰ τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν τῆς ΟΛΜΕ, ἣτις θὰ συμμετέχη τῶν ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῶν».

(«Ὁρθόδοξος Τύπος», 16.7.1982)

Ἰδρυμα «Παναγία Σουμελά».

«Μέσα στὰ τριάντα χρόνια ἑλλαδικῆς ζωῆς, ἡ «Παναγία Σουμελά» ἔδωσε ὑποτροφίας σὲ περισσότερους ἀπὸ 250 φοιτητῆς, χωρὶς νὰ κάνει διάκριση ἀν εἶναι Πόντιοι ἢ Κρήτες, ἢ Μακεδόνες, ἢ Θράκες. Καθιέρωσε ὑποτροφίας πτυχιούχων γιὰ μετεκπαίδευσιν στὴν ποντιακὴ ἱστορία καὶ λαογραφία. Ἐκδίδει τὸ βραβευμένο ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία περιοδικὸ «Ποντιακὴ Ἐστία» καὶ τῶρα μεθοδεύει τὴν ἐκδόσιν συντακτικῶν ποντιακῆς διαλέκτου καὶ ἐνὸς λευκώματος «Α. Ἰασονίδη». Τὸ πνευματικὸ τῆς κέντρο, μὲ ἀξιόλογη βιβλιοθήκη στὴ Θεσσαλονίκη, εἶναι γνωστὸ σ' ὅλα τὰ πολιτιστικὰ σωματεῖα καὶ σὲ πολλοὺς φίλους τῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεών τῆς».

(«Βῆμα», 15.8.1982)

Οἱ Κατασκοπήσεις τῆς Ἐκκλησίας.

«Περισσότερα ἀπὸ πενήντα χιλιάδες παιδιὰ θρῖσκονται αὐτῇ τῇ στιγμῇ στὶς παιδικὲς κατασκοπήσεις τῆς Ἐκκλησίας. Σ' ὅλες τὶς Μητροπόλεις τῆς χώρας, κάθε χρόνον, λειτουργοῦν μὲ ὑποδειγματικὴ ὀργάνωσι καὶ φιλοξενούν μαθητῆς καὶ μαθήτριες σὲ δυὸ ἢ τρεῖς παραθεριστικὰς περιόδους».

Γι' αὐτὸ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, μαζί μὲ ὄλο τὸ ἄλλο, τὸ τεράστιο, ποὺ ἱκανοποιεῖ τὶς κοινωνικὰς ἀνάγκας τοῦ ποιμνίου, μὴ περιμένετε νὰ σὰς μιλήσῃ κανεὶς, ἢ νὰ τὸ ἐπαινεῖσθῃ ἢ νὰ τὸ ἐξάρῃ.

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία θὰ διαβάσετε ἢ θ' ἀκούσετε μόνο ἀν κάποιος κληρικὸς κάνει ἕνα παράπτωμα, ἢ ὅταν «ἀνακαλύπτονται» φανταστικὰ καὶ ἀνύπαρκα «σκάνδαλα». Οἱ κατασκοπήσεις καὶ τὰ ἱδρύματα τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν νεότητα ὄχι μόνο δὲν θὰ ἐπαινεθοῦν, ἀλλὰ ἀν ἦταν τρόπος νὰ καταργηθοῦν, γιὰ νὰ μὴ γίνονται φυτώρια νέων ὀρθοδόξων Ἑλλήνων».

(«Βραδυνή», 13.8.1982)

Βλαβεραὶ ταινίαι.

«Ἀνταπόκρισι ἀπὸ τὸ Ἀθῆναις τῆς Ἀγγλίας ἀπέφερε ὅτι «Νοικοκυρὲς καὶ φεμινίστριες στὴν πόλι τοῦ Ἰζάκ Ἀντεροβγάλη»

του Γιορκσάιρ, εξαπέλυσαν έκστρατεία έναντιόν της προβολής ταινιών, όπου οι γυναίκες είναι θύματα βίας. Μερικές εκατοντάδες γυναικών επετέθησαν σε τοπικούς κινηματογράφους, που πρόσβαλαν ταινίες, όπως «Τό Κτήνος» και «Έτοιμος να σιστώση», όπου γυναίκες βιάζονται και δολοφονούνται. Παρόμοιες διαμαρτυρίες έχουν γίνει και σε άλλες περιοχές της Βρεταννίας. «Αυτές οι ταινίες ενισχύουν το είδος των φαντασιώσεων, που πρέπει να έχει ο Άντερσβγάλτης κι έμεις είμαστε τα θύματα», δήλωσε η Καρολίν, η υπεύθυνος του φεμινιστικού κινήματος στο Πανεπιστήμιο του Λίντς. «Η έφημερίδα «Νταϊήλυ Έξπρές» έγραψε σχετικά: «Είναι θλιβερό για μια κοινωνία, που εξανίσταται από τις δολοφονίες του Άντερσβγάλτη, να θεωρή ακόμα τη βία κατά των γυναικών χρήσιμο όπλο για τη βραδυχή της διασκέδασης». Αδτή, λοιπόν, ή αντιφατικότητα, που κρύβει πολλή δόση υποκρισίας, δέν πρέπει κάποτε να λείψει κι από τον τόπο μας;».

(«Ζωή», 2.9.1982)

Μετέωρα.

«Συγκλονιστική έκκληση για την σωτηρία των Μετεώρων απευθύνει μια ξένη, ή γαλλίδα δημοσιογράφος Βερονίκη Πράτ.

Στο πολυσέλιδο έγχρωμο αφιέρωμα της «Φιγκκέρ Ντιμάνς» που αποτελεί ύμνο για τον Βυζαντινό πολιτισμό και τα επιτεύγματά του, περιγράφεται ως έξης ή σημερινή εγκατάλειψη των μοναστηριών:

«Σήμερα στα Μετέωρα, το "όχυρο του Θεού", καμιά δεκαριά καλόγεροι φυλάνε ζηλότυπα όλους αυτούς τους θησαυρούς. Μερικά πολυτελή κομμάτια βρίσκονται δίπλα σε σπασμένα ανάγλυφα, σε τοιχογραφίες που καταρρέσθν σε κομμάτια. Στόν Άγιο Νικόλαο Άνακτύσεως, οι τοίχοι είναι ξεκοιλιασμένοι. Στήν Άγία Τριάδα, ή σκεπή είναι έτοιμώροπη. Οι λεηλασίες, οι κλοπές, είναι μια μάστιγα χειρότερη από την θεομηρία των εικονοκλαστών...

Θά σωθούν τα Μετέωρα; Από αυτό εξαρτιέται ή γνώση μας για την Βυζαντινή Τέχνη, μέχρι και την τελευταία της φάση: έδω, στα βράχια αυτά, σε ύψος 3 χιλιάδων μέτρων έ δυζαντινός πολιτισμός έφθασε στο απόγειό του».

Οι «τελευταίοι καλόγεροι της Βυζαντινής αυτοκρατορίας», γράφει ή Γαλλίδα δημοσιογράφος —δέκα έχουν απομείνει— φυλάνε τα άμυθτου αξίας άριστουργήματα της έποχής των Παλαιολόγων. Σ' ένα τελευταίο καταφύγιο της Βυζαντινής τέχνης, που αποτελεί παναθρώπινη πολιτιστική κληρονομιά...

Έκει στα Μετέωρα, μακριά από τον κόσμο κοντά στόν Θεό, σ' ένα φανταστικό φυσικό περιβάλλον, έ χρόνος και ή άδιαφορία των ανθρώπων, γκρεμίζε: άργά τα μοναστήρια που χτίστηκαν στην αγή του Χριστιανισμού. Και καταστρέφονται: τα μνημεία ενός μεγάλου πολιτισμού...

Έκει, στην Θεσσαλία της Ελλάδας, εγάζει κραυγή απογνώσεως ή Βερονίκη Πράτ, μια Γαλλίδα που γράφει σ' ένα ζένο περιοδικό...

(«Άκρόπολις», 1.8.1982)

Τό δικαίωμα.

«Έιδατε τό θ έ α μ α των κοριτσιών που ξεσηκώσανε τον Κορυδαλλό; Κορίτσια σάν τα κρύα νερά, δ υ ν ά μ ε ι. Τ ώ ρ α κουρελάκια. Ε ι κ ό ν α και δ μ ο ί ω σ η της κοινωνίας που άρνούνται. Γιατι αυτό είναι: τό σ α θ ρ ό έπιχείρημα. Άρνούνται την κοινωνία και τή μ ι μ ο σ ν τ α ι. Κλέβουν, δέρνουν, αυτοκαταστρέφονται, ανταγωνίζονται, άγχονται, υποκρίνονται, ρητορεύουν. Στρέφονται στα σκληρά ναρκωτικά για να απαλλαγούν, λ έ ε ι, από τις κοινωνικές συμβάσεις, την καταπίεση και την εξάρτηση.

Και εξαρτώνται, κυριολεκτικά κρέμονται, από μια σύριγγα.

Πουάνε κορμί, ψυχή, νιάτα, ταλέντο για να άποκτήσουν ένα γραμμάριο δηλητήριο.

Δίνουν ζ ω ή και παίρνουν θ ά ν α τ ο. Έοδεύουν τα έτη του φωτός για ένα εϊσιτήριο στο μπουντρούμι της σκοτοδίνης.

Και τό διεκδικούν λυσσαλέα ως άτομικό τους δικαίωμα. «Δικιά μας ή ζωή, την κάνουμε έ,τι θέλουμε: γούστο μας και καπέλο μας» φωνάζουν στο δικαστήριο.

«Όποιος όμως διεκδικεί τό δικαίωμα να γίνει δ ο λ ο φ ό ν ο ς του έαυτού του, έ μ μ έ σ ω ς αλλά σαφώς δέ δίνει συγχωροχάρτι σε κάθε δολοφόνο; Δέν καταφάσκει στη βία;

«Όταν δέ σέβασαι τον έαυτό σου και τον πετάς στα σκουπίδια γιατί οι ά λ λ ο ι δέ νομιμοποιούνται να σε σπιμώξουν στο σκουπιδοτενεκέ;».

(Πορφύριος, «Τά Νέα», 3.9.1982)

‘Ο «ύπαρκτος σοσιαλισμός».

«‘Ο «ύπαρκτος σοσιαλισμός» τώρα, σάν μοντέλο οικοδόμησης και ανάπτυξης του σοσιαλισμού πέτυχε; Κατάφερε να δικαιώσει τις προσδοκίες και τις έλπίδες όσων ακούμπησαν πάνω του; Μπόρεσε να ανακουφίσει τους πληγισμένους, ματωμένους και άδικημένους;

Έξω από προκαταλήψεις, φανατισμούς και εξαρτήσεις θ' αναφερθούμε μόνο στο εαθύ τραυματισμό των ιδανικών της ισότητας και της δικαιοσύνης στη μητρόπολη του ύπαρκτου σοσιαλισμού —στη Ρωσία— με μερικά κτυπητά στοιχεία που ή έγκυρότητά τους δέν μπορεί ν' άμφισβητηθεί.

‘Ο «ύπαρκτος σοσιαλισμός» ως κοινωνικο - οικονομικό σύστημα έχει άποτύχει. Κι έχει άποτύχει όχι από λαθεμένους χειρισμούς και άδεξιότητες, αλλά γιατί ως μοντέλο οικοδόμησης και ανάπτυξης του σοσιαλισμού είναι λαθεμένο.

‘Αλήθεια, τί μπορεί να περιμένει κανείς από ένα σύστημα που σκοτώνει τη μεταφυσική έλπίδα και πασσαλώνει τον άνθρωπο στο τέλμα του σήμερα; Πού θεωρεί τον άνθρωπο μόνο σήμα και μηχανισμό;».

(‘Ηρ. Κανακάκης, «Χριστ. Δημοκρατία», 23.7.1982)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Κορίνθου

Στόν Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Κορίνθου, τήν κυριόνημη μέρα τῆς γιορτῆς καί μετὰ τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁ Δήμαρχος Κορίνθου κ. Σήφης Κόλλιας, ἐπέδωσε στόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κορίνθου κ. Παντελεήμονα τὸ χρυσὸ Μετάλλιο τῆς Πόλεως, τὸ ὁποῖο ἀπένευμε τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο, ὕστερα ἀπὸ πρόταση τοῦ κ. Δημάρχου.

Στὴν προσφώνησή του ὁ κ. Δήμαρχος ἀναφέρθηκε διεξοδικὰ στὴ δράση τοῦ Μητροπολίτη. Μίλησε γιὰ τὴν ἴδρυσή τῶν δύο Γηροκομείων, τοῦ Ὁρφανοτροφείου Θελέων, τοῦ ὑπὸ ἀνέγερση Ὁρφανοτροφείου Ἀρρένων, τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου, τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βιβλιοθήκης, τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, στὴ φροντίδα του, ὥστε νὰ ἐπανδρωθοῦν ὅλες οἱ Ἑνορίες τῆς Κορινθίας μὲ Ἱερεῖς, στὶς προσωπικὲς του οικονομικὲς δαπάνες γιὰ τὴν Ἀγιογράφηση μεγάλου μέρους τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ καί τὴν ἀνοικοδόμησή τοῦ τρίτου ὁρόφου τοῦ Γηροκομείου Γυναικῶν, στὴν δημιουργία αἰθουσῶν διαλέξεων, στὴν οὐσιαστικὴ συμπαράσταση κατὰ τὴν περίοδο τῶν σεισμῶν καί στὴν πλούσια συγγραφικὴ του προσφορά. Ὁ Μητροπολίτης, θαυμάσια συγκινημένος, ἀποδέχτηκε τὴν τιμητικὴ αὐτὴ διάκριση καί εὐχαρίστησε θερμὰ τὸν κ. Δήμαρχο καί τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο, εἰπὼν περίπου τὰ ἑξῆς:

Ἐμφράξω τὴν εὐγνωμοσύνη μου πρὸς τὸν κ. Σήφην Κόλλιαν, Δήμαρχον Κορίνθου καί πρὸς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, οἱ ὁποῖοι ὁμοφώνως, ὑπεράνω παρατάξεων καί ἀποχωρήσεων, εἶχαν τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ ἀπονείμουν τὸ

χρυσὸν μετάλλιον τῆς Πόλεως. Τοὺς πῦχαρίστησα καί γραπτῶς. Ἀλλὰ ἄφησα νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου δι' αὐτὴν τὴν ἐπίσημον στιγμὴν, διὰ νὰ γίνῃ προφορικῶς καί ἐνώπιον ὅλου τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν, ποὺ παρευρίσκονται ἐδῶ. Ἀποδέχομαι τὴν τιμητικὴν διάκρισιν ἐπὶ πλέον μὲ συγκίνησιν, διότι πῶς νὰ τὸ κάνουμε; Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀδύνατος καί ἄλλοτε ἔχει ἀνάγκη καί ἄλλοτε θέλει, ὡς ἄνθρωπος τὴν ἀναγνώριση τοῦ ἔργου του. Αὐτὸ εἶναι ἀδυναμία ἀνθρώπινη καί αὐτὸ γίνεται σήμερα. Θὰ ἔπρεπε καί τὸ λέω ὅτι δὲν ἔχω καμμίαν καύχησιν «εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου» καί σὺς θεβαίνω ὅτι ἔχω ἐπίγνωσιν τῶν ἀσθενειῶν μου καί τῶν ἀτελειῶν μου, θὰ ἔπρεπε λοιπὸν νὰ μὴ μοῦ κάνουν ἐντύπωση αἱ τιμητικαὶ διακρίσεις. Ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινο, τὸ ἐτόνισε καί ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὡς Θεάνθρωπος, ὅταν ἔκλαυσε, ὅταν ἀγωνιοῦσε εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ καί ἐπετίμησε τὴν ἀγνωμοσύνην, ποὺ εἶπε: «ὄχι οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν, οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;» Γιὰ ὅλα αὐτὰ συγχωρεῖστε μοῦ τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία, ἢ ὁποῖα εἶναι ἀποτέλεσμα καί τῶν μεγάλων πικριῶν, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν τὸ Ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα. Ἡ ράβδος αὐτὴ ποὺ κρατῶ μὲ τὰ φίδια, συμβολίζει καί τὰ θάσανα τοῦ Ἐπισκόπου, γιὰτι πολλὰς φορὰς τὰ φίδια αὐτὰ ζωντανεοῦν καί πέφτουν νὰ τὸν φάνῃ τὸν Ἐπίσκοπο. Καί ἡ κορώννα ποὺ φοράει, παρὰ τὴν λαμπρότητα ποὺ δίνει, πολλὰς φορὰς σφίγγεται καί σφίγγεται καί σφίγγει τόσο τὸ κεφάλι ποὺ τὴν φοράει, ὥστε γίνεται σὰν σιδερένιος κλειός, ποὺ συντρίβει τὸ κεφάλι ἢ γίνεται σὰν ἀκάνθινο στεφάνι ποὺ τρυπάει τὸ κεφάλι τοῦ Ἐπισκόπου. Πέρα ὅμως ἀπὸ τὴν εὐγνωμοσύνην ποὺ ἐξέφρασα ἐπίσμως, ὅπως ἀνάφερα πάρα πάνω, ἡ εὐγνωμοσύνη καί σὲ σὰς τοὺς Χριστιανοὺς καί τοὺς Χριστιανοὺς ὅλης τῆς Κο-

Ἑλληνικὴ Κοινότης Βενεζουέλας.

Ἐκκλησιῇ στοῦ ἑλληνικοῦ κοινὸ νὰ τοῦ στείλει βιβλία γιὰ τὴν ἴδρυσή βιβλιοθηκῶν στὴν ἑλληνικὴ κοινότητα Βενεζουέλας καί σ' ὅλες τὶς ἄλλες ἑλληνικὲς κοινότητες στὰ ἔθνη τῆς χώρας, ἔκανε πρὶν κάμποσο καιρὸ ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλληνικὴ Κοινότητα τῆς Βενεζουέλας καί ἡ ἑκκλησιῇ τῆς εἰσκόβουστηκε. Μᾶς γράφουν σχετικὰ:

«Ἦταν συγκινητικὴ καί ἀθρόα ἡ ἀποστολὴ βιβλίων, ἀπὸ ἰδιώτες, ὀργανισμοὺς καί συλλόγους. Ἡ διοίκησις τῆς Κοινότητάς μας σὰς μεταφέρει τὶς θερμὰς εὐχαριστίας καί τὴν εὐγνωμοσύνη ὅλων τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενεζουέλας».

Ἄλλὰ, προσθέτουν:

«Ἡ ἑκκλησιῇ μας, ἐξκολουθεῖ νὰ ὑπάρχει, γιὰτι ὁ ἱερέας ἐκπαιδευτικὸς Πρωτ. Ἐλευθέριος Κονάκας ἀνέλαβε πέρυσι αὐτὴ τὴν πρωτοβουλία καί προσπαθεῖ νὰ τὴν ἐλακτωρῶσει, κατὰ τὸ δυνατόν, βοηθώντας τὸ μεγάλο γλωσσικὸ πρόβλημα. Εἶναι ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἰδρύσεως βιβλιοθηκῶν σ' αὐτὴ τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου γιὰτι θὰ βελτιώσουμε καί θὰ βοηθήσουμε κάθε ἑλληγόπουλο νὰ γράφει καί νὰ διαβάζει τὴ μητρικὴ του γλῶσσα».

Ἡ διεύθυνσή τους:

COMUNIDAD ORTODOXA DE VENEZUELA
AVENIDA LOS MANGOS, 71 (LA FLORIDA)
CARACAS - VENEZUELA

(«Ἐλευθεροτυπία», 24.8.1982)

«Καμάκια» καὶ ΕΡΤ.

Ἐπὶ ἄλλο θὰ μᾶς μεταδώσει ἄραγε ἡ ΕΡΤ; Τὴν Τετάρτη 7 Ἰουλίου, ἀπὸ τὸ Α' πρόγραμμα, ὁ ἀνταποκριτὴς τῆς στοῦ Ναύπλιο μᾶς πληροφόρησε πῶς πραγματοποιήθηκε ἐκεῖ «συνέλευση καμακιῶν», ὅπως κλήθηκαν οἱ ἀνευθρῆστοι νεαροὶ ἐρωτιδαῖς, ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὶς ξένες τουρίστριες. Τὸ αἷτημά τους, λέει, ἦταν νὰ ληφθοῦν ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους μέτρα γιὰ τὴν «προστασία» τοῦ ἐπαγγέλματός τους, γιὰτι λιγότεψαν οἱ τουρίστριες καί... δὲν ἔχουν δουλειές! Λόγω Μουντιάλ βμως ἀνέβαλαν γιὰ δέκα μέρες τὰ διαδήματά τους.

Αὐτὸ —κατὰ τὴν ΕΡΤ— θὰ πεῖ ἐνημέρωση τοῦ λαοῦ! Θεώρησε ἀπαραίτητο οἱ χιλιάδες Ἑλλήνων ποὺ ἀκροῶνται τοῦ πρωῖνου βελτίου εἰδήσεων, νὰ μάθουν γιὰ τὸ πρόστυχο κακάντημα μιᾶς μερίδος σεξομανῶν νεαρῶν.

(«Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», 1.8.1982)

ρινθίας είναι μεγάλη, γιατί με αγαπήσατε όπως σας αγαπήσα και συμπαρεσταθήκατε έτσι ώστε να πραγματοποιηθούν όλα τα φιλανθρωπικά και άλλα έργα που έγιναν. "Ήδη τα χρόνια πέρασαν και κατά κάποιον τρόπο «τὸ ἔργο ἐτελείωσα», όπως τὸ εἶχα προγραμματίσει καὶ ἀκόμα πάρα πάνω, ἂν καὶ ὅσο κανεὶς ἔχει τὴν εὐθύνη καὶ διαποιμαίνει καὶ ἐργάζεται, ὅλο καὶ θὰ προκύπτουν ἔργα ποὺ θὰ ζητοῦν τὴν ἐκπλήρωσή τους. Τελειώνω μὲ ἓνα βαθύτατο εὐχαριστῶ πρὸς τὸν κ. Δήμαρχο καὶ τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο καὶ πρὸς ὅλους σας».

Τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριό ξεόπασε σὲ παρατεταμένα χειροκροτήματα, ἀναφωνώντας «Ἄξιος».

Μετὰ τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας οἱ χοροστατοῦντες Μητροπολίται Ἀργολίδος, Ἀρσινόης καὶ ὁ Μητροπολίτης Κορίνθου, οἱ Πολιτικὲς καὶ Στρατιωτικὲς Ἀρχές τοῦ Νομοῦ καὶ τὸ πολυπληθὲς πλήρωμα βγήκαν στὸ προαύλιο τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅπου ἔγιναν τὰ Ἀποκαλυπτήρια τῆς Προτομῆς τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Κορινθίας καὶ μετέπειτα Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ, γιὰ τὴν στοργικὴ συμπαράστασή του πρὸς τὸ Κορινθιακὸ ποίμνιο στὰ Κατοχικὰ χρόνια. Τὴν πρωτοβουλία καὶ τὶς ὅλες ἐργασίες γιὰ τὴν προτομὴ τοῦ Μιχαήλ εἶχε ἀναλάβει προσωπικὰ ὁ Δήμαρχος Κορίνθου κ. Σήφης Κόλλιας, ὁ ὁποῖος καὶ μίλησε ἐμπεριστατωμένα κατὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια.

Γιὰ τὰ Βιβλία του, Κλεῖδες Ἱερῶν Κανόνων καὶ Κλεῖδες τῶν Ὁρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων, ὁ Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων, πήρε τὴν παρακάτω ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸν κ. Στήβεν Ράνσιμαν, Σκωτσέζον Καθηγητὴν Πανεπιστημίου καὶ ἓναν ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους Βυζαντινολόγους τοῦ κόσμου. Ἡ ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Αγαπητέ μου Μητροπολίτα,

Ἐπιθυμῶ νὰ σας εὐχαριστήσω πολὺ ἐγκαρδῶς διὰ τὸ εὐγενὲς σας γράμμα καὶ διὰ τὴν γενναιοδωρίαν σας, νὰ μοῦ ἀποστείλετε ἀντίγραφα τῶν ἀξιολόγων Βιβλίων σας, αἱ Κλεῖδες τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων. Εἶναι βιβλία τὰ ὁποῖα ἀποβαίνουν πρὸς μεγίστην βοήθειαν, πρὸς ὅλους τοὺς Θεολόγους ἐπιστήμονας καὶ πρὸς ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν νὰ κατανοήσουν τὴν Ἁγία Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία. Εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς, διότι ἤδη τὰ ἔχω. Ἐχω ὡσαύτως πάρα πολὺ ἐνδιαφέρον γιὰ νὰ μελετήσω τὸ ἔργο σας περὶ τοῦ Οἴκου-μενικοῦ Πατριαρχείου.

Μὲ πολλὰς εὐχαριστίας καὶ τοὺς εὐλικρινεστάτους μου χαιρετισμούς.

Εὐλικρινῶς ἰδικός σας
Στήβεν Ράνσιμαν».

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου Ἱ. Μ. Κορίνθου)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΧΕΙΟΝ

Β' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Ἀπὸ 2ας μέχρι 13ης Σεπτεμβρίου συνήλθεν εἰς τὸ ἐν Γενεύῃ (Σαμπεζῶ) Πατριαρχικὸν Κέντρον ἡ Β' Πανορθόδοξος Προσυνοδικὴ Διάσκεψις, τῆς ὁποίας μετέσχον πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι καὶ συνεζήτησαν τὰ θέματα τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα, τῆς νηστείας καὶ τοῦ γάμου.

Τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Κίτρους κ. Βαρνάβας, Πρόεδρος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, Περιστερίου κ. Χρυσόστομος καὶ Νικοπόλεως κ. Μελέτιος, ὡς καὶ οἱ Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου κ.κ. Γωάννης Καλογήρου καὶ Βλάσιος Φειδᾶς.

Τὴν ὄην Σεπτεμβρίου, κατὰ τὴν εἰσήγησίν του πρὸς τὴν ὁλομέλειαν τῆς Διασκέψεως ὁ Πρόεδρος αὐτῆς Σεβ. Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνος κ. Μελίτων εἶπε, πρὸς τοὺς ἄλλους, τὰ ἐξῆς:

«Καλούμενοι νὰ ἐπιληφθῶμεν τοῦ σπουδαίου καὶ ἱεροῦ τούτου, ὁδὸς δ' εἰπεῖν καὶ ἱστορικοῦ, ἔργου, διότι ἡ Διάσκεψις αὕτη εἶναι ἡ πρώτη, ἡ ὁποία θὰ λάβῃ ἀποφάσεις πανορθόδοξους ἐπὶ ὀρισμένον θεμάτων τοῦ πινακίου τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, κατανοοῦμεν, βεβαίως, ὅτι σὴν ἱερὰν εὐθύνην ὑπέχομεν διὰ τὴν καλὴν καὶ ἀποδοτικὴν διεξαγωγὴν αὐτοῦ. Διότι, ἐκ τῆς Διασκέψεως ταύτης καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ τοῦ κόσμου ἀναμένονται ὄχι ἐπὶ πλέον θεωρίαι, οὔτε ἐπαναλήψεις γνωστῶν πραγμάτων, οὔτε καὶ ὑπεκφυγαί, ἀλλὰ ἡ ἐν πιστότητι καὶ σεβασμῷ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν καὶ παράδοσιν, συγχρόνως δὲ καὶ ἐν ρεαλιστικῇ καὶ φιλανθρώπῳ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν καταστάσεων ἐκτιμῆσει, παραγωγὴ καὶ προσφορὰ καρπῶν τοῦ ἀείζουου Πνεύματος, αἱ ὁποῖαι νὰ ἔχουν σχέσιν πρὸς τὴν ζωὴν».

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς.

Κατὰ τὴν τελευταίαν σύσκεψιν τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπανεξελέγη Πρόεδρος τῆς SCOBA, ἦτοι τῆς Μονίμου Ἐπιτροπῆς Κανονικῶν Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων Ἀμερικῆς, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος.

— Ἀπὸ 4ης μέχρι 8ης Ἰουλίου τρ. ἔ. ἐπραγματοποιήθη ἐν Ἀγ. Φραγκίσκῳ τῶν Η.Π.Α. ἡ 26η Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς, ἥτις ἠσχολήθη περὶ προβλήματα ἐκκλησιαστικῆς ὁργανώσεως, νεολαίας, ἐκπαιδεύσεως, φιλανθρωπικῆς δράσεως κ.ά. Ἡ Συνέλευσις αὕτη, ἥτις ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας καὶ ἀπέδειξε τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, εἶχεν ἰδιαίτερον ἑορταστικὸν χαρακτῆρα, ὡς ἐκ τῆς συμπληρώσεως 60 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως ταύτης.

* * *

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Οἱ Πρόεδροι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἱεραρχίας Γαλλίας καὶ Γερμανίας διὰ κοινῆς δηλώσεώς των, ἀναφερομένης εἰς τὰ ζητήματα τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, ἐτόνισαν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Τὰ αἷτια τῶν πολέμων εἶναι ἡ ὑποανάπτυξις, τὰ ἄδικα συστήματα, αἱ ὀλυταρχικαὶ κυβερνήσεις, ἡ καταπάτησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ περιφρόνησις τῶν ἄλλων πολιτισμῶν..., ὡς καὶ αἱ μορφαὶ ἀποικιοκρατίας καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν πτωχοτέρων λαῶν. Ἄν θέλωμεν νὰ προλάβωμεν τοὺς πολέμους, πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν διὰ τὴν θεραπείαν τῶν αἰτίων αὐτῶν. Τὸ σκάνδαλον τῶν πολέμων μετρεῖται διὰ τῆς φοβερᾶς δυσαναλογίας μεταξὺ τῶν τεραστίων ἐξόδων διὰ τὴν πολεμικὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν ἐλαχίστην προσφορὰν εἰς τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην,

— Προγραμματίζονται έορτασμοί διά τήν συμπλήρωσιν 20 ετών από τής έναρξεως τής Β' Συνόδου του Βατικανού.

— Του επισήμου έορτασμού των άγιων Κυρίλλου και Μεθοδίου εν Βελεγράντ τής Τσεχοσλοβακίας, δέν μετέσχον ρωμαιοκαθολικοί έπίσκοποι τής Εύρώπης, εν οίς και ό καρδινάλιος Χέφφνερ, Άρχιεπίσκοπος Κολωνίας και Πρόεδρος τής Ρωμαιοκαθολικής Ίεραρχίας τής Γερμανίας, διότι αι κυβερνητικά άρχαι τής Τσεχοσλοβακίας ήρνήθησαν τήν θεώρησιν των διαβατηρίων των, χωρίς να δώσουν εξηγήσεις διά τήν άρνησίν των ταύτην.

— Έν Ρώμη συνεκλήθη προσφάτως ή Γενική Σύναξις του Τάγματος των Ούγκρανών Βασιλειανών μοναχών του Άγίου Ίωσαφάτ, οίτινες ακολουθούν τους μοναχικούς κανόνες του Μ. Βασιλείου.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Έπιτροπή Λουθηρανών τής Λατινικής Άμερικής καταγγέλλει, ότι εις τήν Άϊτήν κάνθει σήμερον τό δουλεπόριον. Η ίδια ή κυβέρνηση τής χώρας πωλεί και αγοράζει ανθρώπους εις τιμάς κυμαινομένας μεταξύ 80 και 100 δολλαρίων, ανάλογως προς τās ικανότητας του έμπορεύματος. Η Έπιτροπή ζητεί εκ τής Παγκοσμίου Όμοσπονδίας Λουθηρανών και εκ των άλλων Χριστιανικών Έκκλησιών να αναλάβουν πρωτοβουλίας έναντίον του αίσχους αυτού του αιώνας μας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Κατόπιν πρωτοβουλίας του Π.Σ.Ε. εκπρόσωποι Έκκλησιών - μελών αυτού προερχόμενοι εκ των χωρών τής Άνατολικής Εύρώπης συνητήθησαν από 8-11 Ίουλίου τρ. έ. εις Βουδαπέστην διά να διατυπώσουν τās σκέψεις των περι τής προόδου τής οικουμενικής κινήσεως εν γένει, ειδικώτερον δέ περι τής θεματολογίας τής επομένης Γενικής Συνελεύσεως του Συμβουλίου εις Βαγκούβερ του Καναδά (1983). Έκ των εκπροσώπων των Όρθοδόξων Έκκλησιών Άνατολικής Εύρώπης αναφέρονται: τους Σεβ. Μητροπολίτας Κρουτίσης και Κολόμνης κ. Ίουβενάλιον, Κιέβου κ. Φιλάρετον και Μίνσκ κ. Φιλάρετον (Πατριαρχείον Ρωσίας), τον κ. DANILO KRISTITCH (Πατριαρχείον Σεργίας), τον Σεβ. Μητροπολίτην Τρανσυλβανίας κ. Αντώνιον (Πατριαρχείον Ρουμανίας), τους Σεβ. Μητροπολίτας Στάρας Ζαγοράς κ. Παγκράτιον και Βράτσης κ. Καλλίνικον ως και τον Καθ. Δρα κ. TODOR SABEV (Πατρ. Βουλγαρίας), τον Άρχιεπίσκοπον Δρα JEAN ARCHIMIUK (Έκκλησία Πολωνίας), τον Σεβ. Άρχιεπίσκοπον κ. Δαυίδ (Έκκλησία Γεωργίας) και τον Αιδεσιμολ. Δρα JAROSLAV SOUVARSKY (Έκκλησία Τσεχοσλοβακίας).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Άρχιεπισκοπή Άθηνών

Έχοντες υπ' όψει τās διατάξεις: α) των άρθρων 38 παρ. 2, και 67 του Ν. 590)1977, β) του Ν.Δ. 1398)1973, γ) του Ν. 673)1977 και δ) τήν υπ' αριθ. 3090)13.9.1977 Άπόφασιν Ημών «Περί κατανομής των οργανικών θέσεων Διακόνων εις Ένοριακούς Ίερούς Ναούς τής Ίεράς Άρχιεπισκοπής Άθηνών», και προκειμένου, ίνα προδώ-

μεν εις ανακήρυξιν ύποψηφίου προς πλήρωσιν τής κενής θέσεως τακτικού Διακόνου εν τώ Ίερώ Ναώ Άγίας Βαρβάρας - Πατησίων, καλούμεν τους βουλομένους, ίνα καταλάβωσι τήν Διακονικήν ταύτην θέσιν και έχοντας τὰ υπό του άρθρου 34)1α του υπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προβλεπόμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης προκηρύξεως εις τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ήμιν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διά τὰ περαιτέρω.

Έν Άθήναις τή 23η Αύγουστου 1982

† Ό Άθηνών ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερά Μητρόπολις Κερκύρας και Παξών

Έχοντες υπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του υπ' αρ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ί. Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τās κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημεριών Ί. Ναών, 1) Άγ. Γεωργίου Βελλιανιτάτικα Παξών, 2) Άγ. Νικολάου Πετρολάδων, 3) Άγ. Νικολάου Καστελλάνων Γύρου, 4) Άγ. Κυριακής Ξανθάτων, 5) Άγ. Νικολάου Μπενιτσών, καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τής ανωτέρω θέσεως.

Έν Κερκύρα τή 8η Ίουλίου 1982,

† Ό Κερκύρας και Παξών ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως

Προκειμένου να προδώμεν εις τήν πλήρωσιν τής κενής θέσεως Γραμματέως τής καθ' ήμάς Ίεράς Μητροπόλεως Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως συμφώνως προς τον υπ' αριθ. 5)3-4-78 κανονισμόν τής Ίεράς και Ίεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος «περί Έκκλησιαστικών Ύπαλλήλων» και τās διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 2 του Νόμου 590)1977 «περί καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος», καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ υπό του Νόμου προβλεπόμενα προσόντα όπως εντός μηνός από τής δημοσιεύσεως του παρόντος εις τό περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ήμιν τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τής ως άνω θέσεως.

Έν Δημητσάνη τή 12η Ίουλίου 1982

† Ό Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Άρτης

Έχοντες υπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του υπ' αρ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ί. Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τās κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημεριών Ί. Ναών, α) Του νεοσυσταθέντος Άγ. Ταξιαρχών Βουλαγιένου Μεσπολύργου και β) Άγ. Κοσμά του Αίτωλου Μακρυκάμπου Διασέλου, καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν των κάτωθι κενών θέσεων:

Έν Άρτη τή 14η Ίουλίου 1982,

† Ό Άρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μαντινείας και Κυνουρίας

Έχοντες ύπ' όψει τός διατάξεις τού Ν.Δ. 1398)1973 «περί συστάσεως όργανικών θέσεων Διακόνων...», τήν ύπ' άριθ. 130)7-7-1973 σχετικήν ήμετέραν άπόφασιν και τά άρθρα 33-37 τού ύπ' άριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου, προτιθέμενοι δέ νά προδώμεν είς τήν πλήρωσιν τής θέσεως τακτικού Διακόνου τού Ένοριακού Ίερού Ναού Παμμεγίστων Ταξιαρχών Τριπόλεως, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά ύπό τών Ίερών Κανόνων και κειμένων Νόμων προβλεπόμενα προσόντα, όπως ύποβάλλωσιν ήμίν, έντός μηνός άπό τής δημοσιεύσεως τής παρουσίης είς τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», αίτησιν μετά τών νομισημένων δικαιολογητικών, διά τά περαιτέρω.

Έν Τριπόλει τή 19η Ίουλίου 1982

† Ό Μαντινείας και Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις τού άρθρου 38 παρ. 2 τού Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 τού ύπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ί. Ναών, Ένοριών και Έφημεριών, προκειμένου νά πληρώσωμεν τήν κενήν όργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου τού Ί. Ναού Παναγίας Χρυσομαλλούσης, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός άπό τής δημοσιεύσεως τής παρουσίης έν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλλωσι τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τής άνωτέρω θέσεως.

Έν Μυτιλήνη τή 19η Ίουλίου 1982,

† Ό Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Έχοντες ύπ' όψει: 1) τās διατάξεις τού Π.Δ. 1398)73 «Περί συστάσεως όργανικών θέσεων Διακόνων παρά τή Αρχιεπισκοπή Αθηνών και ταίς Ίεραίς Μητροπόλεσι τής Έκκλησίας τής Ελλάδος», 2) τήν ύπ' άριθ 1342)1976 ήμετέραν Άπόφασιν, 3) τās διατάξεις τής ύπ' άριθ. 2104)1976 Έγκλησις τής Ίεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος «περί άναδιάρθρωσεως τών όργανικών θέσεων Διακόνων», 4) τās διατάξεις τού άρθρου 1 τού Ν. 673)77 «Περί άνακατανομής και ρυθμίσεως όργανικών τινων θέσεων διακόνων» και 5) τās διατάξεις τών άρθρων 33, 34, 36 και 37 τού ύπ' άριθ. 2)1969 Κανονισμού «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών» προκειμένου νά προσδώμεν είς τήν άνακήρυξιν ύποψηφίων Διακόνων πρός πλήρωσιν τών κενών όργανικών θέσεων τών Ίερών Ναών Αγίου Νικολάου Πλωμαρίου και Αγίου Συμεών Μυτιλήνης, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά ύπό τού Νόμου όριζόμενα προσόντα όπως έντός μηνός άπό τής δημοσιεύσεως τής παρουσίης προκηρύξεως έν τώ Δελτίω τής «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» ύποβάλλωσιν ήμίν σχετικήν αίτησιν μετά τών νομίμων δικαιολογητικών.

Έν Μυτιλήνη τή 20η Ίουλίου 1982,

† Ό Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ί. Μητρόπολις Πειραιώς

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις τού άρθρου 38 παρ. 2 τού Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 τού ύπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ί. Ναών, Ένοριών και Έφημεριών, προκειμένου νά πληρώσωμεν τήν κενήν όργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου τού Ί. Ναού Αγ. Παρασκευής Καλλιπόλεως Πειραιώς, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός άπό τής δημοσιεύσεως τής παρουσίης έν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλλωσι

τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τής άνωτέρω θέσεως.

Έν Πειραιεί τή 2α Αύγουστου 1982,

† Ό Πειραιώς ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μεσογαίας και Λαυρεωτικής

Έχοντες ύπ' όπην τās διατάξεις τού άρθρου 53 τού ύπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα όπως έντός μηνός άπό τής δημοσιεύσεως τής παρουσίης είς τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλλωσιν ήμίν τά ύπό τού Νόμου όριζόμενα δικαιολογητικά μετά σχετικής αίτήσεως, πρός κατάληψιν τής κενής Διακονικής θέσεως τού Ίερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Σπάτων - Άττικής.

Έν Σπάτα, τή 5η Αύγουστου 1982

† Ό Μεσογαίας και Λαυρεωτικής ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ηλείας και Ωλένης

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις τού άρθρου 38 παρ. 2 τού Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 τού ύπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ί. Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου νά πληρώσωμεν τās κενās όργανικές θέσεις τακτικών έφημεριών Ί. Ναών, 1) Κοιμ. Θεοτόκου Απιδούλας, 2) Προφήτου Ηλία Μάχου, 3) Αγ. Διονυσίου Πετρούλων Καρδαμά, 4) Αγ. Θεοδώρων Αγίων Θεοδώρων Λεχαινών, 5) Αγ. Νικολάου Σμιζής, 6) Αγ. Δημητρίου Άγραμπέλων, 7) τής νεοϊδρυθείσης ένορίας Αγ. Γεωργίου Βραχυνείων Άνδραβίδας, 8) Αγ. Φακά Καλαθά, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός άπό τής δημοσιεύσεως τής παρουσίης έν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ύποβάλλωσι τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τών κάτωθι κενών θέσεων:

Έν Πύργω τή 10η Αύγουστου 1982,

† Ό Ηλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ναυπάκτου και Αγ. Βλασίου

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις τού Ν. 817)1978, παραγρ. 25 «Περί Ίεροκηρύκων», προκειμένου νά πληρώσωμεν κενήν θέσιν Διακόνου - Ίεροκήρυκος τής Ίεράς Μητροπόλεως Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός άπό τής δημοσιεύσεως τής παρουσίης έν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλλωσι τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τής άνωτέρω θέσεως.

Έν Ναυπάκτω τή 30η Αύγουστου 1982,

† Ό Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Όλυμπίας και Τριφυλίας

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις τού άρθρου 38 παρ. 2 τού Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 τού ύπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ί. Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου νά πληρώσωμεν τās κενās όργανικές θέσεις τακτικών έφημεριών Ί. Ναών, 1) Αγ. Γεωργίου Άρτικίου Τριφυλίας, 2) Αγ. Γεωργίου Κρουνογίας Τριφυλίας, 3) Αγ. Νικολάου Λυκουδεσίου Τριφυλίας, 4) Αγ. Γεωργίου Μάλης Τριφυλίας, 5) Αγ. Αποστόλων Μοναστηρίου Τριφυλίας, 6) Μετα-

μορφώσεως Σωτήρος Πέτρος Τριφυλίας, 7) Γεν. Θεοτόκου Πλάτης Τριφυλίας, 8) Κοιμήσεως Θεοτόκου Χαλκιά Τριφυλίας,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω θέσεων.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου 1982,

† Τριφυλίας και Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1398)73 Ν.Δ. «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», 2) τὴν ὑπ' ἀριθμ. 404)74 ἀπόφασιν ἡμῶν «περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων», 3) τὸν ὑπ' ἀριθμ. 2)69 Κανονισμὸν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, ἐνοριῶν και ἐφημεριῶν» και προκειμένον νὰ προδῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν θέσεων Ἱεροδιακόνων τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν: 1) Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου Ἀμαρύνθου, 2) Δώδεκα Ἀποστόλων Ν. Ἀρτάκης, 3) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Βασιλικῆς, 4) Ἁγίου Νικολάου Χαλκίδος, 5) Ἁγίου Ἀθανασίου Ἰστυαίας, 6) Τριῶν Ἱεραρχῶν Σμιάθου, 7) Ἁγ. Παντελεήμονος Σκοπέλου, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων και τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων ὀριζόμενα προσόντα, όπως, εντός μηνός, ἀπὸ της δημοσιεύσεως της παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου 1982,

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικῆς Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» και τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν και Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν Ἱ. Ναῶν, 1) Ἁγ. Ἰωάννου Πολυλόφου, 2) Ἁγ. Ζώνης Ἀμελάντων, 3) Ἁγ. Ἀθανασίου Γαλατσάδων, 4) Κοιμήσεως Θεοτόκου Γερακίου, 5) Ἁγ. Τριάδος Σίμα, 6) Ἁγ. Ἀθανασίου Δαφνύσης, 7) Ἁγ. Νικολάου Νεοχωρίου, 8) Ἁγ. Δημητρίου Ροδιῶν, 9) Ἁγ. Ἀναργύρων Κλήματος Σκοπέλου, 10) Εἰσοδίων Θεοτόκου Φύλλων, 11) Ἁγ. Παρασκευῆς Καστανιωτίσσης, 12) Ἁγ. Γεωργίου Βατώντος, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως εντός μηνός ἀπὸ της δημοσιεύσεως της παρούσης εν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν κάτωθι κενῶν θέσεων:

Ἐν Χαλκίδι τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου 1982,

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κυδωνίας και Ἀποκορώνου

Σύμφωνα με τὴν ἰσχύουσα Ἐκκλησι. Νομοθεσία και τὴν 13)82 Πράξιν μας προκηρῦσσόμε τὴν κενὴ Διακονικὴ θέση τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Νεεταρίου Χανίων και προσκαλοῦμε ὅσους ἐπιθυμοῦν και έχουν τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταθέσωσιν μέσα στίς νόμιμες προθεσμίες τὰ σχετικά δικαιολογητικά των.

Χανιά τῇ 9ῃ Ἰουλίου 1982,

† Ὁ Κυδωνίας και Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Μηθύμνης ΙΑΚΩΒΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἐτησίως.

Τιμὴ ἑκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐκκλησία και Χρόνος (ἐξ ἀφορμῆς τῆς Ἰνδίκτου).

Ἡ Διαρκῆς Ἱ. Σύνοδος τῆς 126ης περιόδου (φωτογραφία).

Ἡ συγκρότησις τῶν Συνοδ. Δικαστηρίων. Μέλη — Σύνδεσμοι τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν.

Κων. Γ. Μπόνη, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁμοτ. Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Τεχνολογία, τὸ μέγα σύγχρονον δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος.

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Τὸ Ἐ' Πανελλήνιο Θεολογικὸ Συνέδριον (Ἀθήνα, 3 - 5 Σεπτεμβρίου 1982).

Χρυσοστόμου (Γερασίμου) Ζαφείρη, Μητροπολίτου Περιστερίου, Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (ἀναμνήσεις — βιώματα — ὀραματισμοί).

Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Πρόβλημα διὰ τὸ θεῖον κήρυγμα ἐν Πρεβεζῇ κατὰ τὸν 10' αἰῶνα.

Δρος Ἰωάννου Γ. Παπαγιαννοπούλου, Ἱατροῦ, Πληροφορία ἐκ τῆς Π. Διαθήκης ἀφορῶσαι εἰς τοὺς νεφρούς.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἀνθολόγιον Τύπου.

Ἐκκλησιαστικά Χρονικά.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλ. 721.0734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.